

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОЙЧИНОВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 г.

Приет от Общински съвет Бойчиновци с Решение № 315
по Протокол №31 от 30.01.2014г. (Изменен и допълнен
с Решение № 121 по Протокол №10 от 24.08.2016г.)

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинският план за развитие 2014-2020 е основен документ за стратегическо планиране на устойчиво и интегрирано местно развитие, който се разработва в съответствие с предвижданията на Областната стратегия за развитие и Регионалния план за развитие на Северозападен район. Той е документ, който отразява принципите и подходите на европейската политика за регионално развитие, като съчетава в себе си мерки и дейности в различни сектори за създаване на условия за балансирано и устойчиво развитие на общината, съобразно нейните специфики. На всички етапи от разработването на плана са отчетени и е постигнато съответствие с целите и приоритетите на основните стратегически документи, който задават рамката за планиране на интегрираното развитие за периода 2014-2020 - Стратегията „Европа 2020“, Националната програма за развитие „България 2020“, Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022, Национална концепция за пространствено развитие (НКПР) на Р България 2013-2025, както и стратегическите акценти от Дунавската стратегия на ЕС. Общинският план е разработен на основа на утвърдените методически указания за разработване на стратегии и планове за регионално развитие, утвърдени през месец септември, 2011 г. от МРРБ.

Общинският план за развитие 2014-2020 определя средносрочните цели и приоритети за развитие като от една страна отчита специфичните характеристики и потенциала на общината, а от друга страна стратегическите насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие, съдържащи се в областната стратегия за развитие за периода до 2020 г.

Настоящият общински план за развитие е изцяло нова разработка, но следва да се разглежда и като продължение на Общинския план за развитие 2007-2013г., като са взети под внимание Междинната оценка за изпълнението му, както и предложенията на заинтересованите страни.

Общинският план за развитие съдържа анализ на икономическото и социално развитие на общината, анализ на силните и слабите страни, възможности и заплахи, стратегическа рамка за развитие за периода 2014-2020, която е насочена към актуалните проблеми и нужди на общината и същевременно включва местния потенциал в реализирането на целите и приоритетите за развитие, обща оценка на необходимите ресурси за реализация на плана, системата от индикатори за организиране на наблюдението, оценката и актуализацията на плана, описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност.

При съставянето на ОПР 2014-2020 са отчетени следните принципни изисквания, които реално отразяват протичащите процеси в общината:

- Реалното активизиращо или задържащо въздействие на съставните компоненти - демографското, социално-икономическото и инфраструктурното развитие на територията;
- Реалистичност и прагматичност, които да гарантират, че стратегическият документ е в съответствие със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на нормативните документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, опазването на околната среда, кадастъра и имотния регистър за територията на общината.
- Активно участие на всички заинтересовани страни, като по този начин се цели да се повиши устойчивостта на взетите решения и ефективността на тяхната реализация, както и да се осигури широка обществена подкрепа. Проведени са обсъждания във всички населени места с представителни на неправителствени организации, бизнеса, администрацията и гражданите в общината.

ОПР 2014-2020 ще подпомогне общинската администрация при провеждането на политики за създаване на условия за ефективно справяне с предизвикателствата на изоставащото и небалансирано социално-икономическо развитие и влошаващите се качествени характеристики на човешкия потенциал. Приоритетни в плана ще са мерките и дейностите за икономическото съживяване и инфраструктурното развитие, за повишаване на конкурентоспособността на местната икономика, намаляване на безработицата и повишаване на трудовата заетост, както и за овладяване на негативните демографски тенденции.

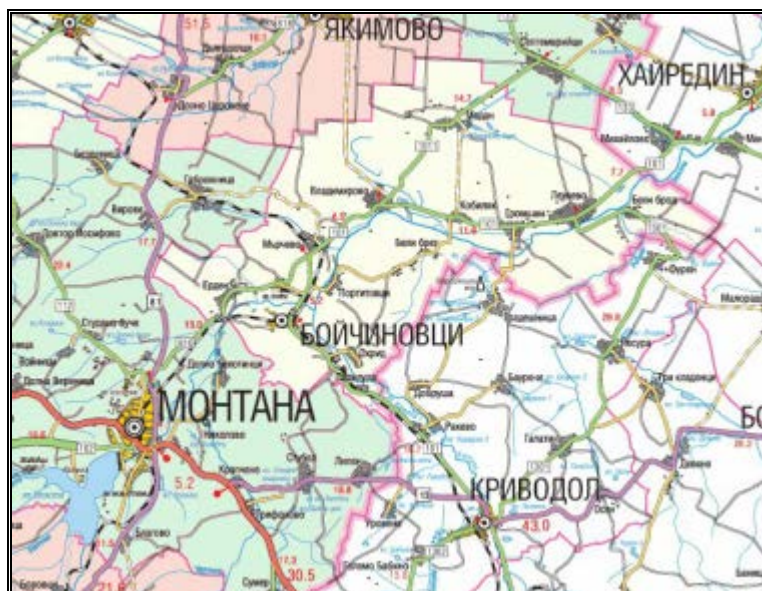
Разработеният план има характер на отворен документ, който може да се развива и усъвършенства в съответствие с динамично променящите се условия и фактори, мотивиращи неговата актуализация.

I. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОЙЧИНОВЦИ

1. ОБЩ ПРОФИЛ НА ОБЩИНА БОЙЧИНОВЦИ

1.1. Географско разположение

Община Бойчиновци е разположена в централната част на област Монтана. Центърът на общината е град Бойчиновци, който е на 16 км. от областния център - гр. Монтана. Съседни общини са Монтана, Якимово и Вълчедръм. На изток граничи с общините Криводол и Хайредин от област Враца. Географското разположение на общината е предимство по отношение на интензивността на икономическите връзки както с другите общини около нея, така и между двете области Монтана и Враца.

Въпреки, че община Бойчиновци има периферно разположение спрямо пространствените оси на урбанизационно развитие за областта и СЗР: главната - Видин - Монтана - Враца - София., и второстепенните Монтана - Лом и Враца - Козлодуй, тя се отличава с важно предимство спрямо другите общини от периферията, а именно - разположена е в сърцевината на територията, заключена между три от осите на развитие за Северозападния район. На север и на юг по направленията към р. Дунав и столицата гр. София общината се свързва чрез пътя Враца - Криводол - Бойчиновци - Оряхово, а с областния град Монтана чрез път III-8016 Монтана - Мърчево, като тези два пътя се съединяват на разклона при с. Мърчево. Освен това община Бойчиновци е важен ЖП възел, свързващ направление Видин/ Лом - София с разклонението Монтана/ Берковица.

Общината е с потенциал за осъществяване на трансгранично сътрудничество и с двете граници на областта - Р Сърбия и Р Румъния.

Община Бойчиновци е с обща площ 308,334 кв.км. или 8,5 % от територията на област Монтана и 1,6 % от територията на Северозападен район. Тя е разположена в долината на средното течение на р. Огоста, долното течение на р. Ботуня, долното течение на р. Рибине и Вировска река, които извират от Западна Стара планина и Западния Предбалкан. Град Бойчиновци, център на общината, е разположен на брега на р. Огоста, малко преди сливането ѝ с р. Ботуня и има надморска височина 102-105 м.

Населението на община Бойчиновци наброява 9137 жители, според данните от последното преброяване от 2011 г. или 6,25 % от населението на област Монтана 1,1 % от Северозападен район. В общината се включват 13 населени места, в т.ч. центърът на общината - град Бойчиновци и 12 села. Територията на общ. Бойчиновци обхваща 308.334 кв.км , която представлява 8.5% от територията на областта и 1.6% от територията на района.

1. 2. Природни ресурси

Фактор от първостепенно значение за общината, произтичащ от географското ѝ разположение са природните ресурси - умерено континентален климат, красивите и плодородни долини на реките Огоста, Ботуня и Рибине, както и богатите на редки видове флора и фауна, защитени местности от НАТУРА 2000 по ЗБР и ЗЗТ.

1.2.1.Релефът на общината е хълмист и равнинен. В границите на общината попадат земите на север от рида Пъстрина, който е край на Предбалкана, преход от Западна Стара Планина към дунавската хълмиста равнина. Средната надморска височина на територията е 138, 7 м.

Равнинният характер на релефа, естественото плодородие на почвата, възможностите за механизирана обработка и напояване са предпоставка за развитие на конвенционалното и биологичното земеделие.

1.2.2.Климатът е умерено-континентален със средна годишна температура 11 С и средно годишни валежи приблизително 600мм. Ветровете са преобладаващо северозападни. Характерни са студената и сравнително продължителна зима, горещото лято и максимум на валежите през месец май. Относително въздействие върху развитието на културите имат честите, с голяма продължителност засушавания, разпределените твърде неравномерно през годината валежи, също така и по - голямата изпарителна способност на черноземните почви, което поражда необходимостта от изкуствено напояване. Като източници за напояване служат реките Огоста и Ботуня.

1.2.3. Води - речната мрежа включва реките Огоста, Ботуня, Рибине и Вировска река, както и по - малки сезонни притоци. Най-голяма по водосборна площ и дължина , както и по водни количества е р. Огоста. Хидроенергийният потенциал на реките в общината е предпоставка за добив на електроенергия чрез изграждане на малки ВЕЦ. Освен повърхностните води, общината разполага и с богат

подземен воден ресурс, който се използва за водоснабдителни и питейни нужди. Единственият язовир на територията на общината е „Маданска бара”, разположен в землището на с. Мадан.

1.2.4. Почви - преобладават в голяма част излужен чернозем и сивите горски почви. Срещат се и оподзолени горски почви. По поречието на реките Огоста и Ботуня са разпространени и алувиално-ливадни почви. В минимални количества има и льос.

1.2.5. Полезни изкопаеми - на територията на общината като цяло няма полезни изкопаеми. С определена икономическа значимост са находищата на инертни материали, които са суровини за строителната индустрия. Понастоящем функционират две кариери за открит добив на трошен камък - в с. Владимирово и с. Ерден, както и две концесионни площадки за добив на баластра - в землището на с. Ерден и с. Пали лула.

1. 3. Земеползване

Използването на поземления ресурс до голямата степен се определя от неговата структура по фондове - земеделски, горски, урбанизирани територии и др. Разпределението на поземлените ресурси по видове територии според предназначението им е представено на *фиг. 1*.

Фиг. 1. Видове територии според предназначението им

Според баланса на земята (територията) преобладават земите в земеделския фонд, като те заемат 256 699 дка, или 83.2% от територията на общината. Този ресурс в последните години се използва интензивно, при тенденция за окрупняване на обработваемите масиви. Основно е развито зърнопроизводството.

Обработваемата земя в земеделските територии е с обща площ 218 656 дка. На човек от населението обработваемата земя е 23.1 дка - над стойностите на показателя за областта (13.8 дка/човек) и СЗР (12.3 дка/човек) и над 3 пъти в сравнение със средната за страната (6.6 дка/човек).

Обработваемата земя включва в себе си площта на нивите, която е с най-голям относителен дял - 92.5%, трайните насаждения – 4.5%, естествени ливади – 2.9% и разсадници – 0.05%.

Мерите и пасищата заемат площ от 27 847 дка.

Горските територии заемат 26 785 дка, или 8.4% от територията на общината. От площта на горския фонд на общината 25127 дка са широколистни гори.

Територията на водните течения и водните площи заема 4164 дка. От тях 3249 дка е площта на реките, 613 дка са заети от язовири, водоеми, канали.

Площта на териториите за добив на полезни изкопаеми е най-малка – 489 дка, като кариерите заемат 445 дка.

Населените места и другите урбанизирани територии са с обща площ 19 713 дка (6.4% от общата площ на общината). Голям е дялът на застроените терени извън селищните територии. В община Бойчиновци няма тенденции за промяна на земеползването в посока към урбанизация. Като цяло, общината е застрашена от обезлюдяване, а в самите населени места има изоставени сгради и терени, които могат да бъдат проучени с оглед възможностите за ползването им като производствени зони.

Останалата част от територията на общината се заема от територии за транспорт и инфраструктура с обща площ 1 487 дка.

Вследствие на възстановяването на собствеността върху земеделските земи в изпълнение на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ), и на възстановяване на собствеността по Закона за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд (ЗВСГЗГФ) на територията на общината са установени следните видове собственост (фиг. 2):

Фиг. 2 Разпределение на териториите по собственост

Над 2/3 (67.7%) от собствеността на земята е частна, дължащо се на високият дял на земеделските територии. Държавната и общинска собственост са със

сходни дялове, съответно 12.9% и 12.0%. Най-малък е дялът на територията на религиозните организации – 0.1%¹.

Една от възможностите за провеждане на целенасочена политика от общината е използването на общинските земи.

Община Бойчиновци е класифицирана и попада към 231-те общини в страната, които са обхванати в Програмата за развитие на селските райони² (2007-2013 г.).

В зависимост от характера и предназначението им към отделните видове територии се прилагат различни правила и нормативи, които определят техния режим на устройство. Същевременно те имат за цел да осигурят ефективното използване на териториите и поддържането на природното равновесие.

От възобновяемите енергийни източници, в община Бойчиновци най-благоприятно е използването на енергията на водите. Хидроенергийният и хидромелиоративният потенциал на реките е предпоставка освен за производство на електроенергия и за напояване в селското стопанство. Възстановяването на изградената в миналото хидромелиоративна инфраструктура е от изключително значение за управлението на поземления фонд на общината, възраждане на традиционни сектори от икономиката ѝ и повишаване на жизнения стандарт на населението.

Териториите с потенциален риск в община Бойчиновци се определят от периодичните наводнения, който нарушават нормалния ритъм на живот, нанасят огромни щети на ключовата инфраструктура и засягат всички сфери на социално-икономическия живот. Управлението и поддържането на инфраструктурата за предпазване от наводнения е основен елемент от управлението на общинската собственост.

За общината е характерна привлекателна и разнообразна природна среда с територии от Националната екологична мрежа НАТУРА 2000, даваща възможност за развитие на екологичния и селския туризъм. Общата площ на обектите, обхванати от Националната екологична мрежа НАТУРА 2000 е 42,160 кв. км. и съставляват 4, 23 % от общата площ на общината.

Сравнително добри са качествата на атмосферния въздух, което е предпоставка за добри екологични условия за обитаване и запазване на околната среда.

Въпреки, че общината полага значителни усилия за модернизация на ВиК мрежата, което е условие за подобряване качеството на природните води, тя изостава значително в изграждането на канализационната мрежа и необходимите пречиствателни съоръжения.

---

¹ НСИ, Баланс на територията на Република България към 31.12.2000 г. по вид територии

² Националната дефиниция определя като селски райони общините, в които няма населено място с население над 30 хил. души.

Проблемът с отпадъците не е напълно решен, като не е реализирано разделното им събиране.

В общината липсват обекти, източници на значителни замърсявания за околната среда.

1. 4. Селищна мрежа

Селищната мрежа на Община Бойчиновци се състои от гр.Бойчиновци и 12 села – с.Бели брег, с.Бели брод, с.Владимирово, с.Громшин, с.Ерден, с.Кобиляк, с.Лехчево, с.Мадан, с.Мърчево, с.Охрид, с.Пали лула и с.Портитовци. Гъстотата на селищната мрежа е 4,45 селища/100кв.км при средна за страната 4,8 селища/100кв.км. Основната урбанизационна ос следва течението на р. Огоста, където са разположени последователно с.Ерден, гр.Бойчиновци, с.Мърчево, с.Владимирово, с.Кобиляк, с.Громшин и с.Лехчево. Те са свързани с третокласна пътна мрежа. Основна пътна артерия е РП III-101 (Враца - Лехчево - Оряхово), като в него се вливат пет отклонения - отляво за с.Мадан (РП III - 1011 - Владимирово - Септемврийци) и отдясно за с.Охрид и с.Пали лула, за с.Портитовци, за с.Бели брег, свързани с четвъртокласна пътна мрежа. Отляво, на източната граница на община Бойчиновци с област Враца е разположено и отклонението за с. Бели брод по РП III - 1301 - Криводол - Лесура - Фурен - Бели брод - Лехчево.

Най – голямото село в общината е с.Лехчево с 1781 жители, а най-малкото е с.Пали лула с 70 жители. В четири села населението е от 101 до 500 жители - с.Бели брод, с.Кобиляк, с.Охрид и с.Портитовци, от 501 до 1000 жители има в четири села – Громшин, Ерден, Мадан и Мърчево. До 1500 жители има в с.Владимирово, а над 1500 ж. са жителите на гр.Бойчиновци и с.Лехчево. Под 100 жители са в с.Бели брег и с.Пали лула.

Община Бойчиновци е със категория пета съгласно Приложение №1 към т.1 от Заповед № РД-02-14-2021 от 14 август 2012 г. (обн. ДВ, бр. 66, 28.08.2012 г., неофициален раздел) за категоризация на общините в Република България), с ЕКАТТЕ MON04. Община Бойчиновци е една от 40 - те от общо 51 общини в СЗР, които са малки по население и без изявен градски център като попада в обхвата на общините за целенасочена подкрепа по пет и над пет показателя, от осемте посочени в чл. 6 от ЗРР за определяне териториалния обхват на район за целенасочена подкрепа.

Населените места в Община Бойчиновци са в категорията „много малки села” (до 500 жители) 6 броя, „малки села” (от 501 до 1000 жители) 4 броя, „Средни села” (от 1001 до 2000 жители) 2 броя и „много малък град” (до 5000 жители) е гр.Бойчиновци. В таблицата по-долу са представени данни за населените места, за площта им, броя на жителите им, жилищната територия на жител, вида на населеното място според броя на жителите и категорията им съгласно Приложение №2 към т.2 от ЗАПОВЕД № РД-02-14-2021 от 14 август 2012 г. (обн. ДВ, бр. 66,

28.08.2012 г., неофициален раздел) за категоризация на населените места в Република България:

Таблица № 1: Категоризация на населените места в община Бойчиновци³

ЕКАТТЕ Община Бойчиновци	ЕКАТТЕ Населено място	Населено място	Площ, ха	Брой жители, 2011г.	Селищна територия кв.м/жит.	вид на нас.място	Категория*
MON04	03383	с.Бели брег	68,96	92	7495,65	много малки села	8
MON04	03397	с.Бели брод	59,46	237	2508,86	много малки села	7
MON04	05236	гр.Бойчиновци	274,81	1532	1617,56	много малък град	5
MON04	11418	с.Владимирово	142,78	1403	1017,68	средни села	5
MON04	17943	с.Громшин	115,78	795	1456,35	малки села	6
MON04	27557	с.Ерден	117,05	546	2143,77	малки села	6
MON04	37424	с.Кобиляк	60,00	314	1910,83	много малки села	7
MON04	43517	с.Лехчево	285,94	1781	1605,50	средни села	5
MON04	46036	с.Мадан	125,52	742	1691,64	малки села	6
MON04	49607	с.Мърчево	160,21	819	1956,17	малки села	6
MON04	54496	с.Охрид	84,02	381	2205,25	много малки села	7
MON04	55258	с.Пали лула	26,71	70	3815,71	много малки села	8
MON04	57844	с.Портитовци	51,77	425	1218,12	много малки села	7
ОБЩО			1569,77	9137	1718,04		

По отношение на административните си функции към 2012 г. община Бойчиновци се състои от общинският център град Бойчиновци, осем кметства и четири населени места с кметски наместници.

Населените места са с достатъчна степен на изграденост за населението, което ги обитава. В много от тях има жилищни сгради, в които отдавна не живее никой. В същото време има добре поддържани жилищни сгради, които явно се ползват сезонно като вилен имот. На територията на община Бойчиновци има урбанизирани територии и извън границите на населените места. Те са преди всичко бивши промишлени зони или селскостопански постройки. Необходимо е, да се изясни статута на тези територии, собствеността им и евентуалния им инвестиционен потенциал в съответствие с наличните условия в тях.

³ Информационен масив с категориите на административно-териториалните и териториалните единици в страната и числовите стойности на показателите, въз основа на които е направена категоризацията по т. 1 и 2, се съхранява в Главна дирекция „Стратегическо планиране на регионалното развитие и административно-териториално устройство“ на Министерството на регионалното развитие и благоустройството. Данните за населението са според последното преброяване.

Две от населените места в общината имат подробен план за регулация и застрояване - гр. Бойчиновци от 1984 и с. Лехчево - от 1990 г. Останалите населени места имат планове за улична и дворна регулация. Всички планове са влезли в сила от преди 15 години. След изработването на кадастрални карти на населените места следва да се актуализират регулационните и застроителни планове.

Уличната мрежа е сравнително добре развита и отговаря на потребностите на населените места. Общата и дължина е 217 516 м. в т.ч. 139 134 м. или 63,96 % без асфалтова настилка и 78 382 м. или 36,04 % с положена асфалтова настилка. Отчетливо се откроява проблема с благоустрояването на уличната мрежа в общината по населени места , което е свързано и с подмяната на вътрешната водопроводна мрежа, а в по-големите населени места и с изграждането на канализационна мрежа и пречиствателни съоръжения.

Трасетата на междуселищните третокласни пътища обикновено са главната улица на населеното място. Най-интензивен е трафикът по направление на РП III -816 и РП III-101, след разклона на с. Мърчево⁴. Трафикът е преобладаващо транзитен с превес на леките и лекотоварни автомобили. С оглед предотвратяване на ПТП в големите населени места са определени пешеходни зони за ограничаване на скоростта в централните им части.

Всички населени места са водоснабдени, някои имат и частично изградена канализация. Всички селища са електроснабдени, покрити са от мрежите на мобилните оператори без с. Бели брег (по топографски причини) имат възможност за достъп до интернет.

2. СЪСТОЯНИЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА

2.1. Обща характеристика

Община Бойчиновци е с преобладаващо аграрен характер на икономиката. През 2011 г. в общината се произвежда 1.4% от продукцията и 1.3% от приходите от дейността в област Монтана. Заетата работна сила е 1.9% от общата заетост в областта. Дълготрайните материални активи представляват 2.0% от тези на област Монтана.

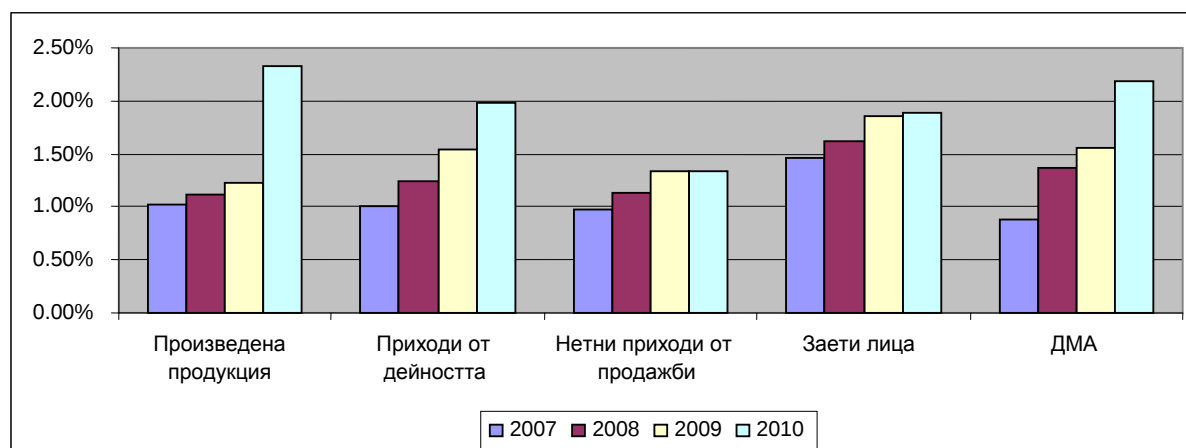
⁴ Данни на ОПУ- Монтана от Албума на средно денонощна годишна интензивност на движението за 2010 г. и контролно преброяване от главните преброителни постове (Г- 98) от 2012 г.

Таблица 2 Динамика на основните показатели на община Бойчиновци

Община Бойчиновци	Мярка	2007	2008	2009	2010	2011
Фирми	Брой	112	127	157	155	157
Произведена продукция	Хил.лв.	8201	10337	10263	22 342	15982
Приходи от дейността	Хил.лв.	11909	18208	21169	30 371	24814
Нетни приходи от продажби	Хил.лв.	11328	15057	15109	17 715	20747
Заети лица	брой	384	438	470	440	435
ДМА	Хил.лв.	6975	6975	8091	11 503	12122
Отн. дял на област Монтана		2007	2008	2009	2010	2011
Фирми	%	2.82%	2.91%	3.38%	3.46%	3.50%
Произведена продукция	%	1.02%	1.12%	1.23%	2.33%	1.40%
Приходи от дейността	%	1.00%	1.25%	1.55%	1.99%	1.30%
Нетни приходи от продажби	%	0.98%	1.13%	1.33%	1.33%	1.30%
Заети лица	%	1.45%	1.63%	1.86%	1.88%	1.90%
ДМА	%	0.88%	1.37%	1.56%	2.18%	2.00%

Източник: ТСБ Монтана

Фиг. 3 Относителен дял на приноса на община Бойчиновци в областната икономика, %

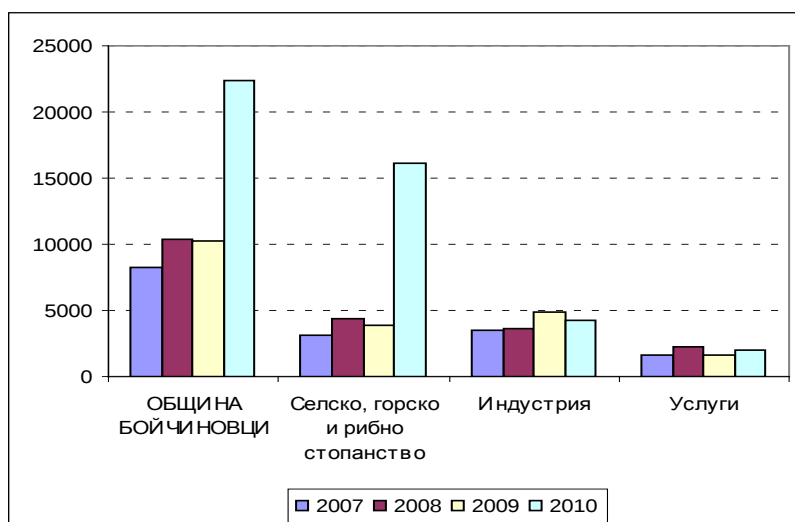

Източник: ТСБ :Монтана

Данните от Таблица 2 и фигура 3 показват тенденциите на приноса на община Бойчиновци в икономическите резултати на област Монтана в периода 2007-2010 г. Наблюдава се тенденция за увеличаване на дела на общината в икономиката на област Монтана, което основно е резултат от по-добрите приходи, отчетени от отрасъл селско стопанство, докато при промишлеността липсата на растеж е основната тенденция.

По основни сектори на икономиката, за които има статистически данни, динамиката на тези показатели е представена на фиг. 4.

Фиг.4. Произведена продукция, х.лв.

Източник: ТСБ Монтана

Таблица 3. Произведената продукция, 2007-2011 г.

Произведена продукция – хил.лв	2007	2008	2009	2010	2011
Община Бойчиновци	8201	10337	10263	22 342	15982
Селско, горско и рибно стопанство	3148	4426	3820	16 098	8490
Индустрия	3465	3608	4860	4 275	5601
Услуги	1588	2303	1583	1 969	1891

Източник: ТСБ Монтана

Най-силно присъствие в общината има секторът на селското стопанство. През 2011 г. произведената продукция от сектора е 8490 хил.лв., като формира 53.12% от тази на общината. На второ място като участие е индустрията с произведена продукция от 5601 хил.лв. или 35.05%. Най-слабо представен е секторът на услугите – 1 891 хил.лв. или 11.83%.

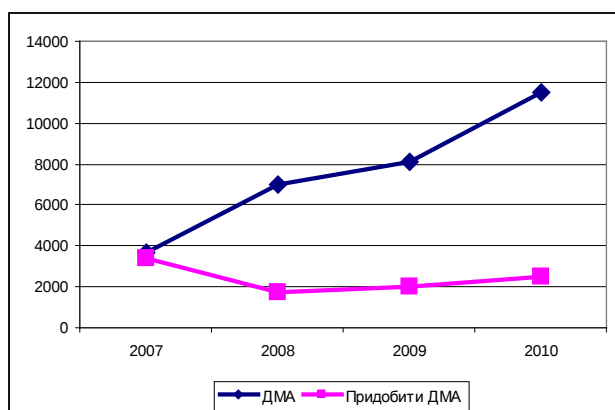
Динамиката на развитието на секторите през анализирания период показва най-високо нарастване на продукцията по текущи цени в първичния сектор (4 пъти), докато при индустрията има колеблива тенденция, слаб растеж за периода 2007-2009 г., спад през 2010 г и отново растеж през 2011 г. Секторът на услугите показва относително задържане в своето развитие, след известни слаби промени през годините.

Тенденцията за абсолютно и относително увеличаване на селскостопанското производство и неговия дял в икономическата структура през периода 2007-2011 г. е характерна за повечето общини в областта.

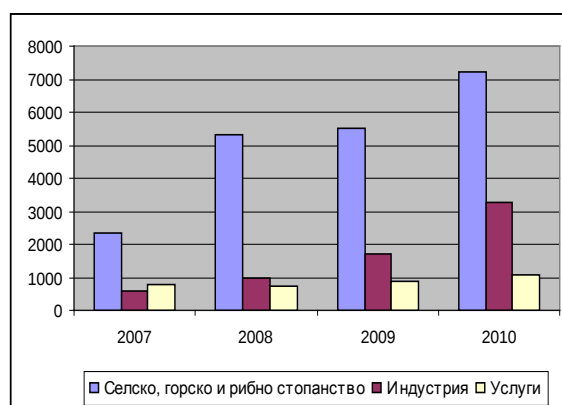
2.2. Икономическа активност

Динамиката на фондовете показва нарастване за целия анализиран период (фиг.5). Най-висок е дялът на дълготрайните материални активи в селското и горското стопанство (62,6%), следвани от тези в индустрията (28.3%) и услугите – 9.2% стопанство. И в абсолютен и в относителен план всички сектори отбелязват нарастване на размера на дълготрайните материални активи през анализирания период, което е положителна тенденция (фиг.6).

**Фиг. 5. Придобити ДМА
и ДМА, 2007-2010 г**

**Фиг. 6 Динамика на ДМА
по сектори, 2007-2010 г.**

Източник: ТСБ Монтана

Предприемаческата активност в общината е по-ниска от средното за страната. Измерена с гъстотата на фирмите 1000 човека тя е 22.5, което е под средното равнище за страната – 47,6 на 1000.

За 2011 г. спрямо 2007 г. се забелязва увеличение на общия брой фирми с 45. В отраслов план през анализирания период е увеличен броят на фирмите в селското стопанство, търговията и в преработващата промишленост, но това са основно нови микрофирми, като други са преустановили дейността си. (Табл.4.).

Таблица 4. Брой фирми в община Бойчиновци

	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Общо за община Бойчиновци	112	127	157	155	157	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Селско, горско и рибно стопанство	7	13	15	20	23	6.3	10.2	9.6	12.9	14.6
Добивна промишленост	1	1	1	2	3	0.9	0.8	0.6	1.3	1.9
Преработваща промишленост	7	7	13	13	13	6.3	5.5	8.3	8.4	8.3

Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива		1		1	0	0.0	0.8	0.0	0.6	0.0
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване				1	1	0.0	0.0	0.0	0.6	0.6
Строителство	3	3	5	2	3	2.7	2.4	3.2	1.3	1.9
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	58	66	78	76	71	51.8	52.0	49.7	49.0	45.2
Транспорт, складиране и пощи	2	2		1	1	1.8	1.6	0.0	0.6	0.6
Хотелиерство и ресторантьорство	21	18	22	17	19	18.8	14.2	14.0	11.0	12.1
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения		1				0.0	0.8	0.0	0.0	0.0
Операции с недвижими имоти	3	3	7	7	8	2.7	2.4	4.5	4.5	5.1
Професионални дейности и научни изследвания		1	6	5	5	0.0	0.8	3.8	3.2	3.2
Административни и спомагателни дейности		2	2	2	2	0.0	1.6	1.3	1.3	1.3
Образование		1				0.0	0.8	0.0	0.0	0.0
Хуманно здравеопазване и социална работа	9	6	5	5	6	8.0	4.7	3.2	3.2	3.8
Култура, спорт и развлечения		1	2	2	1	0.0	0.8	1.3	1.3	0.6
Други дейности	1	1	1	1	1	0.9	0.8	0.6	0.6	0.6

Източник: НСИ

Тенденциите в структурата на фирмите по размер на заетите не показват съществени промени. Преобладава дела и броя на микрофирмите, като при тях се наблюдава увеличение на техния брой с 40, както и на малките предприятия с 6. Съществуващото средно предприятие до 2008 поради намаление на броя на заетите е преминало в групата на малките предприятия. (виж. Таблица 5).

**Таблица 5. Структура на фирмите в община Бойчиновци
по размера на заетостта**

	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
ОБЩО ЗА ОБЩИНА БОЙЧИНОВЦИ	112	127	157	155	157	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Микро до 9 заети	106	118	143	145	146	94.6	92.9	91.1	93.5	93.0
Малки от 10 до 49	5	8	14	10	11	4.5	6.3	8.9	6.5	7.0
Средни от 50 до 249	1	1				0.9	0.8	0.0	0.0	0.0
Големи над 250	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Източник: ТСБ - Монтана

2.3. Структурни промени в икономиката

През анализирания период структурните промени се проявяват в нарастване дела на селското стопанство – от 38% през 2007 г. на 53 %. Преработващата промишленост, независимо че отчита нарастване на продукцията в текущи цени, е в застой, дори спад, като в относителен план намалява своя дял от 42% на 35%.

Таблица 6. Промени в секторната структура на икономиката

Произведена продукция – %					
Община Бойчиновци	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
Селско, горско и рибно стопанство	38.4%	42.8%	37.2%	72.1%	53.1%
Индустрия	42.2%	34.9%	47.4%	19.1%	35.0%
Услуги	19.4%	22.3%	15.4%	8.8%	11.9%

Източник: ТСБ - Монтана

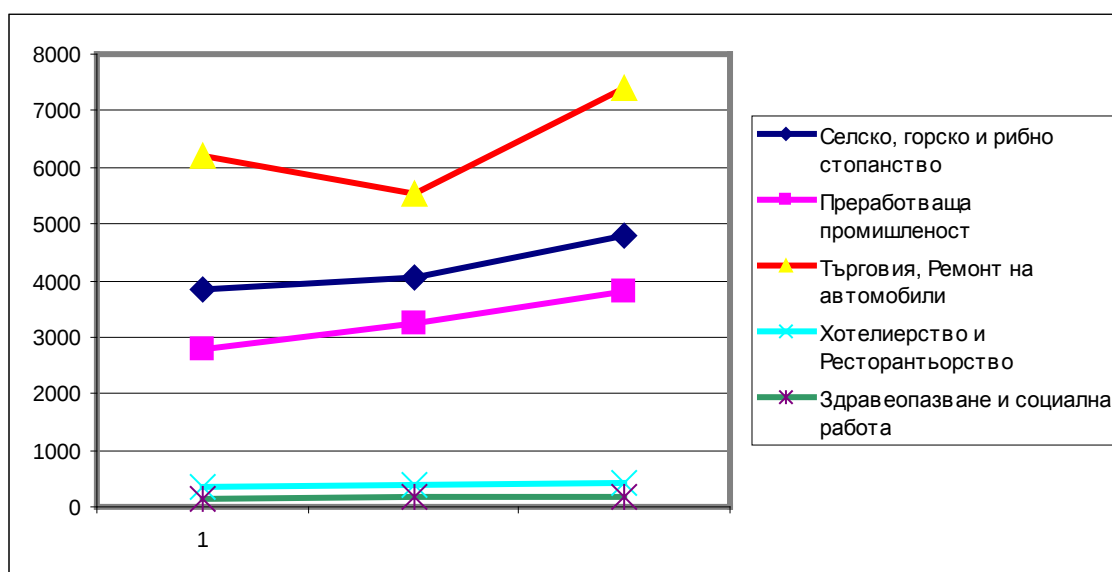
В отрасловата структура по икономически дейности с най-висок обем на произведената продукция е преобладава селското и горско стопанство и Търговията и ремонта. Транспортът формира 2.0%. Останалите услуги през 2010 г. заемат дял от 5.0% в нетните приходи (табл.7).

Таблица 7. Отраслова структура на икономиката на община Бойчиновци по показателя нетни приходи от продажби

	2008	2009	2010	2011
ОБЩО ЗА ОБЩИНА БОЙЧИНОВЦИ	13338	13401	16568	19103
Селско, горско и рибно стопанство	3857	4070	4 782	7202
Преработваща промишленост	2785	3234	3 791	4159
Търговия, Ремонт на автомобили	6203	5528	7 396	7137
Хотелиерство и Ресторантьорство	339	389	420	413
Здравеопазване и социална работа	154	180	179	192
ОБЩО ЗА ОБЩИНА БОЙЧИНОВЦИ	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
Селско, горско и рибно стопанство	25.6%	26.9%	27.0%	34.7%
Преработваща промишленост	18.5%	21.4%	21.4%	20.0%
Търговия, Ремонт на автомобили	41.2%	36.6%	41.7%	34.4%
Хотелиерство и Ресторантьорство	2.3%	2.6%	2.4%	2.0%
Здравеопазване и социална работа	1.0%	1.2%	1.0%	0.9%

Източник: НСИ

Фиг.7. Динамика на отраслова структура на икономиката на община Бойчиновци по показателя нетни приходи от продажби

Източник: НСИ

2.4. Развитие на селското и горското стопанство

Площта на земеделските земи в община Бойчиновци е 256699 дка или 83.2% от територията на общината⁵. Преобладаващи са частните земеделски стопанства с относително малки парцели земя.

⁵ Данни на НСИ

Основните земеделски структури са: частни кооперации, земеделски фирми, арендатори, частни семейни стопанства и лични стопанства.

Броят на **земеделските стопанства** в община Бойчиновци е 952 (таблица 8). В общината преобладава хълмистият и равнинен релеф, което е основна предпоставка земеделските стопанства да са едни от големите със средна ИЗП 200 дка.

Най-голям е броят на земеделските стопанства (590 бр. - 62%) с размер на ИЗП⁶ от 0.1 до 5 дка. Земеделските стопанства с ИЗП от 5 до 10 дка са 1/10 от общият им брой. Тази раздробеност не позволява прилагане на високопродуктивни и ефективни технологии, за да бъдат произведени конкурентно способни селскостопански продукти. В другите групи по размер на ИЗП броят на земеделските стопанства е в границите от 39 до 61. В 10% от земеделските стопанства, които са с над 100 дка площ на едно стопанство е съсредоточена 96.8% от ИЗП.

Таблица 8 - Община Бойчиновци - Разпределение на земеделските стопанства според размера на използваната земеделска площ (ИЗП) - 2011 г.

	< 0.1	0.1-4.9	5.0-9.9	10.0-19.9	20.0-49.9	50.0-99.9	100.0-499.9	>=500.0	Общо за общината
Брой стопанства	25	590	100	55	51	31	61	39	952
ИЗП (дка)		913	654	749	1605.6	2116.3	12339.6	171322.5	189700

Източник: ОД "Земеделие", Монтана

Характерно за аграрния сектор в община Бойчиновци е, че средните добиви от основните отглеждани култури са близки до средните за страната.

Наетите лица в първичния сектор на икономиката (селско, горско и рибно стопанство) през 2010 г. съставляват 10.0% от общо наетите в община Бойчиновци, което е над средното ниво за област Монтана (5.7%). В броя на наетите лица се включват само лицата, които са по трудов договор, служебно правоотношение, граждански или друг договор или устна уговорка, за която получават възнаграждение в пари или в натура под формата на работна заплата. Не се включват самонаетите, сезонно заетите, неплатените семейни работници, селскостопански производители за собствена консумация. Делът на заетите в селското стопанство от общия брой на заетите в общината е много по-висок поради почти неработещата икономика, но неточен. Статистиката работи с цифри, които не отговарят на реалностите, тъй като тя не отчета самонаетите лица, собствениците на земеделски земи, работещите без трудови договори и сезонните работници – които са преобладаваща и съществена част. По експертна оценка, реално заетите в сектора са повече от 80% от населението в трудоспособна възраст в общината.

⁶ Използваната земеделска площ на стопанствата включва обработваемата им земя, трайните насаждения, постоянно затревените площи и семейните градини. В ИЗП на стопанствата не се включват колективно ползваните от няколко стопанства общи площи за паша на животните.

Селското стопанство като икономическа дейност е застъпено във всички населени места в общината като то е основен отрасъл в селата.

Растениевъдство

За периода 2007-2012 г. се наблюдава колебливост в размера на **засетите площи** като през последните 2 години те леко намаляват (таблица 9).

Таблица 9 - Засети площи по видове култури

Вид култура, засети площи (дка)	2007 - 2008 г.	2008 - 2009 г.	2009 - 2010 г.	2010 - 2011 г.	2011 - 2012 г.
Пшеница	68188	74178	57615	78425	70950
Ечемик	13200	9569	8723	3750	5975
Маслодайна рапица		1640	11570	12150	12400
Пролетен ечемик	9232				
Царевица за зърно	6828	7620	26450	29230	33700
Маслодаен слънчоглед	30640	24850	50920	43300	44100
Овес	650	1932	2255	245	400
Картофи					60
Тютюн	110	290	58		
Лозя винени	1382	1382	1382	1382	745
Лозя десертни	175	175	175	175	
Череша	3	3			
Сливи	14			14	13
Ябълки	3				
Общо	130425	121639	159148	168671	168343

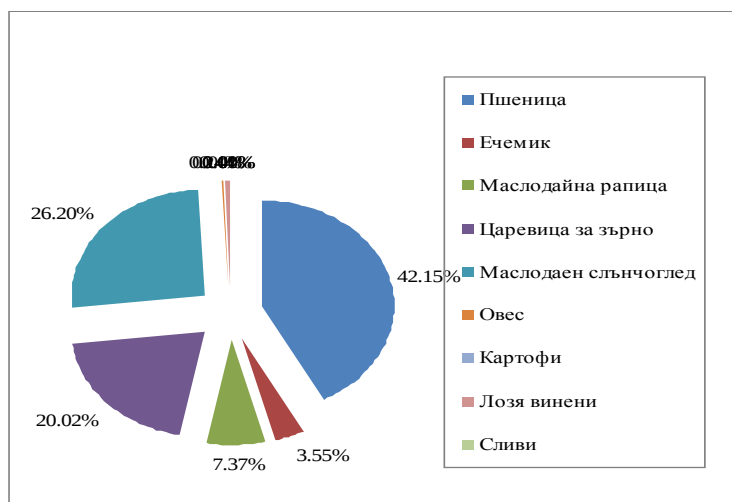
Източник: ОД "Земеделие", Монтана

Нарастване бележат засетите площи с маслодаен слънчоглед и царевица за зърно. След период на намаление през последните години се наблюдава нарастване на площите на ечемик. Засетите площи с маслодайна рапица се увеличават.

За равнището на производството на някои основни култури в общината може да се съди от фигура 8.

Видовете земеделски култури според засетите площи са: пшеница (42.2% от засетите площи), маслодаен слънчоглед (26.2%); царевица за зърно (20.0%); маслодайна рапица (7.4%); ечемик (3.6%). Останалите видове култури обхващат общо 1% от засетите площи, като сред тях по-голяма площ имат винените лозя. Производството на зеленчуци, плодове, грозде не задоволява дори собствената консумация.

Фигура 8. Засети площи по видове култури

Характерно за община Бойчиновци е, че постигнатите средни добиви от основните отглеждани в района култури са около средните за страната, което показва, че природните дадености са благоприятни и е необходимо да се въздейства върху организационните и производствени фактори с важно значение за състоянието на растениевъдния отрасъл.

Основните аспекти в развитието на растениевъдството в общината са следните:

- Общината има възможност да развива аграрния сектор на икономиката, тъй като 83.2% от общата ѝ площ са земеделски територии и само 8.4% - горски фонд;
- Обработваемата земя на територията на общината заема по-голямата част от земеделските територии - 85%;
- Най-висок е относителният дял на засетите площи със зърнени култури – пшеница, царевица за зърно, ечемик, които общо заемат близо 2/3 от засетите площи, като преобладават площите на пшеницата;
- На второ място са маслодайните култури – маслодаен слънчоглед и маслодайна рапица, които заемат 1/3 от засетите площи;
- Трайните насаждения (овоция) и техническите култури имат минимален дял – под 1% от засетите площи;
- Налице са обективни условия за развитие на основните и традиционни култури в общината, основани на принципите на биологично производство.

Основните проблеми пред развитието на земеделието в община Бойчиновци не правят изключение от националните:

- Разпокъсаност и маломерност на основната част от земеделските земи
- Липса на модерна високоефективна селскостопанска техника;

- Ниско количествено и качествено ниво на механизация в растениевъдството;
- Ненаучно торене, основно поради високите цени на торовете;
- Липса на достатъчно растително-защитни мероприятия в областта на растениевъдството;
- значителен процент пустеещи земеделски земи.

Въпреки необходимостта от разнообразяване на икономиката устойчивото развитие на аграрния сектор е от ключово значение, особено в близко бъдеще. Потенциалът на малките производители за развитие на отрасъла и за създаване на заетост в селските райони не бива да бъде подценяван.

Разпределението на земеделските култури на територията на общината е в зависимост от релефа, почвеното разнообразие, микроклиматичните особености и др.

Важна роля за развитието на растениевъдството имат хидромелиорациите. Напояваните площи в общината по видове култури са представени в таблица 10.

Таблица 10 - Община Бойчиновци - Напоявани площи (дка)

Стопанска година, култура	2008 - 2009 г.	2009 - 2010 г.	2010 - 2011 г.	2011 - 2012 г.
Пшеница	307	313	358	395
Ечемик	249	275	362	416
Рапица	340	250	235	191
Маслодаен слънчоглед	172	188	160	141
Царевица за зърно	368	453	413	253

Източник: ОД "Земеделие", Монтана

За отделните периоди напояваните площи се изменят, като намаление е регистрирано на напояваните площи на рапицата, слънчогледа и царевицата, а увеличение – на пшеницата и ечемика. Като цяло делът на напояваните площи е малък. Основен проблем е лошото техническо състояние на изградените напоителни полета. В общината има достатъчно развит пазар на селскостопанската земя.

Животновъдство

Животновъдството е съсредоточено основно в частния сектор. През последните години се наблюдава спад в производството на животински продукти. Броят на всички животни в общината (птици, свине, биволи, говеда, в т. ч. крави), с изключение на овцете и козите намалява. Една от най-важните причини за това е преминаването на животновъдството в общината почти изцяло в дребния, основно семеен частен сектор, където няма условия за стопанска ефективна концентрация и за въвеждане на съвременни технологии при отглеждане на голям брой животни,

независимо от наличието на естествени ливади, мери и пасища. Отглежданите животни на 100 жители, с изкл. на свинете, за община Бойчиновци са значително над средното ниво за областта, СЗР и страната.

Важна роля за стабилизиране на подотрасъла има развитието на животновъдство, базирано на местни породи, развитие на фуражното растениевъдство, както и развитие на пчеларството.

ГОРСКО СТОПАНСТВО

Площта на **горските територии на общината е 25785 дка**, или 8.4% от общата територия⁷. От горският фонд само 1,1% е общински. Частна собственост са 96.6% от горските територии. 2.2% са на юридически лица, а 0.1% - на религиозни организации (фиг. 8).

Фигура 9. Горски територии по видове собственост

Община Бойчиновци попада в обхвата на горско стопанство „Монтана“. Съществуващият горски фонд в общината няма ресурси за промишлено използване, но има наличие на горски масиви с възможност за добив на дървесина. Чрез залесяване на нови територии са създадени предпоставки за подобряване състоянието на горите.

Ползванията от горите и земите от горския фонд, като добив на смола, борина, сено, листников фураж, лико, кори, семена, събиране на гъби, горски плодове, други растения и части от тях, улов на животни, които не са дивеч, паша на селскостопански животни, пчеларство и други, без ползване на дървесина, са странични ползвания.

Горските територии изпълняват функции по отношение на: поддържане на биологичното разнообразие на горските екосистеми; производство на дървесни и недървесни горски продукти; защита на почвите, водните ресурси и чистотата на

⁷ Данни на НСИ

въздуха; осигуряване на социални, образователни, научни, ландшафтни и рекреационни ползи; защита на природното и културното наследство; регулиране на климата.

2.5. Промисленост

На територията на общината развиват дейност предприятия и фирми от хранително вкусовата промишленост, добив и преработка на инертни материали.

Големите фирми, очертавали в миналото икономическия облик на общината днес в преобладаващата част са закрити.

Новопоявилите се фирми страдат от ниска ефективност на различните производства поради използване на стари технологии и остарели производствени мощности, липса на средства за капиталовложения, хаотичност и нестабилност на пазара, насочване към неприложими производства и т.н.

На територията на общината развиват дейност следните предприятия и фирми:

- “Кариана” ЕООД с.Ерден – месопреработка и производство на колбаси
- “ПОУЛТРИ ПРОДЪКТС”ЕАД – производство на фуражни смеси.
- “Екоагрострой” АД – добив и преработка на инертни материали
- “ТБМ 2000” ЕООД – добив и преработка на инертни материали
- “Пътинжинеринг” АД – асфалтова база.
- “АДЛ” ООД – Владимирово – производство на млечни продукти

Съществена предпоставка на бъдещото развитие на промишления отрасъл на общината може и трябва да се превърне успешното интегриране на земеделските производители с преработвателните предприятия и фирми, както и интегрирането със сродните предприятия на индустриалния отрасъл и услугите в областните, регионалните и балкански структури.

От друга страна приоритетното доразвитие на съществуващата и изграждането на нова техническа, социална, административна и екологична инфраструктура, би било предпоставка за създаване на благоприятна среда за привличане на чужди инвестиции.

Трудната адаптация на промишленото производство в общината се дължи на редица проблеми, които трябва по подходящ начин да се адресират:

- Свиването на международните пазари и вътрешното потребителско търсене под въздействието на икономическата криза;
- ниска интернационализация на фирмите;
- ниска иновационна активност;
- труден достъп до финансиране;

- недостатъчна предприемчивост;
- липса на достатъчно квалифициран персонал.

2.6. Туризм

2.6.1. Историческа справка

Повечето от селищата, разположени на територията на община Бойчиновци имат древна история. Поради богатата на златни наноси р. Огоста и възможностите за развитие на земеделие, бреговете ѝ са били удобни за заселване от най-дълбока древност. Най-старото исторически датиращо население са траките трибали, които обитавали тези местности през I хил. пр. Хр. Следи от техни поселения са открити при археологически разкопки в село Охрид, местността „Градо“, където са разкрити останки от праисторическо селище, обитавано и през късната античност.

Следи от римската епоха се откриват северно от село Портитовци - останки от Римска крепост и от Римски път. Подобни останки от крепости са открити и в с. Лехчево и с. Ерден – местността „Калето“, където запазената крепостна стена е дълга около 600 м.

За историята на Бойчиновци като населено място през древността и средновековието липсват писмени данни. Но от историческите находки, разкрити в околностите му се установява, че местността е била населявана.

През 1974 г. Бойчиновци е обявен за град, а през 1987 се формират и съвременните административно - териториални граници на общината.

2.6.2. Културно - историческо наследство

В община Бойчиновци културно-историческият и експозиционен потенциал не е голям.

В землищата на селата Пали лула и Охрид са намерени надгробни могили, в които са открити бронзови гривни, копия и други предмети, датиращи от времето на тракийските поселения (II хил. пр. Хр.).

В землището на с. Владимирово на около 300 метра от църквите се намира местността *Манастира*. Тук е имало раннохристиянски манастир „Св. Иван Пусти“. В същия район е имало тракийско светилище. Открити са и останки от антични сгради. През 1971 г. районът на манастира както и районът на височината *Голо бърдо* на километър източно от шосето за Оряхово са обявени за паметници на културата. Наличието на още неизследвани тракийски надгробни и римски крайпътни могили и останките от няколко тракийски селища и римски строежи говори, че районът е обитаван от най-дълбока древност и е интересен за развитие на културен туризъм.

Значителни са паметните знаци от римската епоха в района на с. Лехчево. Те са свързани предимно с името на римския император Константин I Велики (IV век) – „Царската пещера“, „Еленина могила“, „Калето“.

Значителен потенциал за развитие на културния туризъм имат и православните храмове на територията на общината, по-голяма част от които имат над стогодишна история. Православен храм „Св. Димитър” се намира в с. Охрид. Построен е през 1867 г. и е със застроена площ 90 кв. м. Изграден е изцяло от дялан камък. Целият храм е изографисан от прочутите Самоковски зографи. Той е признат за паметник на културата от Националният институт за паметници на културата. Друга забележителност е църковната камбана, която е изработена в Грузия за гр. Охрид през 1886 г., но след пристигане на пристанище Лом кмета на гр. Охрид – Македония я подарява на едноименното с. Охрид. Православния комплекс „Св. Николай Чудотворец” намиращ се в с. Владимирово се състои от два храма. В него през 60-те години на 19 век е построена кула /камбанария/ в основата, на която са вградени надгробни паметници на монаси, което говори за манастирски комплекс. Новият храм е построен през 30-те години на 20 век. Старата черква „Св. Николай Чудотворец” през 70-те години е обявена за паметник на културата. Южно на около 300 м. от църквите се намира местността „Манастира”. Там е имало раннохристиянски манастир с името „Св. Иван Пустини”. Опожаряван е многократно и в началото на 19 в. е напуснат окончателно.

Таблица 11. - Паметници на културата и археологически културни ценности с национално значение:

НАСЕЛЕНО МЯСТО	МЕСТНОСТ	ПЛОЩ / ДКА	ОСОБЕНОСТИ
с.Владимирово	"Селището" - до циганското гробище	5	Обектът е непосредствено до и западно от циганското гробище. Представлява купчина развалини, под която се намира римската сграда. Находки от керамични съдове, тухли и керемиди от римско време. Обявен е за Паметник на културата – ДВ 98/14.12.1971г.
с.Владимирово	"Манастира"-Южно от с. Владимирово, на десния бряг на р. Огоста	1	Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН:
с.Владимирово	"Голо бърдо" - Източно от с. Владимирово	2	Обектът е обрасъл с трева и храсти. Без археологическо проучване не може да се установи характера му. По всяка вероятност е укрепление. Обявен е за Паметник на културата – ДВ 98/14.12.1971г
с.Кобиляк	"Рогача"	0,5	Личат каменни натрупвания от разрушена тракийска надгробна могила (?), издигната върху височината, десетина метра по-високо над близо минаващото шосе.Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН :
с.Лехчево	"Костадин" - Югоизточно от с. Лехчево	3	Тракийска и римска крепост. Преди 20 години е много повредена от трактористи иманяри.Обявен е за

			Паметник на културата – ДВ: 98/14.12.1971г.
с.Лехчево	Рибине, "Черкезка лъка"- Югоизточно от с. Лехчево	5	Местността се оре и засажда с едногодишни култури. Има много предримска и римска керамика. Намерена е колективна находка от сребърни монети, сечени в Дирахион (?). Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН
с.Лехчево	"Рибине" - Югоизточно от с. Лехчево	3	От сградата са изкопавани римски тухли от дебели зидове на бял хоросан. Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН:
с.Лехчево	"Кушан" - : Югозападно от с. Лехчево	15	В местността преди 20 години са били градините на ТКЗС. Сега там е запуснато и е трудно да се определи времето на обитаване на това място. Възможно е да е през късното средновековие или по-рано.Обявен е за Паметник на културата – ДВ 98/14.12.1971г.
с.Мадан	"Големия Мичоол" - : Североизточно от с. Мадан	0,5	Обектът вероятно е тракийска надгробна могила, сега разположена сред пасище. Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН
с.Мадан	Могила - "Малий Мичоол" -	0,5	Обектът вероятно е тракийска надгробна могила, разположена сред пасище. На върха има бандера, поставена от военните.Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН
с.Мърчево	"Калето" - Североизточно от с. Мърчево	4	Крепост от Късноримска епоха. Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН
с.Охрид	"Градо" - Южно от с. Охрид	5	Първо от иманярски изкопи, а след това и от сондажни проучвания бе намерена халколитна керамика с графитна украса. На същата височина има част от римски крепостни зидове на бял хоросан. Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН
с.Охрид	"Манастира" - Югоизточно от с. Охрид	10	На обекта личат останки от зидове на сграда от римската епоха. Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН

с.Ерден	"Стамболийски градини"	5	Една местност, която вероятно е давала основание на местните хора да я регистрират като ПК, но без сондажни проучвания не може да се посочат положителни данни. Обявен е за Паметник на културата – ДВ 98/14.12.1971г
с.Ерден	"Делниците"	5	Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН. В местността местни хора са намирали значителен брой керамични фрагменти, вероятно от времето на турското робство.
с.Бели брег	"Св. Троица" - Североизточно от с. Бели брег	1	Вероятно останки от средновековен манастир. На повърхността личи гърбицата от зидове. В тревата са запазени големи каменни блокове от зидовете. Обявен е за Паметник на културата – ДВ 98/14.12.1971г.
с.Бели брег	"Могилата на 1 км от "Св. Троица" - Северозападно от новото с. Бели брег	1	Могилата е от пръст и местни камъни, което личи от дълбоките иманярски изкопи. Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН
с.Бели брег	"Селището" - с. Бели брег - старото село , на ок. 700 м североизточно	10	Местността е с очертаващи се трапове от жилища на обитателите. Местността е на около 700 м североизточно от старото село Бели брег. Обявен е за Паметник на културата – ДВ 98/14.12.1971г
с.Портитовци	"Калето" - Северно от с. Портитовци	2,5	Крепостта е обградена със зид от североизток, изток и югоизток. От запад крепостта няма зид, но склона е отвесен скалист. Обявен е за Паметник на културата – ДВ 98/14.12.1971г.
с.Портитовци	"Могилата" - Северно от с. Портитовци	0,4	Могила, вероятно надгробна. Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН.
с.Портитовци	"Пропастта североизточно от Калето" - Североизточно от с. Портитовци	1	Пропастта представлява пропадане в карстова местност, от което започват галерии, които се разклоняват и продължават до и под Калето, чак до скалните навеси над р. Огоста. Около входа е обрасло с дървета и храсти. Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН
с.Портитовци	"Пещерите", представляващи скални навеси - Северно от с. Портитовци, на западния склон и под обект	0,5	В навесите са намирани кремъчни оръдия на труда и оръжия, някои от които видях в училището в с. Портитовци преди около. 30 години. Сега са изчезнали. Археологическа

	„Калето“		културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН

Източник: Национален Археологически музей - гр. София

2.6. 3. Природни забележителности

Община Бойчиновци е разположена в Дунавската равнина и част от Предбалкана. Местоположението на общината благоприятства развитието на селското стопанство и в по-малка степен на туризма, предимно с местно значение. Въпреки това община Бойчиновци има добри условия и възможности за развитие на селски туризъм.

Особено атрактивни са следните природни забележителности, които могат да се превърнат в места за развитие то на селския и екологичен туризъм:

- малката рекичка Рибине в землището на с. Лехчево, с естествено езеро с красиви жълти водни рози;
- в село Мадан се намира язовир „Маданска бара“, който може да се разработи и благоустрои за развитието на спортния риболов и отдих. В околностите на същото село се намират божурови поляни, разположени в близост до горски масив.
- В защитените зони по НАТУРА 2000 „Пъстрина“ и „Портитовци - Владимирово“, разположена по поречието на р. Огоста могат да се развият екологичен и орнитоложки туризъм.

2.6.4. Места за настаняване

Достъпна и съвременна база за настаняване е изградена в единствения Летателен център за въздушни и екстремни спортове в Северозападна България - „Ава спорт“. Намира се на територията на село Ерден, в близост до гр. Бойчиновци. Предназначен е за специализиран туризъм в областта на екстремните въздушни спортове и летенето. В Летателния център се провеждат национални и международни състезания, посещава се от много чуждестранни състезатели, а също привлича и много любители на различните екстремни въздушни спортове. Новоизграденият семеен хотел в центъра на с. Ерден също предлага отлични условия за настаняване за туристите.

3. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

3.1. Население, демографско развитие и потенциал – основни тенденции, проблеми и изводи

За изминалите двадесет години между преброяванията през 1992 г., 2001г. и 2011г. населението на общината е намаляло с 36% - от 14 247 жители през 1992 г.

на 9137 жители през 2011г. За първото десетилетие, от 1992 г. до 2001г., отчетеното намаление е с 1940 ж. или 13.6%. За второто десетилетие от 2001г. до 2011 г. тенденцията се запазва и от 12 307 ж. през 2011г., при последното преброяване са отчетени 9 137 ж. или намаление с 25.76%, което показва рязко засилване на отрицателните процеси в демографското развитие на общината. Това се отнася, както за селата, така и за центъра на общината. Населението в гр. Бойчиновци е намаляло с 37%, от 2 428 ж. през 1992 г. на 1 532 ж. през 2011 г. Най – голямото село е с. Лехчево с 1781 жители, а най-малкото е Пали лула със 70 души население. Намалението е в резултат както на отрицателния естествен прираст, така и на отрицателния механичен прираст. Това означава, че умират повече отколкото се раждат и се изселват повече отколкото се заселват. Населението на общината е разпределено в 13 населени места – град Бойчиновци и 12 села.(Таблица 12)

Таблица 12 - Брой на населението в жители по преброяване през 1992г., 2001г, 2011г.						
Община Бойчиновци						
№	ЕКАТТЕ	Населено място	1992г.	2001г.	2011г.	намаляване % за 20 год.
1	03383	с. Бели брег	213	167	92	-56.80%
2	03397	с. Бели брод	479	398	237	-50.52%
3	05236	гр. Бойчиновци	2428	2080	1532	-36.90%
4	11418	с. Владимирово	1913	1662	1403	-26.66%
5	17943	с. Громшин	1294	1110	795	-38.56%
6	27557	с. Ерден	849	686	546	-35.69%
7	37424	с. Кобиляк	574	441	314	-45.30%
8	43517	с. Лехчево	2705	2373	1781	-34.16%
9	46036	с. Мадан	1245	1131	742	-40.40%
10	49607	с. Мърчево	1373	1137	819	-40.35%
11	54496	с. Охрид	587	528	381	-35.09%
12	55258	с. Пали лула	138	105	70	-49.28%
13	57844	с. Портитовци	449	489	425	-5.35%
ОБЩО:			14247	12307	9137	-25.76%

Източник: НСИ

Населението на община Бойчиновци към 1.02.2011г. по данни от проведеното от НСИ преброяване е 9137 души, от които 4595 (50.2%) жени и 4542 души (49.7%) мъже, или на 100 мъже се падат 101 жени.

За периода 2007-2011г. се запазва тенденцията на намаление на населението на общината (таблица13). Средногодишният прираст е – 2.4%. Темповете на намаление на населението на община Бойчиновци са по-високи от тези на област Монтана (-1.7%) и Северозападния район (-1.6%) и значително над средното за страната (-0.6%) ниво. Отрицателният прираст е с близки темпове както при мъжете, така също и при жените.

Таблица 13 - Население 2007-2011 г.

Териториални нива	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	Средно годишен прираст %
Община Бойчиновци						
общ брой	10153	9914	9748	9613	9137	-2.4%
мъже	4987	4853	4783	4730	4542	
жени	5166	5061	4965	4883	4594	
Бр. жени / 100 мъже	102.2	103.5	103.1	102.5	101	

Източник НСИ

Урбанизацията не е висока - в гр. Бойчиновци живеят 1 532 души или 16.5% , а в селата 7 740 души или 83.5% от населението на общината

Селата се включват в категориите: средни (с население 1000-2000 жит.) - Лехчево (1781 души) и Владимирово (1403 души); малки (с население 250-1000 жит.) - 7 бр.; много малки (до 250 жит.) - 3 бр., от които 2 села са с население до 100 души – Бели брег и Пали лула. В средните села живее 41.6% от селското население. В малките села е съсредоточено повече от половината (53.1%) от селското население, а в много малките села живее само 5.3% от селското население на общината.

По последни данни населението в повечето от селата е 40% в над трудоспособна възраст и почти никакво в под трудоспособна възраст, което означава, че населението не се възпроизвежда, че активното младо население не е вече там и населените места са застрашени от обезлюдяване. Такова е положението в селата Бели брег, Бели брод и Пали лула. В тях почти няма население в трудоспособна възраст, което означава, че възможностите на тези села за естествено възпроизводство вече не съществуват. Население в под трудоспособна възраст, т. е. от 1 до 18 години, има в гр. Бойчиновци и селата Владимирово, Громшин, Мърчево, Мадан, Ерден, Охрид и Портитовци.

През 2011 г. гъстотата на населението в общината е 29.63 души/ кв.км – една от ниските в областта, сходна с тази на община Вършец, под средната за областта и страната. Гъстотата на населението на община Бойчиновци е представена в следната таблица:

Таблица 14 - Гъстота на населението 2007-2011 г.

Териториални нива	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
Община Бойчиновци					
Територия (кв.км)	308.334	308.334	308.334	308.334	308.334
Население (брой)	10153	9914	9748	9613	9137
Гъстота на населението (души/кв.км)	32.92	32.15	31.62	31.17	29.63

Източник: НСИ

Промените в броя и структурата на населението на общината се определят от неговото естествено развитие и миграционните процеси.

Формираната тенденция на отрицателен естествен прираст продължава и през периода 2007-2011 г.(таблица 16).

Раждаемостта е в границите 80-100 родени деца средногодишно като през 2010 г. техният брой е най-нисък - 75. Коефициентът на раждаемост (брой живородени деца на 1000 души от средногодишния брой на населението) от 8.8‰ през 2007 г. достига най-високата си стойност през 2009 г. – 9.2‰, след което намалява на 7.6‰ през 2010 г.(таблица 15). В териториален аспект раждаемостта на населението на община Бойчиновци е на средното равнище за област Монтана- 8.4 ‰, сходна с тази на общини Якимово и Медковец. Решаващо влияние върху равнището на раждаемостта и характера на възпроизводство на населението оказват размерът на родилните контингенти (17.0% - 2010г.), който е под нивото за просто възпроизводство на населението с тенденция на намаление както като обща численост, така също и на най- фертилната част от тях (15-34 г.). Ясно е, че не би могло понастоящем да се очаква, че раждаемостта ще се върне на високите нива от миналото, но е необходима адекватна и активна национална демографска политика за задържането ѝ на нива, осигуряващи по- добро възпроизводство на населението. Съществено значение за равнището на раждаемостта има заетостта на жените. Според данни от преброяване на населението 2011 година с по-голям брой деца са икономически неактивните жени (1.6%), отколкото икономически активните жени (1.3% при заетите и 1.4% при безработните) Съществени различия във фертилността на жените се наблюдават и в зависимост от източниците на средства за съществуване.

Таблица 15 - Раждаемост в община Бойчиновци по села

№ по ред	Населено място	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
1	Бойчиновци	12	7	14	8	13
2	Владимирово	23	16	18	5	19
3	Мадан	11	7	5	8	9

4	Мърчево	7	11	7	10	4
5	Ерден	3	8	5	7	4
6	Охрид	0	2	1	4	0
7	Портитовци	8	8	7	8	3
8	Бели брег	0	0	0	0	1
9	Пали лула	0	0	0	1	0
10	Лехчево	21	19	22	19	26
11	Громшин	8	9	10	4	4
12	Кобиляк	0	1	2	1	0
13	Бели брод	0	1	1	0	2
	Общо	93	89	92	75	85

В **общата смъртност** на населението на общината се наблюдава стабилизиране около едно високо ниво над 30‰. През 2011 г. броят на починалите е 323, а коефициентът на обща смъртност (брой на починали лица на 1000 души от средногодишния брой на населението) е 34.8‰, който бележи леко повишение от предходните години. Стойностите на показателя за общината са над средните за областта като цяло (20.5‰) и за Северозападния район (19.0‰) и 2 пъти над средното ниво за страната (14.6‰).

Детската смъртност като абсолютна величина съставлява общо 6 починали деца на възраст до 1 година за периода 2007-2011 г. Средната стойност на коефициента на детска смъртност (брой починали деца на възраст под 1 година на 1000 живородени) за последните години не се изменя съществено.

Разликата между ражданията и умираанията формира **естественият прираст** на населението на общината. Той е отрицателна величина през периода, в резултат на което населението непрекъснато намалява. През 2011 г. абсолютният брой на естествения прираст е -238 души. Коефициентът на естествен прираст като разлика между броя на живоражданията и умираанията през годината на 1000 души от средногодишното население е -26.05‰. Високият отрицателен естествен прираст се определя в по-голяма степен от високата смъртност и в по-малка степен от раждаемостта. Наблюдаваният отрицателен естествен прираст на населението на общината е характерен за всички населени места, в т.ч. и за град Бойчиновци. В 5 от малките села са регистрирани години без раждания, т.е. естественият прираст се формира от смъртността, което се дължи на влошената възрастова структура на населението.

За периода 2007-2011 г. населението на общината намалява с около 200 души средногодишно от отрицателен естествен прираст.

Таблица 16. Естествено движение на населението 2007-2011 г.

Териториал- ни нива	2007 г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.	2007- 2011 г.	200 7 г.	200 8 г.	200 9 г.	201 0г.	201 1г.	2007- 2011 г.
	Брой						На 1000 д. от населението - ‰					
Община Бойчиновци												
Ср.год. население	10153	9914	9748	9613	9137	9989						
Раждаемост	93	89	92	75	85	349	9.1	8.6	9.2	7.6	9.3	8.8
Смъртност	324	305	304	317	323	1250	30.6	29.6	30.3	32.2	35.4	36.6
Детска смъртност	4	1	0	1	0	6	43	11.2	0	13.3	0	13.5
Естествен прираст	-231	-216	-212	-242	-238	-901	- 21.8	-21	- 21.1	- 24.6	- 26.0 5	-22.9
Област Монтана												
Средногод. население	16260 9	159726	157095	15448 2	14713 3	154880						
Раждаемост	1363	1372	1485	1278	1264	6762	8.4	8.6	9.5	8.3	8.6	8.7
Смъртност	3259	3106	3126	3166	3075	15732	20	19.4	19.9	20.5	20.9	20.3
Детска смъртност	24	17	14	11	10	76	17.6	12.4	9.4	8.6	7.9	11.2
Естествен прираст	-1896	-1734	-1641	-1888	-1811	-8970	- 11.7	- 10.9	- 10.4	- 12.2	- 12.3	-11.6

Източник: НСИ

Намалението на населението на община Бойчиновци се дължи както на отрицателния естествен прираст (повече починали от родени лица), така също и на миграция (повече изселени отколкото заселени).

Промените във **възрастовата структура** на населението се изразяват в непрекъснато намаляване на броя на населението и в трите основни възрастови групи (0-14 г.; 15-64 г.; на 65 и повече години). На фона на общото намаление, относителният дял на населението от 15 до 64 г. нараства от 52.2% през 2007 г. на 53.7% през 2011 г. През 2007 г. относителният дял на младите хора до 15 г. е бил 11.8%, а този на лицата над 65 години – 36.0%. През 2011г. тези дялове са съответно 12.2% и 34.1% (таблица 17). Процесът на остаряване е по-силно изразен сред много малките села, където повече от половината от населението е над 65 години. В останалите села около 30% от населението е на възраст над 65 години, т.е. възрастовата структура е сходна със средната за общината. Тази структура показва, че възрастовият състав на населението на общината се формира от тази на малките и средните села. Сравнително по-благоприятна, е възрастовата

структура на град Бойчиновци, и селата Владимирово и Лехчево. С най-благоприятна възрастова структура, с възможности за разширено възпроизводство е населението на с. Портитовци, поради високият относителен дял на ромски (цигански) етнос спрямо населението на селото, който се отличава с висока фертилност.

Тенденцията на остаряване на населението се наблюдава в населените места на цялата област, Северозападния район и страната. Стойностите на показателя за община Бойчиновци обаче са по-неблагоприятни от тези на област Монтана и Северозападния район.

Таблица 17. Възрастова структура на населението 2007-2011 г.

Териториални нива	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011г.	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
	Брой					Структура - %				
Община Бойчиновци										
Общо	10153	9909	9748	9613	9137	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
0-14 г.	1197	1177	1167	1148	1121	11.8	11.9	12.0	11.9	12.2
15-64 г.	5302	5285	5213	5163	4902	52.2	53.3	53.5	53.7	53.7
65+	3654	3447	3368	3302	3114	36.0	34.8	34.5	34.4	34.1
Област Монтана										
Общо	161161	158291	155899	153066	145984	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
0-14 г.	20920	20427	20207	20001	18856	13.0	12.9	13.0	13.1	12.9
15-64 г.	103801	101933	100279	98199	92353	64.4	64.4	64.3	64.2	63.3
65+	36440	35931	35413	34866	34775	22.6	22.7	22.7	22.7	23.8
Северозападен район										
Общо	929872	916054	902537	886911	836601	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
0-14 г.	122360	119915	118450	117230	108462	13.2	13.1	13.1	13.2	13.0
15-64 г.	610783	601642	590914	578196	534223	65.6	65.7	65.5	65.2	63.9
65+	196729	194497	193173	191485	193916	21.2	21.2	21.4	21.6	23.1

Коефициентът на възрастова зависимост показва броят на лицата от населението в "зависимите" възрасти (населението под 15 и на 65 и повече години) на 100 лица от населението в "независимите" възрасти (от 15 до 64 години). За периода се наблюдава намаление на коефициента, но се запазват високи стойностите (виж таблица 18), дължащи се предимно на високият дял на населението на общината във възрастовата група над 65 години. Общият коефициент на възрастова зависимост за община Бойчиновци показва, че на 100 лица във възрастовата група 15-64 навършени години се падат близо 74 лица под 15 и на 65 и повече години при средно за област Монтана 56, а за страната 46.

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира най-добре чрез **коефициентът на демографско заместване**, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15–19 г.) и

излизащите от трудоспособна възраст (60–64 г.). За община Бойчиновци този коефициент бележи неголямо намаление от 71.0 през 2007 г. на 67.0 през 2011 г. Всеки 100 лица, излизащи от трудоспособна възраст, се заместват от 67 млади хора. По-благоприятна е ситуацията в селата с наличие на население от ромския (циганския) етнос.

За сравнение в област Монтана и Северозападния район всеки 100 лица излизащи от трудоспособна възраст се заместват от 67 млади хора. Общо за страната този коефициент е 73.6.

Таблица 18 - Коефициенти на възрастова зависимост и демографско заместване 2007-2011 г.										
Териториални нива	Коефициент на възрастова зависимост					Коефициент на демографско заместване				
	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011г.	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
Общ. Бойчиновци	79.4	78.2	76.9	74.5	74	71	72.4	71.9	67.1	67
Област Монтана	55.3	55.3	55.5	55.9	58.1	89.6	82.0	74.6	66.8	60.6
Северозападен район	52.2	52.3	52.7	53.4	56.6	87.3	80.8	73.9	67.0	59.1

Източник: НСИ

През 2010 г. и 2011г., в отличие от останалите години от периода, механичният прираст на населението на община Бойчиновци е положителен, съответно 73 и 16 души (*таблица 19*). Като цяло за периода механичният прираст е отрицателен (-59 души). Общото намаление на населението на общината се дължи предимно на отрицателното естествено възпроизводство.

Демографските характеристики на мобилното население според социологическите изследвания показват:

- Възрастова структура: с най-висок относителен дял сред мигриралите са лицата на възраст 20-29 навършени години;
- Структура по пол: сред мигриралите на възраст от 30 до 59 години преобладават мъжете, докато жените са с по-висок относителен дял сред по-младите възрастови групи (до 30 години) и сред лицата на 60 и повече навършени години;
- Образователна структура: най-висок е делът на мигриралите лица със средно образование, а най-нисък е този показател за лицата, никога не посещавали училище;

- Структурата на мигриралите лица по семейно положение показва, че по-голям е относителният дял на неженените/неомъжените като дялът на неженените мъже сред мигриралите лица е по-висок отколкото на неомъжените жени;
- По отношение на упражняваните професии с най-висок относителен дял сред мигрантите са лицата, заети с „услуги за населението, търговия и охрана” и „специалистите”

Таблица 19 Механично движение на населението 2007-2011 г.

Териториални нива	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010г.	2011г.	2007-2011 г.
	Брой					Общ брой
Община Бойчиновци						
Заселени	234	184	232	343	180	1173
Изселени	259	286	253	270	164	1232
Механичен прираст	-25	-102	-21	73	16	-59
Област Монтана						
Заселени	3221	2415	3283	3519	2082	14520
Изселени	4221	3551	4034	4464	2550	18820
Механичен прираст	-1000	-1136	-751	-945	-468	-4300
Северозападен район						
Заселени	20132	14375	16656	17766	12200	81129
Изселени	23972	19185	21811	23952	14246	103166
Механичен прираст	-3840	-4810	-5155	-6186	-2046	-22037

Източник: НБД

Етническият състав се наблюдава от НСИ при преброяванията на населението.

Преброяваните лица сами определят етническата си група.

През 2001 г. на въпроса са отговорили всички преброени лица, докато през 2011 г. въпросът е доброволен, т.е. лицето има възможност да не отговори.

- „Друга“ - лицето посочва свободен отговор.
- „Не се самоопределям“ - в случаите, когато лицето не може да определи своята етническа група.

Етническата група на децата се определя от родителите. Ако родителите имат различна етническа принадлежност, за децата се регистрира отговорът, който родителите определят по взаимно съгласие.

Разпределението по етнически групи през 2011 г. не изчерпва данните общо за страната, по области и общини, тъй като в таблиците не са включени неотговорилите лица, което се вижда от данните в таблица 20 (както по отношение на абсолютния брой така също и за относителния дял).

Установилите се демографски тенденции и засилената миграция, респективно емиграция през последните 20 години се отразяват върху броя на всички етнически групи в общината, но не настъпват съществени изменения в етническата структура на населението

Българската етническа група обхваща 7864, или 86.9% от лицата, доброволно декларирали етническото си самоопределение в община Бойчиновци. Населението от българската етническа група в сравнение с преброяването през 2001 г. намалява като абсолютен брой, но се увеличава относително с 5.5 процентни пункта.

Ромският (циганският) етнос към 1.02.2011 г. наброява 1051 души според самоопределението на лицата, с относителен дял 11.6%. Различията в сравнение с 2001 г. се дължат на доброволността на самоопределението и възможностите за конфиденциалност на информацията. Население от ромската (циганската) етническа група има във всички населени места на общината. Делът на ромския (циганският) етнос съставлява 10-20% от населението на селищата в общината) с изкл. на Бели брег, Бели брод, Пали лула.

Към 1.02.2011 г. от *турската етническа група* са се самоопределили 23 лица. Те представляват 0.3% от всички лица, доброволно декларирали етническото си самоопределение. В сравнение с 2001 г. те намаляват като абсолютен брой, но запазват относителния си дял.

Към *други етнически групи* са се самоопределили 23 души, или 0.3%.

Лицата, които *не се самоопределят*, са 92 (1.0%).

Българската етническа общност преобладава във всички населени места, като съставлява над 80% от общото им население (с изкл. на с. Портитовци, където българският етнос е 2/3 от населението на населеното място).

Етнически състав на населението 2001-2011 г.

	01.03.2001 г.							01.02.2011 г.					
		Етническа група							Етническа група				
Териториални нива	Общо население	Българска	Турска	Ромска (циганска)	Друга	Не се самоопределя	Непоказано	Общ брой на отговорилите	Българска	Турска	Ромска (циганска)	Друга	Не се самоопределя
	Брой												
Община Бойчиновци	12258	9976	37	2066	60	90	29	9043	7864	19	1052	13	95
с.Бели брег	166	166	-	-	-	-	-	94	94	-	-	-	-
с.Бели брод	395	395	-	-	-	-	-	232	231	-	..	..	1
гр.Бойчиновци	2070	1853	31	133	31	15	7	1513	1370	19	100	9	15
с.Владимирово	1655	1089	-	534	6	21	5	1358	1125	..	186	..	47
с.Громшин	1114	866	1	238	3	-	6	808	669	..	136	..	3
с.Ерден	684	633	-	46	3	1	1	540	440	-	99	..	1
с.Кобиляк	441	426	1	13	-	-	1	318	300	..	6	..	12
с.Лехчево	2370	1875	-	461	9	18	7	1771	1640	..	125	..	6
с.Мадан	1128	840	3	279	5		1	737	594	..	141	-	2
с.Мърчево	1116	953	-	125	2	35	1	801	698	..	98	4	1
с.Охрид	527	413	-	114	-	-	-	373	364	-	9	-	-
с.Пали лула	105	104	-	-	1	-	-	68	68	-	..	..	-
с.Портитовци	487	363	1	123	-	-	-	430	271	..	152	..	7
Област Монтана	182258	157507	235	22784	649	322	761	143467	123820	171	18228	420	828

Етнически състав на населението 2001-2011 г.

	01.03.2001 г.							01.02.2011 г.					
		Етническа група							Етническа група				
Териториални нива	Общо население	Българска	Турска	Ромска (циганска)	Друга	Не се самоопределя	Непоказано	Общ брой на отговорилите	Българска	Турска	Ромска (циганска)	Друга	Не се самоопределя
Северозападен район	1037304	932411	27781	63562	4378	5516	3656	772073	699763	13824	51258	3057	4171
Р България	7928901	6655210	746664	370908	69204	62108	24807	6680980	5664624	588318	325343	49304	53391
	Структура - %												
Община Бойчиновци	100,0	81.4	0.3	16.9	0.5	0.7	0.2	100.0	86.9	0.3	11.5	0.3	1.0
с.Бели брег	100.0	100.0	-	-	-	-	-	100.0	100.0	-	-	-	-
с.Бели брод	100.0	100.0	-	-	-	-	-	99.6	99.6	-	..	..	..
гр.Бойчиновци	100.0	89.5	1.5	6.4	1.5	0.7	0.3	100.0	90.5	1.3	6.6	0.6	1.0
с.Владимирово	100.0	65.8	-	32.3	0.4	1.3	0.3	99.9	82.7	..	13.7	..	3.5
с.Громшин	100.0	77.7	0.1	21.4	0.3	-	0.5	99.6	82.5	..	16.8	..	0.4
с.Ерден	100.0	92.5	-	6.7	0.4	0.1	0.1	99.8	81.5	-	18.3	..	..
с.Кобиляк	100.0	96.6	0.2	2.9	-	-	0.2	99.7	94.3	..	1.9	..	3.5
с.Лехчево	100.0	79.1	-	19.5	0.4	0.8	0.3	99.8	92.4	..	7.0	..	0.3
с.Мадан	100.0	74.5	0.3	24.7	0.4	-	0.1	99.7	80.6	..	19.1	-	..
с.Мърчево	100.0	85.4	-	11.2	0.2	3.1	0.1	99.9	87.1	..	12.2	0.5	..
с.Охрид	100.0	78.4	-	21.6	-	-	-	100.0	97.6	-	2.4	-	-
с.Пали лула	100.0	99.0	-	-	1.0	-	-	98.6	98.6	-	..	..	-
с.Портитовци	100.0	74.5	0.2	25.3	-	-	-	99.5	63.0	..	34.9	..	1.6

Етнически състав на населението 2001-2011 г.

	01.03.2001 г.							01.02.2011 г.					
		Етническа група							Етническа група				
Териториални нива	Общо население	Българска	Турска	Ромска (циганска)	Друга	Не се самоопределя	Непоказано	Общ брой на отговорилите	Българска	Турска	Ромска (циганска)	Друга	Не се самоопределя
Област Монтана	100.0	86.4	0.1	12.5	0.4	0.2	0.4	100.0	86.3	0.1	12.7	0.3	0.6
Северозападен район	100.0	89.9	2.7	6.1	0.4	0.5	0.4	100.0	90.6	1.8	6.7	0.4	0.5
Р България	100.0	83.9	9.4	4.7	0.9	0.8	0.3	100.0	84.8	8.8	4.9	0.7	0.8

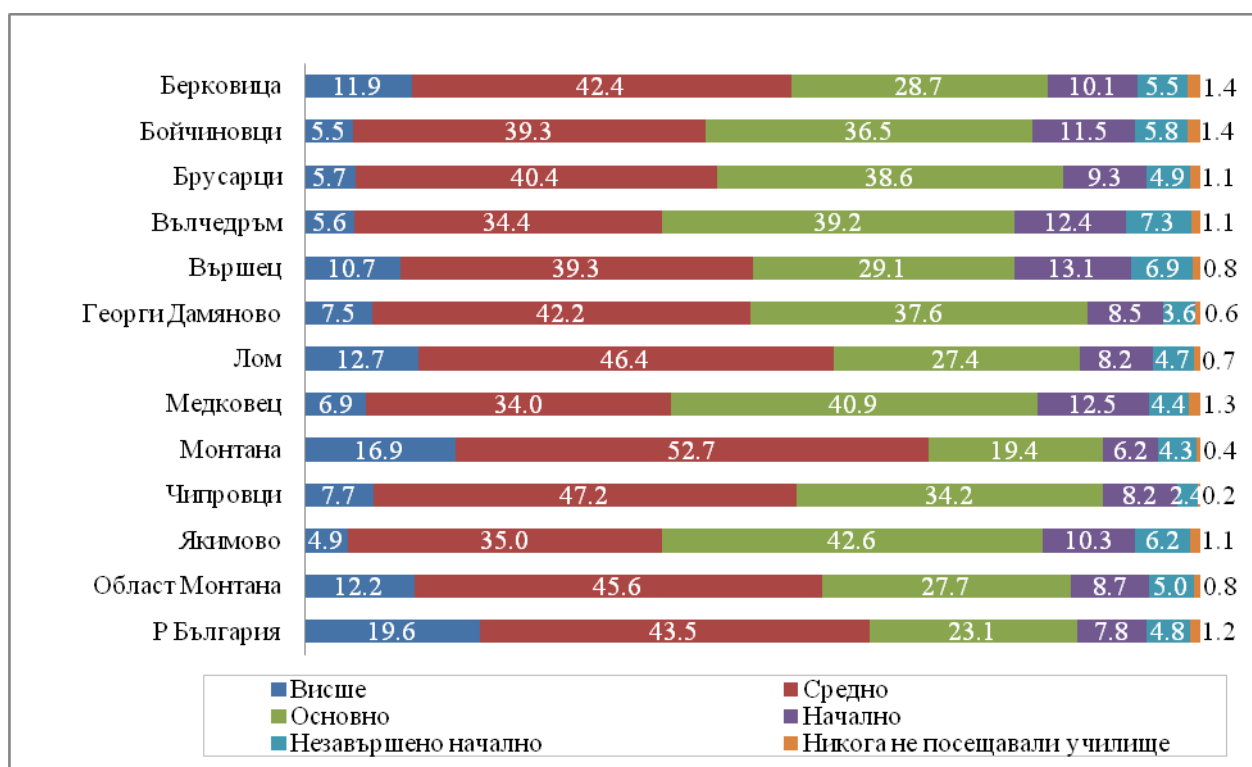
Данните са анонимизирани в съответствие с чл. 25 от Закона за статистиката.

Източник: НСИ

Структурата на населението по образование през 2011 г. показва, че общината изостава в темповете на образователното равнище на населението. Малък е броя на лицата с висше образование, като стойностите за общината са по-ниски от средните за областта и страната.

Тревожен е факта, че общината е на трето място, след общините Вършец и Вълчедръм, по дял на малограмотни и неграмотни в сравнение с останалите общини в областта (таблица 21). Тези факти са в резултат от броя на ромското население в общината, което по неофициални данни е около 40% от населението ѝ, както и от значителния дял на раннопадащите деца от училище.

Таблица 21 Структура на населението по образователна степен, НСИ

3.2. Пазар на труда, работна сила и икономическа активност на населението

3.2.1. Работна сила и коефициент на икономическа активност

Икономически активното население по същество определя параметрите на работната ръка, включваща заетите и безработните. В тази категория от населението попадат лицата във възрастовата група от 15 до 64 годишна възраст или общо 4902 души. Данните за 2011 г. показват, че от общия брой на населението над 15 г. икономически активното население в общината е 2743 д. или 30,02 %. В сравнение с 2001г., неговия брой е намалял значително. Причините са в общото намаление на населението в общината.

Коефициентът на икономическа активност представлява съотношението между икономически активните лица и броя на населението на същата възраст. Към 2011 г. за община Бойчиновци този коефициент е 34,0 % .

Таблица 22: Изменения в работната сила и коефициента на икономическа активност в община Бойчиновци, сравнена с другите общини в област Монтана за периода 2001-2011 г.

Област / община	Икономически активни лица - брой		Коефициент на икономическа активност %	
	2001 г.	2011 г.	2001 г.	2011 г.
ОБЩИНА БОЙЧИНОВЦИ	6163	2743	58,1	34,0
Област Монтана	93874	60803	60,4	47,1
Община Берковица	10926	7475	57,2	45,6
Община Брусарци	3975	1868	66,4	41,4
Община Вълчедръм	5744	3052	51,0	36,1
Община Вършец	5234	2939	63,8	42,3
Община Георги Дамяново	2330	736	58,0	28,3
Община Лом	16732	12500	56,8	51,1
Община Медковец	3181	1204	63,8	33,8
Община Монтана	34368	26144	66,0	55,7
Община Чипровци	3009	1069	66,3	30,7
Община Якимово	2212	1073	42,7	28,6

Източник: НСИ

Анализът на данните от таблицата показва, че община Бойчиновци заема средно място по отношение на коефициента на икономическа активност спрямо другите общини в областта, като стойността му е под средната за област Монтана т.е. икономически активни са доста по-малко от половината лица на възраст над 15 г. Това се очертава като проблем със социално-икономически характер и е индикатор за непълното използване на трудовия потенциал на населението, характеризиращ отчетливо по-малките общини в областта.

3.2.2. Лица извън работната сила

Групата от лица извън работната сила включва тези, които не са трудово заети, лицата, които не влизат в категорията безработни, както и лицата в отпуск за отглеждане на дете, ранно пенсионираните и др.

Данни за категорията на икономически неактивните лица на ниво община се осигуряват при преброяванията на населението и на жилищния фонд. В категорията на икономически неактивните лица в община Бойчиновци към 2011г. попадат 5336 души. Този брой е по - нисък от съответния за 2001 г. (таблица23)

Таблица 23: Динамика в броя на икономически неактивните лица

№	Област / община	Икономически неактивни лица - брой	
		2001 г.	2011 г.
1	ОБЩИНА БОЙЧИНОВЦИ	6066	5336
2	Област Монтана	87623	68335
3	Община Берковица	11641	8914
4	Община Брусарци	2828	2640
5	Община Вълчедръм	7346	5398
6	Община Вършец	4613	4015
7	Община Георги Дамяново	2124	1868
8	Община Лом	18179	11944
9	Община Медковец	2453	2357
10	Община Монтана	26756	20772
11	Община Чипровци	1963	2418
12	Община Якимово	3654	2673

Източник: НСИ

Териториалните различия в броя на икономически неактивните лица показват, че за периода 2001-2011 в почти всички общини от област Монтана се наблюдава тенденция за намаление на броя им и в това отношение община Бойчиновци не прави изключение.

3.2.3. Пазар на труда

Заети лица и коефициент на заетост

През 2011 г. се запазва започналата тенденция на намаление на работната сила и нарастване на лицата извън работната сила. При сравнителен анализ на пазара на труда показателите се отнасят предимно към възрастовата група 15-64 навършени години.

От общо заетите лица 436 (24.2%) са в общинския център, а 1369 (75.8%) - в селата. Разпределението на заетите по пол в центъра на общината и останалите населени места е аналогично на общото, т.е. запазва се по-високият дял на заетите мъже в сравнение с този на жените.

Най-висок е делът на заетите в третичния сектор на икономиката (услугите) – 55.0%. Във вторичния сектор са заети 22.8% от общо заетите, а в първичния сектор – 22.2%.

Заети по професии

При разпределението на заетите лица в община Бойчиновци в началото на 2011 г. най-многобройни са групите на „Персонал, зает с услуги за населението, търговия и охрана” - 359 лица, или 1/5 (19.9%) от всички заети лица от 15 до 64 години и „Професии, неизискващи специална квалификация” – 383 лица, или 21.2% (таблица 24). С висок дял са и групите „Машинни оператори и монтажници”

(276 лица – 15.3%), „Квалифицирани работници в селското, горското и рибното стопанство” (223 лица – 12.4%) и „Квалифицирани работници и сродни на тях занаятчии” (165 лица – 9.1%). Най-малък брой са заетите лица в групата „Техници и приложни специалисти” – 62 лица (3.4%) и в групата „Въоръжени сили” - 12 лица (0.7%).

Мъжете преобладават в групите „Въоръжени сили”, „Машинни оператори и монтажници”, „Квалифицирани работници и сродни на тях занаятчии” и „Ръководители”.

Най-висок е дялът на жените в групите „Помощен административен персонал”, „Специалисти” и „Персонал, зает с услуги за населението, търговия”.

В град Бойчиновци най-висок е броят на заетите в групата „Персонал, зает с услуги за населението, търговия и охрана” – 90 лица, или 20.6%. Висок е и дялът на групата „Машинни оператори и монтажници” – 78 лица – 17.9%, а най-нисък е дялът на групата „Професии във въоръжените сили” – 1.1%. В селата с изкл. на групата „Професии, неизискващи специална квалификация”, с най-висок дял е групата на „Персонал, зает с услуги за населението, търговия и охрана” (269 лица - 19.6%). На второ място със сходни стойности на заетите лица са две групи - „Квалифицирани работници в селското, горското и рибното стопанство” (212 лица – 15.5%) и „Машинни оператори и монтажници” (198 лица – 14.5%). С висок дял е и групата „Квалифицирани работници и сродни на тях занаятчии” (116 лица – 8.5%). Жените преобладават в професиите, свързани с услуги за населението, търговията, специалистите, помощния административен персонал и в професиите, неизискващи специална квалификация.

Таблица 24: Заети лица на 15 - 64 навършени години по класове професии, местоживеене и пол

Класове професии	Общо			Град Бойчиновци			В селата		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Брой									
Община Бойчиновци	1805	1035	770	436	241	195	1369	794	575
Ръководители	63	40	23	15	8	7	48	32	16
Специалисти	125	38	87	32	4	28	93	34	59
Техници и приложни специалисти	62	33	29	31	16	15	31	17	14
Помощен административен персонал	103	29	74	36	13	23	67	16	51
Персонал, зает с услуги за населението, търговия и охрана	359	150	209	90	41	49	269	109	160
Квалифицирани работници в селското, горското и рибното стопанство	223	152	71	11	5	6	212	147	65
Квалифицирани работници и сродни на тях занаятчии	165	126	39	49	39	10	116	87	29

Класове професии	Общо			Град Бойчиновци			В селата		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Машинни оператори и монтажници	276	234	42	78	58	20	198	176	22
Професии, неизискващи специална квалификация	383	201	182	80	49	31	303	152	151
Професии във въоръжените сили	12	12	-	5	5	-	7	7	-
Други	34	20	14	9	3	6	25	17	8
Структура - %									
Община Бойчиновци	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Ръководители	3.5	3.9	3.0	3.4	3.3	3.6	3.5	4.0	2.8
Специалисти	6.9	3.7	11.3	7.3	1.7	14.4	6.8	4.3	10.3
Техници и приложни специалисти	3.4	3.2	3.8	7.1	6.6	7.7	2.3	2.1	2.4
Помощен административен персонал	5.7	2.8	9.6	8.3	5.4	11.8	4.9	2.0	8.9
Персонал, зает с услуги за населението, търговия и охрана	19.9	14.5	27.1	20.6	17.0	25.1	19.6	13.7	27.8
Квалифицирани работници в селското, горското и рибното стопанство	12.4	14.7	9.2	2.5	2.1	3.1	15.5	18.5	11.3
Квалифицирани работници и сродни на тях занаятчий	9.1	12.2	5.1	11.2	16.2	5.1	8.5	11.0	5.0
Машинни оператори и монтажници	15.3	22.6	5.5	17.9	24.1	10.3	14.5	22.2	3.8
Професии, неизискващи специална квалификация	21.2	19.4	23.6	18.3	20.3	15.9	22.1	19.1	26.3
Професии във въоръжените сили	0.7	1.2	-	1.1	2.1	-	0.5	0.9	-
Други	1.9	1.8	1.8	2.3	1.2	3.0	1.8	2.2	1.4

Източник: НСИ

Трудовата заетост е фактор, имащ отношение не само към икономическите аспекти на човешкия ресурс, а и към социалните. Тя има пряко отношение и към доходите на населението. Количествените параметри на трудовата заетост са пряко свързани с търсенето на работната сила от работодателите. През изминалия петгодишен период (2007-2011 г.) трудовата заетост е с подчертана негативна тенденция на развитие. Намаляващия брой на заетите лица и свързаният с този брой коефициент на заетост е характерен за община Бойчиновци, както и за област Монтана като цяло.

За обективни сравнителни оценки се използва коефициентът на заетост, който представя съотношението между броя на заетите и броя на активното население.

Данни за броя на заетите лица и за коефициента на заетост по общини са осигурени с данни от преброяването на населението. Те не кореспондират в пълна степен с данните на текущата статистика, но дават определена представа за междуобщинските различия в границите на област Монтана. Тези данни са представени в таблица 25. Анализите на същите показват, че в периода между двете преброявания на населението в преобладаващата част от общините е налице спад в заетостта и съответно в коефициента на заетост.

По отношение на коефициента на заетост в отделните общини е налице твърде съществен вариационен размах – от 19,1% (община Якимово) до 47,2% (община Монтана). Община Бойчиновци е на предпоследно място по коефициент на заетост 22,6%.

Таблица 25: Промени в броя на заетите лица и коефициента на заетост в общините от област Монтана за периода 2001-2011 г.

Област/Общини	Заети лица - брой		Коефициент на заетост - %	
	2001	2011	2001	2011
Област Монтана	60015	47485	38,6	39,1
Берковица	6577	5613	34,4	34,2
Бойчиновци	4215	1805	39,7	22,6
Брусарци	2922	1155	48,8	25,6
Вълчедръм	3254	2053	28,9	24,3
Вършец	3173	2192	38,7	31,5
Георги-Дамяново	1823	605	45,4	23,2
Лом	8878	9376	30,1	38,4
Медковец	2556	904	51,2	25,4
Монтана	23517	22121	45,2	47,2
Чипровци	2168	927	47,8	26,6
Якимово	932	714	18,0	19,1

Източник: НСИ

Образователната структура на заетите лица (15-64 години) в община Бойчиновци показва, че най-висок е делът на заетите със средно образование, а най-нисък на лицата с основно и по-ниско образование. Над $\frac{3}{4}$ от лицата със средно образование са с придобита професионална квалификация. Образователното равнище на заетите лица по икономически сектори е различно и е обусловено от характера на дейностите в отделните сектори.

Наети лица

Според статуса на заетостта наетите лица са част от заетите лица. Те представляват лицата, които извършват определена работа по трудов договор,

служебно правоотношение, граждански или друг договор, за което получават възнаграждение . Към наетите лица не се включват работодателите, самостоятелно работещите, неплатените семейни работници, членове на производствена или селскостопанска кооперация, селскостопански производители за собствена консумация и др., които се отнасят към заетите лица.

През 2011 г. наетите лица наброяват 848 души (таблица 26). За периода 2007-2011 г. те постепенно намаляват с близо 1/5.

Най-голямо намаление на наетите е регистрирано след 2009 г. Във всички икономически дейности е налице намаление на наетите с изкл. на търговия и ремонт, където те леко нарастват и в ресторантьорството и хотелиерството, където почти запазват числеността си. Наетите в сектора на услугите са концентрирани както в базисните услуги (търговия, транспорт, комуникации, хотели и ресторанти, индивидуални и обществени услуги, спомагателни дейности) така също и в модерните и социалните услуги (образование, здравеопазване, бизнес и социални услуги).

Таблица 26: Община Бойчиновци - Наети лица по икономически дейности 2007-2011 г.

Икономически дейности	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.
	Брой					Структура - %				
Общо наети	1059	1042	1002	856	845	100	100	100	100	100
Икономически дейности[1]:										
Селско, горско и рибно стопанство	94	113	91	86	70	8.9	10.8	9.1	10	8.3
Индустрия, в т.ч. преработваща промишленост				122					14.2	
Добивна промишленост	20	12	13	вкл. към индустрия	28	1.9	1.2	1.3		3.3
Преработваща промишленост	64	61	98	80	74	6	5.9	9.8	9.3	8.7
Производство и разпределение на ел. и топло енергия и на газ	21			вкл. към индустрия		2				
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци		29	21	вкл. към индустрия	..		2.8	2.1		..
Строителство	0	7	7	..		0	0.7	0.7	..	
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	84	89	100	129	96	7.9	8.5	10	1.5	11.3
Транспорт, складиране и	26	29	17			2.5	2.8	1.7		

съобщения										
Хотелиерство и ресторантьорство	15	17	15		14	1.4	1.6	1.5		1.7
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения		0		0			0		0	
Финансови и застрахователни дейности	0			0		0			0	
Операции с недвижими имоти	11	0	4	2		1	0	0.4	0.2	
Професионални дейности и научни изследвания		0	0				0	0		
Административни и спомагателни дейности		180	155	..	95		17.3	15.5	..	11.2
Държавно управление	263	239	228	404	224	24.8	22.9	22.8	47	26.4
Образование	229	206	188		186	21.6	19.8	18.8		21.9
Хуманно здравеопазване и социална работа	50	42	40		41	4.7	4	4		4.8
Култура, спорт и развлечения		0	6	11		0	0.6			
Други дейности	182	18	19	22	17	1.7	1.9	2.9		

Източник: НСИ

Икономическите дейности, които са най-силно засегнати от кризата, отчитат и най-голям спад на наетите на годишна база. Наетите лица в индустрията, в т.ч. в преработваща промишленост бележат намаление след 2009 г., както и наетите в строителството.

На фона на общото намаление на наетите се наблюдава прехвърляне на заетост между секторите.

Средна работна заплата

Ограничените възможности на бюджета в условията на влошена икономическа ситуация и спад на производството са в основата на намаляването на доходите на населението.

Таблица 27 Община Бойчиновци - Средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение по икономически дейности 2007-2011 г.

Икономически дейности	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011г.

Общо	4248	5105	5386	5687	5994
Икономически дейности:					
Селско, горско и рибно стопанство	3562	4471	4173	4087	5061
Добивна промишленост	3092	6438	7401	4702	5816
Преработваща промишленост	3377	4110	3941		4539
Производство и разпределение на ел. и топлинна енергия и на газообразни горива	3879				
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване		4658	5558		
Строителство	0	2798	3094	..	
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	2418	3151	3362	3731	3587
Транспорт, складиране и съобщения	3689	3737	5498		
Хотелиерство и ресторантьорство	2323	2599	3152		3669
Създаване и разпространение на информация, творчески продукти; далекосъобщения				-	
Финансови и застрахователни дейности	0			-	
Операции с недвижими имоти	2412		3223	4476	
Професионални дейности и научни изследвания				..	
Административни и спомагателни дейности		2879	2980		3501
Държавно управление	7002	8324	8556	7576	..
Образование	4287	5730	6326		6766
Хуманно здравеопазване и социална работа	2967	3485	4760		5169
Култура, спорт и развлечения			4947	3923	..
Други дейности	2584	3584	3542		3700

Източник: НСИ

Безспорно реформите в икономиката и свиването на търсенето на труд в страната и областта оказват влияние върху доходите на населението на община Бойчиновци.

Още от началото на 2009 г. започна да се наблюдава процес на ограничаване на растежа на доходите. Динамиката на показателя се обуславя от факта, че в голяма част от икономическите дейности доходите от труд се запазват на относително постоянно ниво с неголямо увеличение. Това се дължи най-вече на спад в заетостта – преди всичко на по-нископлатени работници, което не води до увеличаване на сумата от изплатените трудови възнаграждения и не съдейства за повишаване на крайното потребление и общото жизнено равнище.

Икономически дейности със средна годишна заплата над средната за общината са някои от публичните услуги - образование, здравеопазване, държавно управление. В тях работят 47% от наетите лица в общината. Останалите икономически дейности, в които са наети повече от половината (53%) от наетите са с по-ниски средногодишни заплати от средната за общината. Налага се извода, че бюджетните организации продължават да бъдат най-големия работодател на територията на общината, което илюстрира най-точно състоянието на местната икономика.

Кризата се отразява и на икономическите дейности с традиционно по-ниски от средните заплати. В сферата на услугите почти всички икономически дейности отчитат средни заплати по-ниски от средната за общината, в които работят над 15% от наетите.

За анализирания период 2007-2011 г., за всичките 11 общини в областта е налице тенденция на нарастване размера на средната работна заплата. За отделните общини това нарастване е с различен темп. За общините Бойчиновци и Чипровци то е в рамките на 134 -136%, а за другите – в диапазона 150-159%. Отчетеното нарастване на размера на средната работна заплата се дължи до голяма степен и на периодичното увеличение на МРЗ.

През 2011 г. средногодишната заплата в община Бойчиновци (5994лв.) продължава да е под средната за област Монтана, Северозападния район и страната. Тъй като делът на работната заплата е най-голям в общия паричен доход на населението, това дава отражение на жизнения стандарт на жителите на общината.

Безработни лица

Един от факторите, оказващи влияние за социалното изключване, е безработицата. Освен че има пряко отношение към пазара на труда, тя влияе и върху доходите на населението и върху стандарта на живота. Равнището на безработица⁸ в община Бойчиновци през 2011 г. е много високо (31.1%), значително над средното за област Монтана (19.4%), 1.88 пъти над средното за Северозападния район (16.5%) и 3.1 пъти над средното за страната (10.1%). Почти всеки трети от активното население в общината е с регистрация в бюро по труда като безработен. Отделен проблем представлява скритата безработица., към която се причисляват основно продължително безработните и обезкуражените лица.

Регистрираните безработни лица в бюро по труда в община Бойчиновци след период на постепенно намаление до 2009 г. през 2010 г. нарастват до 855, а през 2011 г. са 846 (средногодишен брой) като се доближават до отчетената средногодишна численост през 2007 г. (таблица 21). Средногодишният брой на регистрираните безработни през 2011 г. е с 296 д. повече спрямо 2009 г. Средногодишното равнище на безработица през 2011 г. (31.1%) е със 18.53 процентни пункта повече спрямо 2009 г. (12.57%). Основният поток от безработни е

---

⁸ Коефициентът на безработица (равнище на безработица) представлява съотношението между броя на безработните лица и икономически активното население.

формиран от освобождавани лица от почти всички икономически дейности и предимно от публичния сектор.

През 2010 г. и 2011г.средногодишният брой на безработните в общината от групите в неравностойно положение на пазара на труда нараства спрямо 2009 г.

Безработните младежи до 29 г. представляват 18.32% от всички безработни, като делът им остава почти непроменен през последните години. Лицата до 29 г. са една от неравнопоставените групи, тъй като повечето работодатели предпочитат да освобождават предимно работници и служители без опит и стаж за съответното работно място. Неблагоприятно е също и обстоятелството, че по-голяма част от регистрираните безработни младежи са с ниски нива на образователно равнище и квалификация.

Таблица 28: Безработни лица 2007-2010 г. (ср.год.)

Териториални нива	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011г.
Община Бойчиновци					
Икономически активни лица - брой	4375	4375	4375	4375	2718
Регистрирани безработни - брой	891	660	550	855	846
Равнище на безработица - %	20.36	15.10	12.57	19.55	31.1
Регистрирани безработни до 29 г. вкл. - брой	155	106	113	147	155
Регистрирани безработни до 29 г. вкл. - % от безр. лица	17.4	16.1	20.5	17.2	18.3
Регистрирани безработни с регистрация >1 г. - брой	690	391	162	273	309
Регистрирани безработни с регистрация >1 г. - % от безр. лица	77.4	59.2	29.5	31.9	36.5
Област Монтана					
Икономически активни лица - брой	79897	79897	79897	79897	60045
Регистрирани безработни - брой	11749	9156	10033	12297	11637
Равнище на безработица - %	14.71	11.46	12.56	15.39	19.4
Регистрирани безработни до 29 г. вкл. - брой	2432	1656	1822	2177	2324
Регистрирани безработни до 29 г. вкл. - % от безр. лица	20.7	18.1	18.2	17.7	20.0
Регистрирани безработни с регистрация >1 г. - брой	8271	5400	3274	4801	5268
Регистрирани безработни с регистрация >1 г. - % от безр. лица	70.4	59.0	32.6	39.0	45.3
Северозападен район					
Икономически активни лица - брой	459895	459895	459895	459895	336294
Регистрирани безработни - брой	53967	43140	48744	60317	55359
Равнище на безработица - %	11.73	9.38	10.60	13.12	16.5
Регистрирани безработни до 29 г. вкл. - брой	10328	7383	8450	10280	10371
Регистрирани безработни до 29 г. вкл. - % от безр. Лица	19.1	17.1	17.3	17.0	18.7

Териториални нива	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011г.
Регистрирани безработни с регистрация >1 г. - брой	35641	23568	15182	21866	22155
Регистрирани безработни с регистрация >1 г. - % от безр. лица	66.0	54.6	31.1	36.3	40.0
Р България					
Икономически активни лица - брой	3704336	3704336	3704336	3704336	3282740
Регистрирани безработни - брой	286980	233719	280980	350944	332601
Равнище на безработица - %	7.75	6.31	7.59	9.47	10.1
Регистрирани безработни до 29 г. вкл. - брой	57883	41657	51335	63500	63690
Регистрирани безработни до 29 г. вкл. - % от безр. лица	20.2	17.8	18.3	18.1	19.1
Регистрирани безработни с регистрация >1 г. - брой	165856	115669	79727	110845	118135
Регистрирани безработни с регистрация >1 г. - % от безр. лица	57.8	49.5	28.4	31.6	35.5

Източник: Агенцията по труда

Продължително безработните с регистрация на пазара на труда над 1 година нарастват през 2010 и 2011г. след отчетеното намаление през предходните две години. Делът им през 2011г. е 36.7% от общия брой на безработните. Икономическата криза изведе голям брой лица на пазара на труда през последните години, които дълготрайно останаха без работа. Реално ръстът на продължително безработните лица над една година като цяло е следствие от увеличението на групата на продължително безработните лица над две години.

В резултат на свиването на пазара на труда броят на безработните лица за едно средно работно място в община Бойчиновци е 1.4 пъти по-висок от този за област Монтана и 1.6 пъти по-висок от този за страната⁹. В количествено отношение броят на работните места се определя от първичния пазар като влиянието на сезонния характер е значително.

Образователна структура на безработните лица

Данните от таблица 29 илюстрират висока и постоянна структурна безработица, като преобладава делът на ниско образованите и неквалифицираните безработни. От тях най-голям е делът на ромското население, което е с лоши или изобщо без трудови навици. Вишистите са много малко, което показва тенденцията те да мигрират трайно от общината. Обезпокоителен е процесът на влошаване на качеството на човешкия ресурс, което в средносрочен и дългосрочен аспект би могло да влоши още повече икономическия профил на общината.

⁹ Данни на Агенцията по заетостта, 2012 г.

**Таблица 29: Образователна структура на безработните лица
към 31.12. по години**

	Регистрирани безработни	С висше образование	Специалисти	С работническа професия	Без квалификация		
					Общо	Средно общо	Основно и по- ниско
2007 г.	838	11	35	217	575	59	516
2008 г.	604	10	24	159	411	35	376
2009 г.	810	13	40	226	531	59	472
2010 г.	653	7	26	217	403	56	347
2011 г.	847	11	36	266	534	72	462
2012 г.	993	9	33	294	657	92	565

Източник: БТ- Монтана

Лица извън работната сила

През 2011 г. продължава започналата през 2009 г. тенденция на намаление на работната сила и нарастване на лицата извън работната сила на възраст от 15 до 64 г. Данните от последното преброяване (2011 г.) показват, че броят на лицата извън работната сила¹⁰ в община Бойчиновци във възрастовата група 15-64 години е значителен - 2541 д. (49% или близо половината от населението 15-64 години). Те включват учащи, инвалиди, пенсионери, лица ангажирани само с домашни или семейни задължения и други неактивни лица (които по различни причини не работят) в тази възрастова група. Тук се отнасят и лицата, които са в отпуск за отглеждане на дете до 2-годишна възраст.

Основните причини, за не активност са липсата на работни места, подходящи за образователното и квалификационно равнище, липсата на квалификация, умения или трудов опит на неактивните лица и др. Обезкуражените лица желаят да работят, но не търсят активно работа, тъй като смятат, че няма да намерят такава. Активното поведение на пазара на труда на тези хора зависи от комплекс от фактори - икономическа ситуация, предлагане на труд, осигурителна и данъчна тежест, адекватна политика за активиране и др. Съгласно Националния план за действие по заетостта, една от групите, към които активната политика на пазара на труда е приоритетно насочена е групата на неактивните лица, в т.ч. обезкуражените. Действията за насърчаване на включването на неактивните лица са в съответствие с актуализираната правителствена Програма за европейската интеграция, икономически растеж и социалната отговорност - "активиране предлагането на труд за лицата извън икономически активното население". Неактивните лица са съществен потенциал за увеличаване на предлагането на труд.

Анализът на структурата на пазара на труда регистрира крайно неблагоприятни тенденции, сред които най-ярко изразени са увеличаването на

¹⁰ Лица извън работната сила (текущо икономически неактивно население) са лицата, които не са заети, нито безработни във възрастовата група 15-64 години.

структурната безработица, влошаването на качеството на човешкия ресурс и „изтичането“ на квалифицираната работна ръка. За тяхното преодоляване и стабилизиране на процесите сред икономически активното население е необходимо общината да играе активна роля на трудовия пазар чрез осъществяване на мерки, както за задържането на специалистите, така и за интеграцията на най-уязвимите групи сред безработните. Възможности трябва да се търсят както чрез реализацията на проекти за квалификация и преквалификация на безработни лица, така и чрез иновативни подходи, какъвто например е социалното предприемачество.

3.3. Образование

Образователната система на община Бойчиновци е представена от предучилищно обучение и училищна мрежа, включваща общообразователни училища и една Професионална гимназия по транспорт.

Предучилищно обучение

Предучилищното обучение е организирано в мрежа от детски заведения, включваща 3 ОДЗ и 3 ЦДГ. Обединените детски заведения са в по-големите населени места (гр. Бойчиновци, с. Лехчево и с. Владимирово), а целодневните детски градини – в селата Портитовци, Мърчево и Мадан. В ОДЗ има по 1 яслена група.

За периода след 2007 г. е налице редуциране в броя на детските заведения. Закрити са две детски градини - в кв.Огоста, гр.Бойчиновци и в с.Громшин, други две са преобразувани в ОДЗ. Причината е в ниската раждаемост, намаляващия брой на децата във възрастовата група от 3 до 6 годишна възраст. Това се отразява и в броя на обхванатите в детските заведения деца, който за периода намалява с 40 деца. Средната пълняемост на 1 група в детските заведения е в рамките на действащия норматив. Броят и капацитетът на детските заведения за периода 2007-2011 година са показани в таблица

Таблица 30: Промени в броя на детските заведения, броя на децата и на детските учители в община Бойчиновци, настъпили в периода 2007-2011 г.

Показатели	Състояние към:	
	2007 г.	2011 г.
1. Брой детски заведения (общо ОДЗ и ЦДГ)	8	6
2. Брой обхванати деца – общо	310	270
3. Брой на детските учители	27	21

Капацитетът на функциониращите детски заведения гарантира пълно обхващане на децата от посочената възрастова група. Материалната база на обектите за предучилищно обучение е в добро състояние. Реализирани са проекти за подобряване на същата – през 2007 и през 2009 г. като основно са ремонтирани детските заведения в селата Портитовци и Лехчево. През 2010 година е изградена парна инсталация в ОДЗ „Вълшебен свят” с.Владимирово.

Общо образование

Общото образование в общината се осъществява в 6 общообразователни училища, от които две СОУ и четири ОУ, като едно от тях - ОУ „Отец Паисий” с.Громшин се закрива от учебната 2013/2014 година. В общината е налице трайна тенденция за намаляване броя на обучаваните лица, както в предучилищното обучение, така и в общото основно и средно образование. Тази тенденция се обуславя както от демографските характеристики на общината, така и от дела на отпадналите от училище деца и младежи, предимно от ромски произход.

Таблица 31: Промени в броя на общообразователните училища и броя на учениците в община Бойчиновци за периода 2007-2011 г.

Показатели	Състояние към:	
	2007 г.	2011 г.
1. Брой общообразователни училища – всичко	6	6
В т.ч. основни	4	4
СОУ	2	2
2. Брой ученици – всичко	767	684
3. Брой паралелки – всичко	43	40

Източник: НСИ. *Районите, областите и общините в Р. България .2007 и 2011 г.*

Териториалното разпределение на училищата (по населени места) е следното: в общинския център – гр. Бойчиновци се намират две СОУ. Като общообразователно училище за учениците от гр. Бойчиновци и от някои от съседните села, в които няма училища е СОУ “Васил Левски” гр.Бойчиновци. Второто СОУ е към Поправителния дом в гр. Бойчиновци и в него се обучават около 51 ученика. Основните училища са 4 и са в селата Громшин, Владимирово, Мадан и Мърчево.

С училищни автобуси е осигурен превоза на деца и ученици от селата, в които няма училища до 2 средищни училища /гр.Бойчиновци и с.Лехчево/ и 1 приемащо училище /с.Владимирово/.

За подобряване качеството на учебния процес в училищата е създадена организация на целодневен режим на учебния процес за учениците от I до VIII клас.

Един от проблемите на образованието е ранното отпадане на ученици от училище. За община Бойчиновци за периода 2007-2011 г. този брой не е малък – само от СОУ в гр. Бойчиновци рано отпаднали са 57 ученика, от ОУ в с. Мадан – 14, от СОУ в с. Лехчево – 8 ученика и т.н. Община Бойчиновци е от общините в област Монтана с висок относителен дял на рано напусналите училище ученици.

Тенденцията е на намаляване броя на рано отпадналите ученици.

Таблица 32: Промени в броя на учениците за периода 2007-2012 година

№	Вид образователна институция	Брой ученици към:					
		2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
1.	СОУ „Васил Левски” гр.Бойчиновци	277	268	255	253	246	236
2.	СОУ „Св. Св. Кирил и Методий” с.Лехчево	160	154	163	158	168	160
3.	ОУ „Вл. Минчев” с.Владимирово	159	150	126	126	127	121
4.	ОУ „Отец Паисий” с.Мадан	58	55	55	56	51	52
5.	ОУ „Христо Ботев” с.Мърчево	51	50	54	50	46	45
6.	ОУ „Отец Паисий” с.Громшин	62	55	56	50	46	41

Източник: община Бойчиновци.

От посочените в таблицата данни за анализирания период е видно намаляване броя на учениците във всички училища /с изключение на СОУ „Св. Св. Кирил и Методий” с.Лехчево/. Особено фрапиращо е положението в основните училища в с.Мърчево, с.Мадан и с.Громшин. След закриване на ОУ с.Громшин и насочване на учениците към СОУ с.Лехчево от учебната 2013/2014 година се извършва оптимизация на училищната мрежа / две СОУ и три ОУ/ за осигуряване на равен достъп до качествено образование на всички ученици, подлежащи на задължително обучение и ефективно управление на ресурсите в образователната система.

Изцяло слетите паралелки и малкия брой ученици в ОУ „Христо Ботев” с.Мърчево и ОУ „Отец Паисий” с.Мадан очертават тенденция за следващия период до 2020 година за закриване и на тези две училища.

Професионално образование

Единственото професионално училище на територията на община Бойчиновци е Професионална гимназия по транспорт в с. Владимирово и в него не се отчита трайна тенденция за намаляване на учениците, видно от таблицата. Този факт се обяснява с това, че завършилите получават удостоверение за професионална квалификация, което определя ключовото му място в системата на средното образование на територията на общината.

Таблица 33: Промени в броя на учениците в Професионална гимназия по транспорт с.Владимирово за периода 2007-2012 г.

Образователна институция	Брой ученици към					
	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Професионална гимназия по транспорт „Вл. Минчев“ с.Владимирово	174	179	168	163	167	197

Източник: Професионална гимназия по транспорт „Вл. Минчев“ с.Владимирово

След настъпилите промени в отрасловата структура на икономиката на община Бойчиновци е наложително средното професионално образование да бъде обвързано с потребностите на бизнеса с цел повишаване конкурентно способността на общината.

Висше образование

Неблагоприятна е ситуацията по отношение на броя на лицата с висше образование, които за община Бойчиновци са 5,5 % като тази стойност е по-ниска от средната стойност за областта и страната.

Сред завършилите ВУЗ и студентите висок остава делът на трайно мигриращите, предимно млади хора, поради това, че те представляват високо квалифицирани специалисти, а настоящата структура на икономиката и общия жизнен стандарт не са привлекателни за тях и не предлагат достатъчно работни места. В същото време общината изпитва остър недостиг на високо квалифицирани кадри в областта на здравеопазването, образованието, строителството и др.

С оглед задържането на все по-малкия брой млади хора, стимулиране образованието във висши учебни заведения и запазване качеството на човешкия ресурс в общината Общинският съвет е утвърдил отпускане на финансова помощ на младежи, обучаващи се във висши учебни заведения по специалности, необходими в обществената сфера и в затруднено финансово състояние.

При анализа на образователната мрежа на община Бойчиновци се открояват няколко по-значими проблемни области, върху които трябва да се фокусират усилия за преодоляването им за периода 2014-2020 г.:

- Увеличава се броят на децата с поведенчески проблеми в училище, но в условията на делегираните бюджети все по-малко училища имат педагогически съветници/психолози.

- Намаляваща степен на посещаемост на учебните занимания в училище, поради ограничени възможности на част от родителите да осигурят учебници, учебни помагала, дрехи и обувки за децата си, липса на мотивация на децата за посещаване на училище и неприемане на образованието като ценност и занижен родителски контрол;

- Липса на висококвалифицирани преподаватели по чуждоезиково обучение;

- Ниска средна месечна посещаемост в някои детски градини от малки населени места: трудностите идват от слабата мотивация на родители с нисък образователен статус и големия процент на безработица.

- Невъзможност да бъдат обхванати всички деца от ромски произход: причините се коренят в липсата на ваксини и профилактични прегледи на децата, както и в ниското културно равнище на родителите. Това поставя тези деца в неравностойно положение спрямо посещаващите детска градина деца и ги лишава от равен старт при постъпване в първи клас.

- Проблеми в обновяването и поддържането на материалната база на образованието. Част от училищата и детските заведения не разполагат с физкултурни салони, което затруднява провеждането на качествено обучение по физическо възпитание, както и санитарни възли отговарящи на съвременните изисквания.

3.4. Здравеопазване и здравна инфраструктура

Здравната система, функционираща в община Бойчиновци е представена основно от звена на извънболничната лечебна дейност. Това е резултат от броя на населението и степента на развитост на обслужващите функции на общината и на нейния административен център.

Извън болнична лечебна дейност

Обществено организираната здравна система в общината включва амбулатории за първична медицинска помощ на населението. Те са от типа индивидуални практики. В общината няма регистрирани групови практики – както лекарски, така и дентални. Индивидуалните лекарски практики в общината са общо 7, от които 2 в гр.Бойчиновци, 2 в с.Лехчево, 1 в с.Мърчево, 1 в с.Громшин и 1 в с.Владимирово.

Таблица 34: Промени в броя на индивидуалните практики за първична медицинска помощ в община Бойчиновци в периода 2007-2011 г.

Място на практиките	Индивидуални звена за първична медицинска помощ (брой)	
	лекарски	Дентални
2007 г.		
Общ брой на индивид. практики за първична медицинска помощ	5	5
В т.ч. в гр. Бойчиновци	2	1
В селата	3	4
2011 г.		
Общ брой на индивид. практики за първична медицинска помощ	5	2
В т.ч. в гр. Бойчиновци	2	1
В селата	3	1

Източник: РЗИ – гр. Монтана

Териториалното разпределение на индивидуалните практики за първична дентална дейност в общи линии е подобна на тази на лекарските. В гр.Бойчиновци е разкрит 1 стоматологичен кабинет, а останалите 4 в селата Лехчево, Мърчево, Владимирowo, Громшин,. Лекарите и стоматолозите използват съществуващите общински сгради на бившите здравни заведения – общинска собственост. Помещенията отговарят на санитарно-хигиенните изисквания, но въпреки това е необходимо подобрене на материално-техническата база.

Един от критериите за качеството на първичната извън болнична медицинска помощ е средния брой на лицата в пациентските листи на общо практикуващите лекари и дентисти. Усреднените данни за периода 2007-2011 г. показват че този брой е 1796 д. средна на пациентска листа. В това отношение се констатира лек спад в средния брой лица в пациентските листи – от 1855 д. (2007 г.) на 1719 д. (2011 г.). Фактическият брой лица в пациентските листи на общо практикуващите лекари и стоматолози е в рамките на действащите към момента нормативи.

За анализирания период (2007-2012 г.) в община Бойчиновци няма действащи практики за специализирана първична лекарска и дентална помощ. Населението от общината ползва услугите на лекари специалисти основно в областния център.

Болничната лечебна помощ не е представена в община Бойчиновци. Населението на общината се обслужва от много профилната областна болница (МБАЛ „Д-р Стамен Илиев“ АД гр. Монтана), както и от СБАЛ НБ „Свети Георги“ ЕООД, гр. Монтана. Община Бойчиновци попада в района на обслужване на МБАЛ „Д-р Стамен Илиев“ АД гр. Монтана).

Училищното здравеопазване се осигурява от пет медицински специалисти (4 фелдшери и 1 мед. сестра), работещи в здравните кабинети в училищата и детските градини от общината.

При децата се потвърждава наблюдаваната от предходните периоди тенденция за увеличаване и регистриране на нови случаи на едни и същи заболявания, като: затлъстяване, смущение в зрението и астма, резултат от сериозни пропуски в храненето и намалена физическа активност, вследствие съвременния начин на живот. При заболяванията, изискващи диспансерно наблюдение водещи във възрастовите групи от 0-7 г. и 7-18 г. са астма, инсулинозависим диабет без усложнения и намаление на зрението.

Основните проблеми на здравето на населението в общината произтичат предимно от заболявания, свързани със застаряване на населението и с широкото разпространение на рисковите фактори, породени от стила на живот на населението; безработицата, намаляването на доходите на голяма част от населението, влошената структура на разходите и потреблението, тютюнопушенето, злоупотребата с алкохол, рисково сексуално поведение, психосоциален стрес.

Ромското население в общината няма добра здравна култура. Поради бедността на ромите в общината и липсата на постоянна работа, голяма част от тях са здравно не осигурени.

В бъдеще при засилване на неблагоприятните демографски и икономически тенденции в общината може да се очаква още по-голяма криза в сферата на здравеопазването:

- незадоволително здравно и стоматологично обслужване на населението;
- ограничен избор на селското население на личен лекар;
- висок процент на заболяемост от сърдечно-съдови заболявания, хипертония, диабет и други хронични заболявания, висока смъртност;
- труден достъп до здравни услуги, поради голям процент на хора с неуредени здравноосигурителни вноски и не осигурен постоянен денонощен достъп до медицински услуги;
- затруднено медицинско обслужване на населението при спешни случаи, поради отдалечеността на голям брой от населените места в общината до Центъра за спешна медицинска помощ в гр. Монтана;
- допълнителни изисквания пред здравеопазването, поради това че възрастното население има повече от едно хронично заболяване и това оскъпява здравното обслужване.

3.5. Социални услуги и социално подпомагане

Социално изключване

Бедността е един от факторите за **социалното изключване** на част от населението (категории лица като безработните и особено продължително безработните, пенсионерите с ниски доходи, многодетни семейства и др.).

Към социално изключване са податливи и лицата с физически и умствени увреждания. По данни към 2011 г. броят на лицата с увреждания в община Бойчиновци е 680 души. Това е 7,3% от общия брой на населението. Този

показател за общината е по-висок от съответния за страната (6,31%) и по-нисък от този за Северозападния район (8,08%). Това е резултат от демографската структура на населението, от средната заболяемост при болести, които водят до определени увреждания, условията за живот и др.

Община Бойчиновци е част от Северозападния район с най-високо ниво на бедност от всички райони в Р България и Европейския съюз.

В общината липсват данни колко души живеят в затруднено материално положение и бедност, но отчитайки възрастовите, образователните и етническите характеристики на населението, може да се предполага, че техният брой е значителен.

Социално включване. Проблемът за социалното включване е приоритетно ориентиран към лица с физически и психически увреждания, които формират социално уязвими групи. Социалното включване се изразява в преодоляване на основните бариери, които са от различен характер: психологически, културни, образователни, финансови, архитектурни и др. Социалната интеграция, освен към посочените категории лица, е насочена и към лица от ромската етническа група и по-конкретно към лицата в “училищна” възраст, тъй като е преценено, че повишаването на образователното равнище на децата от този етнос е една от приоритетните мерки на политиката за тяхното интегриране. Анализите на отрасъл “Образование” показват, че към 2011 г. 12% от учениците в общината преждевременно напускат училище и е налице нарастване на броя на учениците, които не довършват учебната година.

Във връзка с решаване на проблемите на социалното включване, в общината се реализират редица проекти, като основната част от тях се финансира по действащата Оперативна програма „РЧР”.

Необходимо е да се предвидят действия, насочени към лицата от ромската етническа група и по-конкретно към подрастващите, тъй като е преценено, че повишаването на образователното равнище на децата от този етнос е една от приоритетните мерки на политиката за тяхното интегриране.

В община Бойчиновци има само една специализирана институция за социални услуги. Това е Дом за стари хора „Свети Николай Чудотворец” с. Владимирово. Той съществува от средата на миналия век. Същият е с капацитет 54 места. Целта на предоставяните в него услуги е подобряване качеството на живот на хората в пенсионна възраст, интеграцията им в обществото, преодоляване на социалната изолация и осигуряване на специализирано медицинско обслужване. В края на 2009 година със средства от Социално – инвестиционен фонд е извършено преустройство и основен ремонт на сградата.

От социалните услуги, предоставяни в общността, в общината е разкрит Домашен социален патронаж. Той е организиран в общинския център – гр.

Бойчиновци. Капацитетът му е за 200 д. В момента той обслужва 189 потребители. През 2007-2011 г. броят на ползвателите варира от 155 до 185, като за периода остава константна величина.

С оглед застаряване на населението и увеличаване на относителния дял на възрастните хора в общината, прогнозите до 2020 г. са, че ще има по-голяма потребност от тази услуга, което налага необходимостта от търсене на средства и възможности за увеличаване капацитета на ДСП и разширяване обхвата на социалните услуги, които той предлага.

В по-големите населени места функционират и клубове на пенсионера, които са 8 на брой, 2 клуба на инвалида и 2 младежки клуба за осигуряване на лични и социални контакти, информиране, социално, здравно и правно консултиране.

На територията на община Бойчиновци има „изнесено работно място” на Дирекция „Социално подпомагане” гр.Монтана, което обслужва всичките 13 населени места на общината. В звеното работят 3 социални работници за обслужване, съгласно Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания и Закона за семейните помощи. Социални работници от отдел „Закрила на детето” към Дирекция „СП” гр.Монтана извършват проверки и оказват необходимата помощ и съдействие на деца и семейства в риск.

Потребността от услуги по социалното подпомагане се определя от броя на лицата, които са с потребности от социални грижи – лица с различни степени на физически и психически увреждания, както и лица или групи от лица в риск. По данни на Дирекция „Социално подпомагане” на територията на община Бойчиновци към 2011 г., лицата получили помощи по реда на Правилника за прилагане на закона за социално подпомагане /ППЗСП/ са както следва:

Таблица 35: Лица, обект на социално подпомагане в община Бойчиновци

Вид на помощта	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
Месечна помощ по чл.9 от ППЗСП	591	404	443	450	415
Месечни помощи за деца по ЗСПД	1 279	1 198	1 282	1 212	1 198
Целеви помощи за отопление	1 206	1 114	824	663	838
Целеви помощи за хора с увреждания по ЗИХУ	790	836	829	802	789

Източник: ДСП гр.Монтана, изнесено работно място /ИРМ/ гр. Бойчиновци

Видно от таблицата през анализирания период намалява броя на лицата, подпомагани с месечни социални помощи, което се дължи както на намаляване на населението в трудоспособна възраст, така и на обхващането на най-уязвимите от тях в програмите за временна заетост.

През 2013 година се реализира проект по Програма „Красива България“. мярка 02-01 „Социални услуги от резидентен тип“ - изграждане на Център за временно настаняване в с. Лехчево с капацитет 16-20 места. Центърът ще предлага преди всичко временен подслон на самотни възрастни хора, изчакващи за настаняване в Дом за стари хора, както и жени и подрастващи, преживели или застрашени от домашно насилие.

Основните проблеми, към които трябва да се адресират усилията на общината за развитие на социалния сектор, са свързани с:

- Извън подкрепа на услугите остават деца с отклоняващо се поведение, деца в риск от отпадане от училище;
- Услугите за превенция на рискови групи (млади майки с риск да изоставят децата си, бедни и самотни родители с нисък родителски капацитет; подкрепа на осиновители, родители на деца с отклоняващо се поведение) не са развити в Община Бойчиновци;
- Липсват услуги в общността за деца и лица, жертви на насилие и трафик, както и на деца с увреждания.
- Домът за стари хора с.Владимирово е със запълнен капацитет, поради липсата на друга социална услуга за тази група хора в общината;
- Домашният социален патронаж е най-достъпната услуга в общността за стари хора, която може да бъде подобрена по отношение на дейностите, включени в услугата.;
- Персоналът на двете социални услуги /ДСХ и ДСП/ е достатъчен като брой, но се нуждае от системна подкрепа и усъвършенстване на професионалните умения;
- Читалищата и пенсионерските клубове по населени места изпълняват много социални функции, близки до услугата Дневен център за възрастни хора.

3.6. Култура и инфраструктура на културата

Културата в община Бойчиновци е представена единствено чрез комплексната читалищна дейност. В нея основно място заемат библиотечната и любителското творчество (художествената самодейност). На практика основни културни средища в населените места от общината са читалищата. Техният брой е 11 и всички те са регистрирани по Закона за народните читалища. Използват сграден фонд, който е общинска собственост. В тях има постоянно действащи 27 любителски колектива.

Традиционно е участието на самодейните колективи при НЧ "Възраждане 1932" гр.Бойчиновци, НЧ "Развитие – 1911" с.Лехчево, НЧ "Просвета-1921" с.Охрид, НЧ "Нов живот-1900 г." с.Владимирово и НЧ "Просвета-1934" с.Мърчево в областни и регионални изяви – фолклорен фестивал „Балканът пее и танцува“ гр.Берковица, фолклорен преглед "Златия пее и танцува" гр.Вълчедръм, фолклорен събор "Свидня" с.Георги Дамяново, фолклорен фестивал "От Тимок до Искър – по стъпките на траките" гр.Белоградчик, фолклорен събор "Пей, танцувай и на Зелени

дел се любувай” гр.Вършец, фолклорен фестивал „Пей и танцувай за Бутан”, за много от които същите са отличени с награди.

Освен традиционните читалищни дейности през последните години в читалищата се реализира една нова функция – превръщането им в съвременни комуникационно-информационни средища – базови интернет центрове. През 2009 г. читалищата в гр. Бойчиновци и с. Владимирово са включени в Програма “Глобални библиотеки – България”. През 2010 г. в тази програма са включени и читалищата в селата Лехчево, Мадан и Мърчево. През 2011 г. в програмата са включени читалищата в селата Охрид и Бели брод. Общо в 7 читалища по тази Програма са оборудвани работни станции за потребители, като е улеснен обществения достъп до информация и услуги чрез Интернет.

В гр.Бойчиновци има изграден нов Културен дом по програма „Развитие на селските райони”, с което е решен проблема с материално-техническата база на НЧ „Възраждане 1932” гр.Бойчиновци.

През периода 2014-2020 г. общината заедно с читалищните ръководства трябва да положат усилия за обновяване на материално-техническата база, реконструкция и ремонт на сградния фонд за превръщането на читалищата в притегателни центрове за населението

3.7. Спорт и спортна инфраструктура

Община Бойчиновци има определени ангажименти и към развитието на спортните дейности и поддръжката на спортните обекти, които са общинска собственост. Организиран спортни прояви осъществяват спортните клубове, които работят в общината. Такива клубове има по следните видове спорт - Шахмат, Тенис на маса, Волейбол и Футбол.

Спортната инфраструктура включва следните спортни обекти:

- Футболни стадиони и футболни игрища – в гр. Бойчиновци и селата Лехчево, Ерден, Владимирово и Кобиляк;
- Волейболни игрища – в гр. Бойчиновци и селата Лехчево и Владимирово.
- Футболно игрище на малки врати в гр.Бойчиновци, изградено 2011 година с финансовата подкрепа на МФВС

Общият капацитет на посочените спортни обекти е около 1700 места.

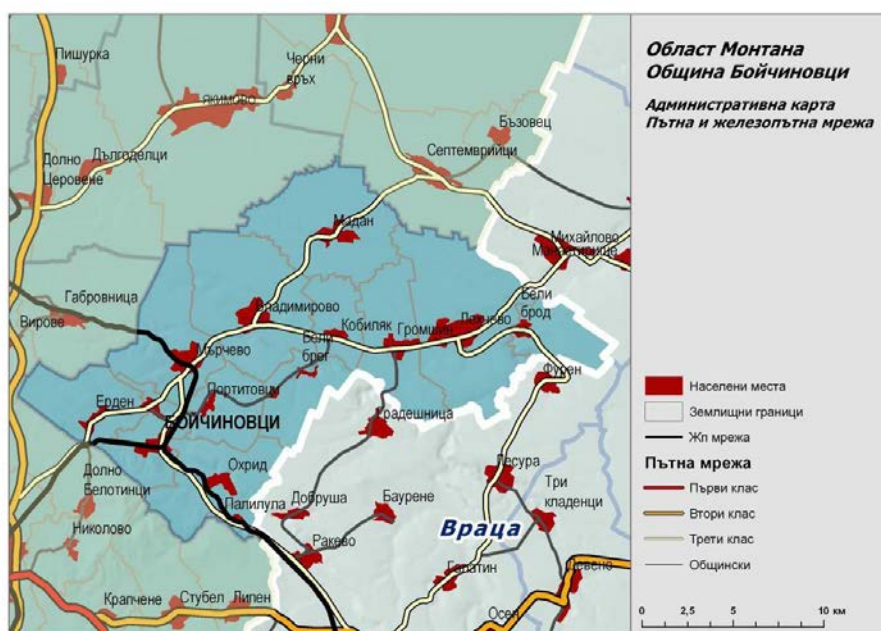
Към тези спортни обекти следва да се прибавят и физкултурните салони в някои от училищата и училищните спортни площадки, които обаче се нуждаят от ремонти и дооборудване със съвременни спортни уреди, за да предоставят възможности за активен спорт на децата. Необходимо е да се вложат

допълнителни усилия за изграждането на съвременни спортни съоръжения на открито за масов спорт и популяризиране активния начин на живот, особено сред младите хора.

4. ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА

4.1. Транспортна инфраструктура и транспортен достъп

Община Бойчиновци има периферно разположение спрямо главните транспортни оси, част от трансевропейската транспортна мрежа, каквито за областта се явяват ЕТК № 4 (участък Видин - София) и ЕТК № 7 (р. Дунав). Основната транспортна ос в общината следва течението на р. Огоста, като там е концентрирана предимно и селищната ѝ мрежа. Като пространствено направление тя е от първостепенно значение за транспортното обслужване на общината, а във вътрешно регионален план се явява второстепенна, балансираща ос на развитие.

4.1.1. Пътна мрежа

Територията на община Бойчиновци се пресича от четири третокласни пътя от републиканската пътна мрежа. През територията ѝ не преминават автомагистрали, както и пътища от първи и втори клас. Най-близки такива са път Е-79 (част от Европейски транспортен коридор № 4), разположен в близост до югозападната граница на общината, но с който няма пряка транспортна връзка и път II -81 - Монтана - Лом, с който общината се свързва чрез път III-816 - Монтана - Мърчево. С другия основен второкласен път, пресичащ областта - II -13- Монтана - Криводол - Борован - Кнежа - Плевен, общината се свързва чрез РП III-101 при гр. Криводол.

Рехабилитацията на път II-13 в дългосрочен аспект би повишило стратегическото му значение, както за община Бойчиновци, така и за цялата област. Гъстотата на пътна мрежа за общината, сравнена с областта и Северозападния район е както следва:

Таблица 36 Гъстота на пътната мрежа в община Бойчиновци

Район	Гъстота на АМ и пътища I клас	Гъстота на пътища II и III клас	Обща гъстота на РПМ	Гъстота на общинската пътна мрежа	Обща гъстота
Бойчиновци	0	0,182	0,182	0,140	0,322
Област Монтана	0,014	0,152	0,166	0,126	0,292
Северозападен	0,021	0,157	0,178	0,146	0,324

Източник: АПИ- гр. София

Пътната мрежа на общината е с транзитно движение по направления във всички посоки към съседните общини. Пътищата минават през хълмист терен с подходящи наклони, без остри завои. С най-висок интензитет е движението по направление Монтана- Мърчево- Лехчево - Оряхово.

Основна пътна артерия на общината е РП III -101 Враца - Оряхово, който я пресича по дължина и свързва както населените места в общината, така самата нея със съседната област Враца. Друга първостепенна пътна отсечка е РП III - 816 - Монтана Мърчево, който свързва общинския център гр. Бойчиновци с областния център гр. Монтана, като при с.Мърчево се свързва с РП III-101 в посока Оряхово.

На територията на община Бойчиновци са разположени 14,3 % от третокласната пътна мрежа в областта, което като степен на транспортна свързаност и достъпност е задоволително. Проблем остава състоянието на пътната мрежа, което за съжаление, в преобладаващата си част е лошо. През годините са правени само текущи ремонти по изкърпване на асфалтовата настилка. През 2012 г. бе пуснат в експлоатация изцяло обновения мост на р. Огоста на РП III-101, в границите на гр. Бойчиновци.

Таблица 37: Републиканска пътна мрежа в община Бойчиновци

№	Клас и номер на пътя	Наименование и километрично положение	Републиканска пътна мрежа дължина в км.	Състояние
1	III - 101	„Враца - Оряхово” участък „Граница област Враца - с. Лехчево” от км. 28+500 до км. 62+000	33,5	- лошо
2	III - 816	„Монтана - Мърчево” от км. 5+000 до км. 12+700	7,7	- лошо
3	III - 1301	„Лехчево - Бели брод - граница област Враца” от км. 0+000 до км. 7+300	7,3	- лошо
4	III - 1011	„Владимирово - Мадан - Септемврийци” от км. 0+000 до км. 11+000	11,0	- лошо

ОБЩО:	59,5	

Източник: ОПУ - Монтана

Най-важен за икономическото развитие на общината е РП III-101, който свързва община Бойчиновци с пристанище и фериботен комплекс Оряхово на р. Дунав. Изграждането на трети Дунав мост Оряхово - Бекет, идентифициран като потенциал за развитие на СЗР в Националната стратегия за регионално развитие 2012- 2022, би оказало значителен ефект за възраждане на икономиката и стимулиране на промишлеността и търговията на територията на общината.

Лошото експлоатационно състояние на републиканската мрежа, преминаваща на територията на община Бойчиновци затруднява достъпа по първостепенните и второстепенни оси на развитие на региона и оказва задържащо въздействие върху социално-икономическото ѝ развитие. Необходими са целенасочени усилия на общинското ръководство за осигуряване на подкрепа за реализация на разработения технически проект за основен ремонт на републикански път III -101 в участъка "Гр. ОПУ Враца - начало обход с. Мърчево" от км 28+450 до км 39+970.

Дължината на общинската пътна мрежа е 20.4 км. Тя се състои от шест пътни отсечки, както следва:

Таблица 38: Общинска пътна мрежа

№	Клас и номер на пътя	Наименование и километрично положение	Общинска пътна мрежа дължина в км.	Състояние
1	IV-10112	„Граница обл. Враца-Громшин” от км 13+800 до км 17+600	3,8	- лошо
2	IV-10116	„Отклонение Охрид” от км 0+000 до км 1+500	1,5	- лошо
3	IV-10119	„гр. Бойчиновци- кв. Огоста” от км 0+000 до км 1+700	1,7	- лошо
4	IV-10122	„Портитовци- Бели Брег” от км 0+000 до км 8+200	8,2	- лошо
5	IV-10123	„Мърчево-Габровница” от км 0+000 до км 2+000	2,0	- лошо
6	IV-10126	„Кобилjak-Бели Брег” от км 0+000 до км 3+200	3,2	- лошо
ОБЩО:			20,4	

Източник: Общинска администрация - Бойчиновци

Поддръжането на съвременна и технически надеждна пътна инфраструктура е важна предпоставка за привличане на инвестиции и създаване на приветлив облик на населените места на общината. Ключови за икономическото развитие на общината са проектите за модернизирание на общинската пътна мрежа, който я свързват с първостепенните и второстепенните оси на развитие на Северозападния район. Като такива са определени осите Монтана - Видин, Монтана - Лом и Враца - Козлодуй. Важно значение има и изграждането на общински път Владимирovo - Якимовo, който е част от стратегията за развитие на

Местна инициативна група „Бойчиновци - Якимово” и би оказал положително въздействие върху икономическото развитие и на двете общини, бенефициенти по ПРСР 2014-2020.

Осите на развитие дефинират приоритетните проекти за общината в областта на изграждането и поддържането на съвременна общинска пътна инфраструктура:

- Доизграждане на общински път Мърчево - Габровница, който свързва община Бойчиновци с път II -81 - Монтана - Лом и осигурява с директен излаз на пристанищния комплекс Лом и Европейски транспортен коридор № 7 (р. Дунав).
- Изграждане на общински път Владимирово - Якимово, с оглед постигане на стратегическата цел на МИГ „Бойчиновци - Якимово” - „Подобряване на качеството на живот, конкурентоспособността на местната икономика и оживяване на територията на МИГ Бойчиновци - Якимово”, приоритет 2 „Подобряване качеството на живот на населението и насърчаване на обществена активност” ;
- Проектиране и изграждане на общински път Монтана - Ерден, успореден на ЖП линия Бойчиновци - Монтана до ЖП спирка с. Ерден, където да се влива в път III-816. Освен алтернативно трасе до гр. Монтана, изграждането на този път ще „отпуши” периферията на град Бойчиновци и ще създаде предпоставки за диверсификация на икономиката на общинския център. При добра ресурсна осигуреност през следващия програмен период трябва да се търсят възможности за междубщинско сътрудничество за изграждане на отклонение през с.Белотинци до Е- 79.
- **доп. р.121/2016 Рехабилитация и реконструкция на общински пътища както следва:**
  - MON1040 / III - 101, Бойчиновци - Мърчево / - Бойчиновци, кв. Огоста / III - 816 /;
  - MON1041 / III - 101, Бойчиновци - Мърчево / - Портитовци - Бели Брег - Кобиляк / III - 101 /;
  - MON1042 / III - 101 / Мърчево - Граница общ.(Бойчиновци - Монтана) – Габровница - Вирове / II - 81 /;
  - MON2043 / III - 101, Криводол - Бойчиновци / - Охрид

В крайно лошо състояние е общински път IV - 10122 - Портитовци - Бели брег. През годините са правени само текущи изкърпвания на асфалтовата настилка, което е крайно недостатъчно за поддържането му в добро функционално състояние. На места има сериозни хлътвания на основата и стеснения на габаритите на пътя, което създава предпоставки за тежки ПТП. Необходимо е да се извърши техническо обследване за състоянието на пътя и да се потърси начин през мерките на ПРСР 2014 -2020 да се подобри състоянието му.

В тежко предаварийно състояние е мостово съоръжение над р. Огоста на общински път IV - 10112 - Ракево - Градешница - Громшин при км. 16+500. Набелязани са мерки за въвеждане на временни ограничения на тонажа за преминаващите МПС с оглед снижаване на риска като през това време се разработи проект за кандидатстване пред Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към МС.

**Таблица 39: Приоритетни проекти за развитие на ОПМ
в периода 2014 - 2020**

№	Наименование на проекта	Източник на финансиране
1	„Рехабилитация на мост над р. Огоста на км. 16+500 на общински път IV -10112	Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към МС
2	„Рехабилитация на път IV - 1041 - Портитовци - Бели брег”	ПРСР 2014-2020
3	Проектиране на общински път „Бойчиновци - Ерден”	Програма за ТГС - България Сърбия
4	Доизграждане на общински път „Мърчево - Габровница”	Програма за ТГС България - Румъния
5	Изграждане на общински път Владимирово Якимово	ПРСР 2014-2020
6.	доп.р.121/2016 Рехабилитация и реконструкция на общински път: - MON1040 / III - 101, Бойчиновци - Мърчево / - Бойчиновци, кв. Огоста / III - 816 /; - MON1041 / III - 101, Бойчиновци - Мърчево / - Портитовци - Бели Брег - Кобиляк / III - 101 /; - MON1042 / III - 101 / Мърчево - Граница общ. (Бойчиновци - Монтана) – Габровница - Вирове / II - 81 /; - MON2043 / III - 101, Криводол - Бойчиновци / - Охрид	

Допълнителни усилия трябва да се вложат и в пътната поддръжка в т.ч. маркировка, сигнализация и обозначаване на пътни табели и знаци.

Уличната мрежа в населените места на общината има обща дължина 217 516 м. и е добре развита. Асфалтирани са едва 78 382 м. или 36,04 %. Голяма част от асфалтираните участъци се нуждаят от основен ремонт на настилката. Като основен проблем се очертава благоустрояването на уличната мрежа - цялостно асфалтиране, рехабилитация на тротоари и бордюри, което от своя страна е свързано и с подмяната на водопроводните тръби и изграждане на канализация в по-големите населени места.

Таблица 40: Улична мрежа

№	населено място	улична мрежа в м.		
		с асфалт	без	общо

			асфалт	
1	Бойчиновци	15070	14040	29110
2	Ерден	3565	14785	18350
3	Мърчево	6340	13880	20220
4	Кобилjak	4960	5168	10128
5	Громшин	9775	8555	18330
6	Бели брод	2260	6720	8980
7	Портитовци	1780	8069	9849
8	Бели брег	4017	8322	12339
9	Пали лула	600	5040	5640
10	Охрид	3000	11840	14840
11	Лехчево	19160	15430	34590
12	Владимирово	5600	11080	16680
13	Мадан	2255	16205	18460
	ОБЩО:	78382	139134	217516
	%	36,04	63,96	100,00

Източник: Общинска администрация Бойчиновци

4.1.2. Железопътна мрежа

Железопътната мрежа е втора по важност и значение за осигуряване на транспортен достъп и обслужване на населението. За своето съществуване - повече от век, ЖП транспортът е с утвърдени традиции в общината. Община Бойчиновци е на първо място в област Монтана по брой на ЖП гари и спирки - общо пет. През територията на община Бойчиновци преминава ЖП линия № 7 Мездра - Видин, която свързва гр. София с гр. Видин и гр. Лом, както и второстепенната ЖП линия - Бойчиновци - Берковица. На линия № 7 са разположени две гари - ЖП гара Бойчиновци, която е стратегически ЖП възел за пътнически превози и ЖП гара Мърчево, която разполага и с товарен терминал. Село Охрид и с. Пали лула са спирки, които се обслужват само от пътнически влакове. По направление Бойчиновци- Монтана - Берковица на територията на общината е разположена само една спирка при с. Ерден. Общата дължина на ЖП линиите на територията на общината е 28 км., като всичките са единични и електрифицирани. Поради характера на ЖП гарите в Бойчиновци и Мърчево при тях има добре развита коловозна мрежа. Основните товари се движат по направленията от Лом/Видин към София и от София към пристанище Лом, като обемът им в последните години е намалял значително.

Съществуващите предпоставки за развитие на ЖП транспорта като най-евтин и екологичен вид транспорт, както и свързаността му с РП III-101 до фериботен комплекс Оряхово определят стратегическия потенциал на товарна гара при с. Мърчево. Изграждането на товарен терминал за комбинирани превози, съчетаващ ЖП и шосеен транспорт е възможност за съживяване на местната

икономика чрез експедиция на произведената продукция по направления Лом/Оряхово (до р. Дунав) и оттам по направленията към Централна и Западна Европа или Черно море.

Незадоволително е състоянието на ЖП гарите, като сградния фонд и прилежащата му инфраструктура имат нужда от основен ремонт. Това се отнася с особена важност за двете основни гари - ЖП гара Бойчиновци и ЖП гара Мърчево, които имат потенциал за развитие за обслужване на населението и бизнеса чрез пътнически и товарни превози.

Съществуващата ЖП инфраструктура има ключово значение за община Бойчиновци и е важна предпоставка за нейното икономическо и социално развитие в дългосрочен аспект. Това изисква целенасочени усилия с оглед включване на общината в трасето за модернизация на високоскоростната ЖП линия София - Видин и утвърждаването ѝ като част от региона, разположена в неговата сърцевина и център.

4.1.3. Транспортни услуги

Понастоящем, железопътният превоз е най-евтиният и удобен транспорт за населението, с него пътуват ежедневно ученици и работещи. Той осигурява достъп до различни социални и административни услуги, които се извършват в областния град Монтана. Железопътният транспорт е най-масово използвания транспорт за придвижване от общинския център град Бойчиновци до град Монтана и до столицата град София. С пътнически и бързи влакове се обслужва населението на селата Охрид, Пали лула, град Бойчиновци, с. Мърчево и с. Ерден.

Останалите населени места се обслужват от автобусни превози до град Бойчиновци и град Монтана. Община Бойчиновци няма общинска транспортна схема и курсовете по отделните маршрутни разписания се осъществяват в рамките на областната транспортна схема по направленията Монтана - Козлодуй, Монтана-Бели брод и Монтана - Бъзовец, като последното направление обслужва село Мадан.

Основните проблеми, свързани с транспортното обслужване на населението с автобуси бяха разрешени през 2013 г. с направените промени в Областната транспортна схема. Утвърдена е линията Бойчиновци - Монтана през Бели брег и Кобиляк, което ще осигури транспортното обслужване на жителите на селата Портитовци и Бели брег. Липсата на автобусни превози в село Мадан през почивните дни бе разрешена с утвърждаването на две нови маршрутни разписания по линията Монтана - Бъзовец, които ще се изпълняват целогодишно. Част от

направените промени в часовете на тръгване и пристигане на автобуси са свързани с осигуряването на връзка с най-натоварените бързи влакове от и за София, пристигащи на ЖП гара Бойчиновци.

4.2. Водостопанска инфраструктура

4.2.1. Водоснабдяване

Дванадесет населени места на територията на общината са водоснабдени и имат изградени водоснабдителни мрежи. Дългогодишния проблем в село Портитовци, където живее предимно ромско население без водоснабдяване, е почти решен с изграждането на водопроводната мрежа в селото със средства от капиталните вложения на общината. Дължината на уличната водопроводна мрежа е: 196,21 км. вътрешна водопроводна мрежа, 61,56 км. външна водопроводна мрежа и 1,51 км. за Враца или общо 259,28 км. Силно амортизираните и морално остарели тръби, неотговарящи на националните и международни стандарти, дават много аварии, а от там и загуби. Информацията за водопрееносната мрежа и водоизточниците е представена подробно в таблици 41-43.

Таблица 41 :Състояние на водопроводната мрежа по населени места

	гр. Бойчиновци									с.Бели Брег								
година на въвеждане	външна водопроводна мрежа				вътрешна водопроводна мрежа					външна водопроводна мрежа				вътрешна водопроводна мрежа				
	АЦ	стом.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	поц.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	поц.	РЕ	Общо
до1930	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			0	0
до1940	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			0	0
до1950	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			0	0
до1960	0	0	0	0	0	0	0	0	0	28	28	0	56	582			0	582
до1970	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2710			0	2710
до1980	340	0	0	340	21356	0	0	0	21356	3640	0	0	3640	2656			0	2656
до1990	1068	373	0	1441	0	1797	0	0	1797	0	0	0	0	0			0	0
до2000	0	0	0	0	0	0	0	710	710	0	0	825	825	0			1055	1055
2001-2004	0	100	7548	7648	0	0	0	0	0	0	0	600	600	0			0	0
2005	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			0	0
2006	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			1450	1450
2007	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			0	0
2008	0	0	0	0	0	0	0	410	410	0	0	0	0	0			0	0
2009			1474	1474				0	0			0	0					0
2010			0	0				272	272			0	0				222	222
2011			0	0				0	0			0	0					0
2012			0	0				0	0			312	312					0
Общо :	1408	473	9022	10903	21356	1797	0	1392	24545	3668	28	1737	5433	5948	0		2727	8675
%	12,91	4,34	82,75	100,00	87,01	7,32	0,00	5,67	100,00	67,51	0,52	31,97	100,00	68,56	0,00	0,00	31,44	100,00

година на	с.Мърчево					с.Охрид				
	външна водопроводна		вътрешна водопроводна мрежа			външна водопроводна		вътрешна водопроводна мрежа		

въвеждане	мрежа									мрежа								
	АЦ	стом.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	поц.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	поц.	РЕ	Общо
до1930	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
до1940	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
до1950	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
до1960	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
до1970	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
до1980	1875		0	1875	22160			0	22160	1277	193	0	1470	12150			0	12150
до1990	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
до2000	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
2001-2004	0		408	408	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
2005	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
2006	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
2007	0		0	0	0			532	532	0	0	0	0	0			0	0
2008	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
2009			0	0					0			0	0					0
2010			0	0					0			0	0					0
2011			0	0					0			0	0					0
2012			0	0					0			0	0				94	94
Общо :	1875		408	2283	22160			532	22692	1277	193	0	1470	12150	0		94	12244
%	82,13	0,00	17,87	100,00	97,66	0,00	0,00	2,34	100,00	86,87	13,13	0,00	100,00	99,23	0,00	0,00	0,77	100,00

година на въвеждане	с.Бели брод									с.Громшин								
	външна водопроводна мрежа				вътрешна водопроводна мрежа					външна водопроводна мрежа				вътрешна водопроводна мрежа				
	АЦ	стом.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	поц.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	поц.	РЕ	Общо
до1930	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
до1940	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
до1950	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
до1960	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
до1970	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
до1980	6668	107	0	6775	9390			0	9390	4643		0	4643	10788			0	10788
до1990	1800	150	0	1950	0			0	0	0		0	0	8512			0	8512
до2000	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
2001-2004	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
2005	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
2006	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
2007	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
2008	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
2009								352										
2010																		
2011								160				828	828					0
2012																		
Общо :	8468	257	0	8725	9390	0		512	9902	4643		828	5471	19300			0	19300
%	97,05	2,95	0,00	100,00	94,83	0,00	0,00	5,17	100,00	84,87	0,00	15,13	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	100,00

с.Владимирово										с.Мадан									
външна водопроводна мрежа					вътрешна водопроводна мрежа					външна водопроводна мрежа					вътрешна водопроводна мрежа				
година на въвеждане	АЦ	стом.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	поц.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	поц.	РЕ	Общо	

до1930	0	0	0	0	0			0	0	0	285	0	285	0		1626	0	1626
до1940	0	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0		0	0	0
до1950	0	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0		0	0	0
до1960	0	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0		0	0	0
до1970	5473	0	0	5473	8345			0	8345	5293	0	0	5293	13349		0	0	13349
до1980	0	0	0	0	9171			0	9171	0	5	0	5	3844		0	0	3844
до1990	0	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0		0	0	0
до2000	0	338	0	338	0			150	150	0	0	300	300	0		0	0	0
2001-2004	0	0	442	442	0			0	0	0	0	1416	1416	0		0	0	0
2005	0	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0		0	0	0
2006	0	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0		0	444	444
2007	0	0	500	500	0			0	0	0	0	0	0	0		0	1711	1711
2008	0	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0		0	356	356
2009			0	0				0	0									
2010			0	0				86	86									
2011			0	0				478	478									
2012			0	0				962	962				361	361				0
О б щ о :	5473	338	942	6753	17516	0		1676	19192	5293	290	2077	7660	17193	0	1626	2511	21330
%	81,05	5,01	13,95	100,00	91,27	0,00	0,00	8,73	100,00	69,10	3,79	27,11	100,00	80,60	0,00	7,62	11,77	100,00

с.Пали лула										с.Ерден								
външна водопроводна мрежа					вътрешна водопроводна мрежа					външна водопроводна мрежа				вътрешна водопроводна мрежа				
година на въвеждане	АЦ	стом.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	поц.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	поц.	РЕ	Общо
до1930	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
до1940	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
до1950	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
до1960	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
до1970	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
до1980	0	120	0	120	4690			0	4690	0		0	0	0			0	0
до1990	0	0	0	0	0			0	0	2198		0	2198	16274			0	16274
до2000	0	0	0	0	0			0	0	0		260	260	0			300	300
2001-2004	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
2005	0	0	0	0	0			0	0	0		552	552	0			0	0
2006	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			0	0
2007	0	0	0	0	0			0	0	0		0	0	0			450	450
2008	0	0	250	250	0			0	0	0		0	0	0			0	0
2009			0	0					0			0	0					0
2010			0	0					0			0	0					0
2011			0	0				290	290			0	0				377	377
2012			0	0					0			0	0					0
Общо:		0	120	250	370	4690	0		290	4980	2198		812	3010	16274		1127	17401
%	0,00	32,43	67,57	100,00	94,18	0,00	0,00	5,82	100,00	73,02	0,00	26,98	100,00	93,52	0,00	0,00	6,48	100,00

с.Кобиляк										с.Лехчево									
външна водопроводна мрежа					вътрешна водопроводна мрежа					външна водопроводна мрежа					вътрешна водопроводна мрежа				
година на																			

въвеждане	АЦ	стом.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	поц.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	поц.	РЕ	Общо
до1930	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
до1940	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
до1950	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
до1960	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
до1970	678		0	678	7110			0	7110	3716	0	0	3716	8524			0	8524
до1980	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	18292			0	18292
до1990	0		0	0	0			0	0	2760	0	0	2760	1384			0	1384
до2000	0		684	684	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
2001-2004	0		1032	1032	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
2005	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
2006	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
2007	0		0	0	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
2008	0		612	612	0			0	0	0	0	0	0	0			0	0
2009			0	0					0			0	0					0
2010			0	0					0			0	0				552	552
2011			0	0					0			0	0					0
2012			0	0					0			0	0				87	87
Общо :	678	0	2328	3006	7110			0	7110	3716	2760	0	6476	28200	0		639	28839
%	22,55	0,00	77,45	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00	100,00	57,38	42,62	0,00	100,00	97,78	0,00	0,00	2,22	100,00

Таблица 42 Водоизточници в община Бойчиновци

№	Инвентарен №	Наименование	Вид	Местоположение	В капит. на Вик	Не вкл. в капитала		Водоизточници	В т. ч. в експл.	В т. ч. консв.	В т. ч. за брак	В т. ч. други	Технически данни за водоизточника	Разрешително № / дата	Срок до	Лимит		Наличие на СОЗ
						с догов. с Вик	без догов. с Вик									куб. м.	л/с	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
		ОБЩИНА БОЙЧИНОВЦИ																
		с.Лехчево																
		помп. станция :																
1	5519	тр.кладенец /БПС-1/	ТК	с.Лехчево	1			1	1									
2	5519	тр.кладенец /БПС-2/	ТК	с.Лехчево	1			1	1									
3	5490	шахтов кладенец	ШК	с.Лехчево	1			1	1									
		с.Мърчево																
		помпена станция:																
4	5104	дренаж	Д	с.Мърчево	1			1	1				L=91,5m,ф35 Обет.кота112, 0 по БВС	11510 377/2 7.07. 2009г.	27.07. 2019г.	112 000	3,55	275/17.03 .2011г.
5	1557	тр.кладенец Н=20м	ТК	с.Мърчево	1			1			1			не се ползва				
		проучвателен тр.кл.																
		с.Бели брод																
		помпена станция :																
6	4316	тр.кладенец Н=30м	ТК	с.Б.Брод	1			1	1									
		с.Мадан																
		помпена ст.:																

7	6007	тр. Кладенец-1	ТК	с.Мадан	1			1	1									
8	6444	тр. Кладенец-2 -изток	ТК	с.Мадан	1			1	1				Н=90м.,φ=300,СВН=25.6м. ,КотаСВН-89л30	11510374/20.07.2009г.	20.07.2034г.	78840	2,5	
9	6445	тр. Кладенец-3 -запад	ТК	с.Мадан	1			1	1									
		с.Владимирово																
10	6497	д-ж с L=70м с помп.ст. проучв. Кладенец-2бр.	Д	с.Влади-мирово	1			1	1				L=70м. АС φ350,3 бр. РШ	11510378/27.07.2009г.	27.07.2019г.	150000	4,76	243/ 25.01.2010г.
		с.Пали лула																
		помп.ст."Пали лула" :																
11	3251	карстов извор	И	с.Пали Лула	1			1	1					101162/26.09.2005г.	26.09.2015	200000	6,34	92/07.06.2006г.
		с.Ерден																
		помпена ст.:																
12		тръбен кладенец	ТК				1	1	1				Н=108m	101057/22.07.2005г.	22.07.2030	48851	1,55	122/16.01.2007г.
		гр.Бойчиновци																
		помпена станция																
13		тръбен кладенец	ТК				1	1	1									
		с.Кобиляк																
		помпена станция:																
14	2745	пл.д-ж със СШ=562м3	Д	с.Б.Брег	1			1	1				Капт. извор,14,5x14,5, F=210кв. м.	11510379/27.07.2009г.	27.07.2019г.	510000	16,2	276/06.04.2011г.

Таблица 43: Състояние на Водопроводната мрежа общо за Община Бойчиновци

година на въвеждане	За Враца	външна водопроводна мрежа				вътрешна водопроводна мрежа				
	РЕ	АЦ	стом.	РЕ	Общо	АЦ	стом.	поц.	РЕ	Общо
до1930	0	0	285	0	285	285	0	285	285	855
до1940	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
до1950	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
до1960	0	28	28	0	56	28	28	84	0	140
до1970	0	15160	0	0	15160	5971	24349	5971	5473	41764
до1980	0	18443	425	0	18868	1849	25154	10960	6458	44421
до1990	0	5066	3283	0	8349	3416	5439	7993	3639	20487
до2000	0	0	338	2069	2407	984	1163	1423	2329	5899
2001-2004	0	0	100	11446	11546	2890	1142	8248	19502	31782
2005	0	0	0	552	552	0	0	552	1104	1656
2006	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2007	0	0	0	500	500	500	500	0	500	1500
2008	0	0	0	862	862	612	250	250	862	1974
2009	0	0	0	1474	1474	0	0	1474	2948	4422
2010	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	828	828	828	828	0	828	2484
2012	1512	0	0	2185	2185	1873	312	312	2185	4682
О б щ о :	1512	38697	4459	19916	64584	19236	59165	37552	46113	162066
%	2,34	59,92	6,90	30,84	100	11,87	36,51	23,17	28,45	100

4.2.2 Канализация и пречистване на отпадъчните води

Незадоволително е състоянието на канализационната мрежа. Единствено в две населени места има изградена канализация – гр. Бойчиновци с дължина 5 км. и с. Лехчево с дължина 2,5 км. Канализацията в Бойчиновци е направо заустена в р. Огоста без никакви съоръжения за пречистване, а канализацията в Лехчево завършва с дъждопреливник, пясъкоуловител и септична яма, заустени в реката. Необходимо е да се изгради пречиствателна станция за отпадъчни води на гр. Бойчиновци и да се доизгради канализационната мрежа в общината.

Община Бойчиновци има подготвен проект «Изграждане на канализационна система, реконструкция на водопреносната мрежа и изграждане на пречиствателна станция за отпадъчните води в с. Лехчево, община Бойчиновци», което ще бъде реализирано в периода 2014 – 2020 по Оперативните програми.

4.3. Енергийна инфраструктура

4.3.1. Електроснабдяване

На територията на община Бойчиновци попада една от системните подстанции на преносната електроенергийна мрежа на страната -подстанция “Бойчиновци” 220/110/20 kV, захранваща северозападната част от СЗ район, вкл област Монтана, което е предпоставка за по-сигурно и качествено електроснабдяване. През територията на общината преминават преносни електропроводи 220 kV, които захранват ел.подстанция “Бойчиновци” от АЕЦ «Козлодуй», а също и електропроводите 220 kV, свързващи я с п/ст «Мизия»

400/220/110kV в област Плевен. Тези електропроводи преминават транзитно и нямат отношение към захранването на община Бойчиновци.

Основен източник на електроенергия за общината е националната електроенергийна система, посредством районната подстанция – п/ст «Бойчиновци» 110/20 kV и възловата станция - вс «Мърчево» 20/20 kV. Подстанцията е свързана двустранно в мрежата 110 kV, с оглед сигурност и качество на електрозахранването.

Електроенергийната система в общината е добре развита и оразмерена да поеме по-голямо натоварване, което би улеснило бъдещи консуматори и би стимулирало икономическото развитие. Дължината на мрежата средно напрежение СН е 260 км, в експлоатация са 46 ТП с инсталирана мощност 10050 ква.

Всички населени места в община Бойчиновци са електрифицирани.. Проблем обаче е амортизираната електроснабдителна мрежа НН в някои населени места, където е крайно наложително частична подмяна на ел. проводници. В лошо състояние е и уличното осветление. Необходимо е реконструкция и модернизация чрез подмяна на проводници, доставка и монтаж на енергоикономични улични осветителни тела, часовникови механизми, фотоклетки, съгласно съвременните изисквания.

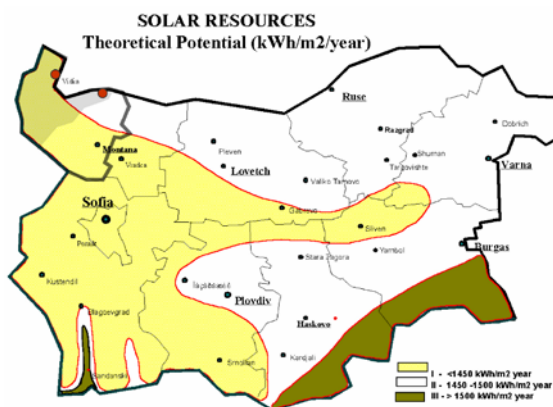
4.3.2. Възобновяеми енергийни източници енергийна ефективност

За производството на алтернативна електрическа енергия в страната се използват главно водна, вятърна и слънчева енергия.

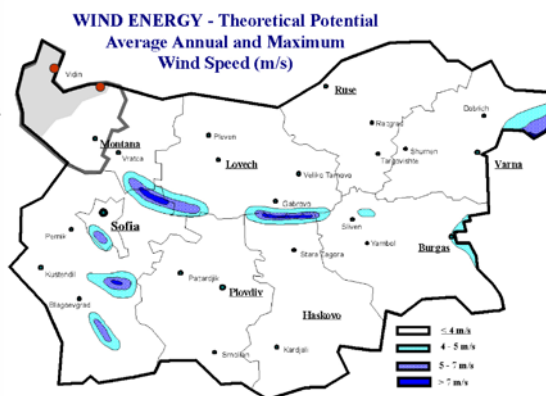
В област Монтана съществуват много добри условия за изграждане на водноелектрически централи - ВЕЦ, които са усвоени почти напълно.

В процес на развитие е оползотворяването на другите видове ВЕИ, предимно слънчевата енергия, тъй като условията за използване на ветрогенератори на тази територия не са особено благоприятни.

Райониране по възможност за използване на слънчевата енергия

Райониране по възможност за използване на вятърната енергия

Поради хидроенергийния потенциал на реките Огоста и Ботуня, община Бойчиновци представя интерес за инвеститори за изграждане на МВЕЦ. Общинската стратегия за енергийна ефективност на Община Бойчиновци наред с

много мероприятия, свързани с подобряване на ЕЕ на сградния фонд, предвижда и реализация на проекти за използване на алтернативни енергийни източници като слънчева енергия, вятърна енергия, растителна биомаса и други.

Община Бойчиновци започва реализирането на първия си спечелен проект по Оперативна програма „Регионално развитие”-на стойност 563764 лв. Целта е да се внедрят мерки за ЕЕ в ОУ „Владимир Минчев” в с. Владимирово. С безвъзмездната финансова помощ трябва да бъде подобрена образователната инфраструктура и модернизирана и осъвременена остарялата материална база.

4.3.3. Газоснабдяване

На територията на община Бойчиновци няма изградена газоразпределителна мрежа. В област Монтана е газоснабден само областния град Монтана, до който достигат газопроводи на “Овергаз”АД и “Булгаргаз”ЕАД. Освен община Монтана, община Бойчиновци също попада в идентифицирания за газоразпределение район, така че след доизграждане на газоразпределителната мрежа, общината може да бъде газифицирана, при доказана икономическа обосновка. Общинската стратегия за енергийна ефективност на Община Бойчиновци предвижда газификация на общината.

4.4. Телекомуникации

Община Бойчиновци има сравнително добре развита телекомуникационна инфраструктура и достигаща до всяко селище автоматична телефонна мрежа. Всички селища са с автоматично входящо и изходящо междуселищно избиране. Продължава въвеждането на цифрова комутационна и преносна далекосъобщителна инфраструктура и подмяна на съществуващата аналогова.

Наложилата се през последните години тенденция на намаление на фиксираната телефонна плътност и увеличение на мобилната продължава, като стойността на показателят „фиксирана телефонна плътност по домакинства” бележи постоянно намаление, подобно на процесите в цялата страна, докато за показателя „мобилна телефонна плътност” се наблюдава непрекъсната тенденция на увеличение.

Все по-важно за регионалната конкурентоспособност и развитието на фирмите става **достъпът до Интернет** и развитието на информационното общество, с което се намаляват препятствията от разстоянието и проблемите на отдалечеността, характерни за много периферни райони.

Телекомуникационната инфраструктура е най-динамично променящата се през последните години. По информация на НСИ за 2011г в област Монтана вече 29% от домакинствата имат достъп до интернет при само 12,3% през 2007г, но темпът на нарастване изостава от тези показатели за страната. За съжаление, липсват данни по общини.

Достъпът до Интернет и степента на използване от домакинствата до голяма степен се обуславят не само от техническата обезпеченост, но и от социално-икономическото състояние на потребителите. Ниските показатели за областта са тясно свързани с изоставането в цялостното социално-икономическо развитие.

Община Бойчиновци е включена в изградената оптична система в България, която осигурява отлични възможности за комуникация, отговарящи на международните стандарти.

- Част от цифрова телефонна централа, изградена от Виваком;
- Високоскоростна интернет връзка, осигурена от доставчиците на интернет Близу Медия Груп, Нет-сърф, Виваком, предлагащи най-съвременните интернет услуги. Понастоящем, с изключение на с.Бели брег (от топографска гледна точка) всички останали от 13-те населени места на територията на община Бойчиновци имат възможност за достъп до интернет.
- Изградени телекомуникационни мрежи с пълно покритие на три различни мобилни оператори, предлагащи и безжичен интернет достъп – Мтел, Глобул и Виваком.

Освен традиционните читалищни дейности през последните години в читалищата се реализира една нова функция – превръщането им в комуникационно-информационни средища – базови интернет центрове. По Програма „Глобални библиотеки - България” общо 7 читалища в общината са оборудвани с работни станции за потребители, като е улеснен обществения достъп до информация и услуги чрез Интернет. Във всички училища в общината функционират компютърни клубове. В Интернет пространството информация за общината може да се намери на нейната официална интернет страница.

Предвид нарастващата роля на информацията, е необходимо да се разшири достъпа до използването на мрежите и услугите на ИКТ, особено в по-малките села на общината, където обществените места за достъп до информация са единствената възможност за много потребители, но броят им все още е твърде ограничен. Изграждането на обществени информационни системи и гарантираното предлагане на Интернет услуги за целия обществен сектор, включително и на хората с увреждания, е задължителна стъпка към съвременен достъп до услуги и информация на населението и бизнеса.

5. ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ И РИСКОВЕ

5.1. Атмосферен въздух

Община Бойчиновци е класифицирана по чл. 30, ал. 1, т. 4 в съответствие с Наредби № 7 и № 12 към ЗЧАВ и попада в VI район, в който нивата на един или няколко замърсители не превишават долните оценъчни прагове, поради което общината не разполага със стационарни пунктове за контрол качеството на атмосферния въздух. Това е свидетелство за много добрите му качества. Замърсяването на въздуха се дължи основно на битови източници, автотранспорта и промишлеността. Промислената дейност в общината е силно ограничена и не води до сериозно замърсяване на въздуха. Основни източници на емисии са

„Магазини Европа” АД (Фуражен завод) и “МАК-ОИЛ-2” ЕООД - град Бойчиновци. Други замърсители са трите кариери за инертни материали в селата Ерден, Владимирово и Громшин, както и Асфалтовата база в с. Владимирово. Почти цялата пътна инфраструктура в общината се нуждае от ремонт, като лошото ѝ състояние допринася за допълнително увеличаване на емисиите на прах и вредни газове от автомобилния транспорт. Това има значение за урбанизираните територии, особено по най-натовареното направление Монтана - Мърчево - Владимирово - Лехчево. Като цяло, обаче, не се установява тенденция за промяна в качествата на атмосферния въздух през периода 2007-2011 г.

5.2 Води

5.2.1 Повърхностни води

Речната мрежа на територията на община Бойчиновци включва средното течение на р. Огоста, долното течение на р. Ботуня, реките Рибине и Вировска река, както и по - малки сезонни притоци. Хидроенергийният потенциал на реките в общината е предпоставка за добив на електроенергия чрез изграждане на малки ВЕЦ. Най-голяма по водосборна площ и дължина, както и по водни количества е р. Огоста. Със Заповед № РД -272/03.05.2001 на МОСВ реките в област Монтана са категоризирани в отделните участъци. Проектната категория на реките в общината е следната:

- от навлизането си в общината до вливането на р. Ботуня, река Огоста е III - та категория;
- Река Ботуня е от II-ра категория до вливането и в р. Огоста в землището на гр. Бойчиновци;

На територията на община Бойчиновци контролът на състоянието на реките се извършва по утвърден график. Мониторингът на качеството на водите се осъществява в следните пунктове - 1 бр. на р. Ботуня при с.Охрид, преди вливането ѝ в р. Огоста и 1 бр. на р. Огоста при с. Кобиляк. Резултатите от анализите за състоянието показват лошо екологично състояние и за двете реки по отношение на специфичните замърсители. За река Огоста се наблюдава повишено съдържание на общ азот и арсен, а за р. Ботуня има завишени концентрации на нитратен азот и общ азот. Резултатите от анализите на биологичните елементи на качеството показват колебание между умерено и добро състояние.

Резултатите от анализите на р. Рибине, проведени на пункта след с. Фурен преди вливането и в р. Огоста, показват добро екологично и химическо състояние по отношение на биологичните и физикохимичните елементи за качество.

Опазването, рационалното използване и управлението на водните ресурси е от първостепенна важност както за община Бойчиновци, така и за другите общини в област Монтана и област Враца, през които преминават теченията на реките Огоста и Ботуня. Основен проблем пред общината остава заустването на отпадъчните води във водоприемниците без пречистване, както и ниската степен на изграждане на канализационни и пречиствателни системи в населените места.

Частични канализационни колектори са изградени в гр. Бойчиновци и с. Лехчево. В по-малките селища от общината липсва изградена канализационна

мрежа. В селата се използват септични ями. За гр. Бойчиновци няма изградена градска пречиствателна станция за отпадъчни води. Отпадъчните води на гр. Бойчиновци, с. Лехчево и Поправителен дом гр. Бойчиновци се изливат в р. Огоста и р. Ботуня. "МАК-ОИЛ-2" ЕООД – гр. Бойчиновци в момента работи със значително намален капацитет и на практика не влияе съществено за замърсяването на водите в общината.

Значителни усилия трябва да се вложат в изграждането и модернизирането на ВиК мрежата, което е предпоставка за подобряване на качеството на природните води. За съжаление, общината изостава значително в изграждането на канализационната мрежа и необходимите пречиствателни станции. Проектирана е пълна реконструкция ВиК инфраструктурата и изграждането на ПСОВ за с. Лехчево, както и разширение на канализацията на град Бойчиновци, за които трябва да се осигури финансиране през периода 2014 -2020.

5.2.2. Подземни води

В пределите на община Бойчиновци са идентифицирани следните подземни водни тела:

- Порови води в Кватернера - р. Огоста и Порови води в Кватернера - между реките Лом и Искър

Таблица 44 - Подземни води

ЕКАТТЕ	гр/с	име	площ населени места км ²	модул на подземния отток, л/сек км2	Разполагаеми ресурси, л/сек	50% разполагаем ресурс, л/сек
27557	с.	Ерден	0.56	2.96	1.7	0.8
17943	с.	Громшин	1.32	2.96	3.9	2.0
05236	гр.	Бойчиновци	0.33	2.96	1.0	0.5
57844	с.	Портитовци	0.49	2.96	1.5	0.7
49607	с.	Мърчево	0.39	2.96	1.2	0.6
11418	с.	Владимирово	0.52	2.96	1.6	0.8
37424	с.	Кобиляк	0.76	2.96	2.3	1.1
05236	гр.	Бойчиновци	1.62	2.96	4.8	2.4
54496	с.	Охрид	0.52	2.96	1.5	0.8
54496	с.	Охрид	0.52	2.96	1.5	0.8
03397	с.	Бели брод	0.11	2.96	0.3	0.2
43517	с.	Лехчево	1.26	2.96	3.7	1.9
55258	с.	Палилула	0.02	2.96	0.1	0.0
Общо:			8.42	2.96	25,1	12.6
17943	с.	Громшин	0.01	0.55	0.0	0.0
49607	с.	Мърчево	0.01	0.55	0.0	0.0
11418	с.	Владимирово	1.50	0.55	0.8	0.4
43517	с.	Лехчево	1.73	0.55	1.0	0.5
46036	с.	Мадан	1.76	0.55	1.0	0.5

Общо:	5.01	0.55	2.75	1.40

Източник: БДУВДР

- Карстови води в Ломско-Плевенска депресия:

Таблица 45 - Подземни води

ЕКАТТЕ	Гр/с	име	Площ населени места km2	модул на подземния отток, л/сек км2	Разполагаеми ресурси, л/сек	50% разполагаем ресурс, л/сек
11421	с.	Владимирово	1.93	1.50	2.9	1.4
Общо:			1,93	1,50	2,9	1,4
17943	с.	Громшин	0.04	0.65	0.0	0.0
03397	с.	Бели брод	0.79	0.65	0.5	0.3
27557	с.	Ерден	0.46	0.65	0.3	0.1
05236	гр.	Бойчиновци	0.32	0.65	0.2	0.1
57844	с.	Портитовци	0.25	0.65	0.2	0.1
49607	с.	Мърчево	1.32	0.65	0.9	0.4
11418	с.	Владимирово	0.05	0.65	0.0	0.0
54496	с.	Охрид	0.26	0.65	0.2	0.1
Общо:			3.49	0.65	2.3	1.1

Източник: БДУВДР

- Карстови води в Предбалкана:

Таблица 46 - Подземни води

ЕКАТТЕ	Гр/с	име	Площ населени места km2	модул на подземния отток, л/сек км2	Разполагаеми ресурси, л/сек	50% разполагаем ресурс, л/сек
11418	с.	Владимирово	0.06	2.91	0.2	0.1
03383	с.	Бели брег	0.51	2.91	1.5	0.7
Общо:			0.57	2.91	1.7	0.80

Източник: БДУВДР

- Карстови води в Западния Балкан:

Таблица 47 - Подземни води

ЕКАТТЕ	Г/с	име	Площ населени места km ²	модул на подземния отток, л/сек км ²	Разполагаеми ресурси, л/сек	50% разполагаем ресурс, л/сек
55258	с.	Пали лула	0.31	1.63	0.5	0.3
27557	с.	Ерден	0.12	1.63	0.2	0.1
05236	гр.	Бойчиновци	0.29	1.63	0.5	0.2
54496	с.	Охрид	0.14	1.63	0.2	0.1
Общо:			0.86	1.63	1.40	0.70

Източник: БДУВДР

За разлика от общата биохимична характеристика на подземните води в област Монтана, химическото състояние на подземните водни тела, попадащи на територията на община Бойчиновци е добро. Въпреки това, съгласно данните, анализирани в Плана за управление на речните басейни в Дунавски район 2010-2015, те се намират в риск от биогенни замърсявания - повишени концентрации на нитрати. С лошо екологично състояние са подземните води, класифицирани в таблица № 45.

5.3. Земи и почви

Почвите преобладават в голяма част излужен чернозем и сивите горски почви. Срещат се и оподзолени горски почви. По поречието на реките Огоста и Ботуня са разпространени и алувиално-ливадни почви. В минимални количества има и лъос.

Като изключително важно за биологичното разнообразие е опазването на земеделските земи с висока природна стойност (ВПС). Те могат да се дефинират като „територии, в които земеделието е основен (обикновено преобладаващ) начин на земеползване и земеделска дейност. Полуестествените ливади и пасища, резултат от многовековно земеделско стопанисване за паша, за сено, или комбинация от двете, се превръщат в местообитания на ценни растителни и животински видове. Опазването на биоразнообразието в тези земеделски земи изисква продължаване на традиционните ниско интензивни земеделски практики на паша и сенокос, както и избягване на агрохимически продукти като изкуствени торове и пестициди. В повечето от землищата на населените места в общината са идентифицирани земи с висока природна стойност, което определя потенциала за развитие на агроекологичното и биологичното земеделие .

Окрупненото ползване на земеделските земи през последните години, определя степента на технологичната им обработка - машинна и химическа. С оглед диверсификацията на селскостопанския сектор към традиционните отрасли, характеризиращи община Бойчиновци в близкото минало, най-вече зеленчуко производството, е необходимо през периода 2014-2020 активно да се работи за възстановяване на съществуващата в близкото минало хидромелиоративна инфраструктура.

Необходимо е да се насърчава ограниченото ползване на пестициди и торове в земеделието, програмите за екологично земеделие и животновъдство, които водят до намаляване деградацията на земите и почвите.

Няма установено замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители и препарати за растителна защита, с тежки метали и металоиди.

Нарушаване на почвите има и в района около трите кариери за инертни материали в селата Ерден, Владимирово и Громшин, както и от Асфалтовата база в с. Владимирово.

5.4. Биологично разнообразие

Местната растителност е представена от разпокъсани площи заети от ясен, дрен, лешник. Среща се и обикновения габър, клен, и бряст. По склоновете расте люляк и смрадлика. Значителни площи са заети от горски култури – бор, акация, бреза и липа.

Ценно национално богатство на територията на общината са вековните дървета. Картотекирани са и се наблюдават четири броя вековни дървета в местността „Горно ливаге“ – с. Мърчево и в двора на бившето училище в квартал „Огоста“ град Бойчиновци.

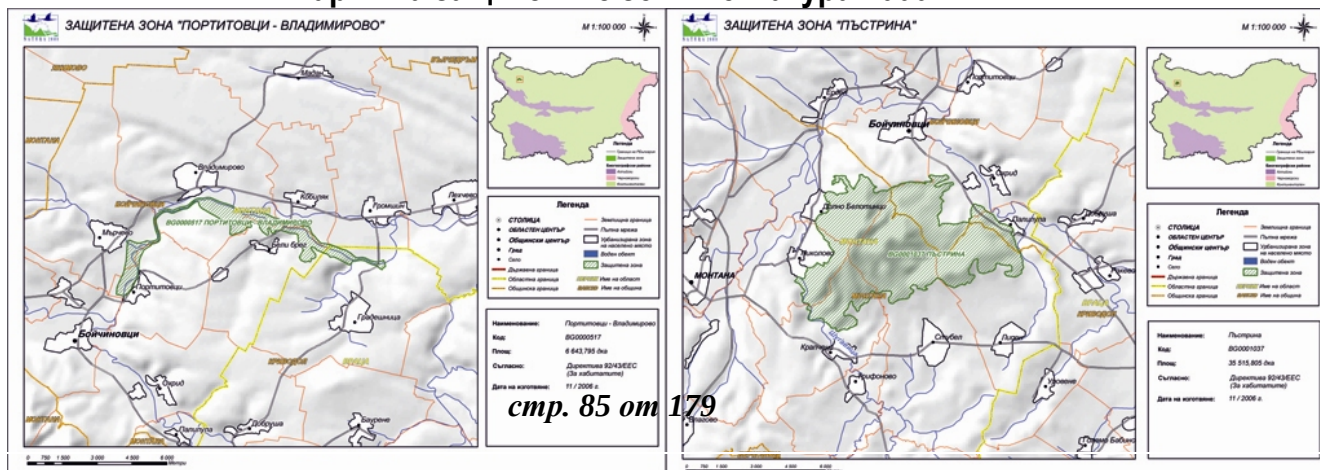
Особено характерно за общината е наличието на редкия вид водна роза (White Water – Lily или *Castalia alba*) разпространена по течението на р. Рибине в землището на с. Лехчево и червения божур в землището на с. Мадан.

По отношение на животинския свят по-разпространени представители са: пепелянка, стенен гущер, лястовица, черен щъркел, гарван гробар, прилеп, белка, язовец, лисица, чакал. Горските масиви се обитават от следните животински видове: смок мишкар, горски гущер, синигер, горска сова, пъдпъдъци, кеклици, кълвач, заек, дива свиня, дива котка, вълк. Местата с по-голяма надморска височина се обитават от гълъб, орехче, осояд и др. Водните екосистеми се обитават от речен кефал, черна мряна, уклей, каракуда (таранка), клен, сом, скобар, костур, шаран, пъстърва, водна костенурка, видра и др.

Защитени зони по Натура 2000

На територията на община Бойчиновци попадат две Защитени зони по НАТУРА 2000, съгласно Директива 92/43/ЕЕС за хабитатите: Защитена зона „Пъстрина“ с площ 35 515,805 дка и Защитена зона „Портитовци-Владимирово“ с площ 6 643,795 дка, което е около 4.23 % от територията на общината.

Кarti на защитените зони по Натура 2000

Източник: МОСВ

5.5. Отпадъци

Общинската програма за управление на отпадъците е неразделна част от програмата за околна среда, приета от общинския съвет с Решение № 50, Протокол № 8/17.04.2008 г.

На територията на община Бойчиновци 100 % от населението е обхванато в система за организирано сметосъбиране и сметоизвозване. Събирането и транспортирането на битовите отпадъци от населението е възложено с обществена поръчка на фирма „Астон сервиз“ ООД гр. София през месец март 2010 г. за срок от четири години. Фирмата извършва услугата със специализирани автомобили МАН 20 кубика и МАН 22 кубика.

От 2007 г. отпадъците от населените места в община Бойчиновци се извозват съгласно утвърден график от общината на Регионалното депо Монтана. Община Бойчиновци депонира отпадъците си на цени, които оператора на депо то определя.

Генериране на отпадъците в т.:

2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
1537	1708.8	1754.3	1712.5

Проблемът с отпадъците не е напълно решен, като не е въведено разделно събиране на отпадъците. Отпадъци от опаковки не се събират разделно и се депонират с общия поток на регионалното депо.

Био-разградимите отпадъци възлизат около 35% от общото количество отпадъци.

В община Бойчиновци не съществуват специализирани депа за строителни отпадъци. Строителните отпадъци временно се съхраняват на площадка, определена от общината.

Поради ограниченото строителство в последните години и икономическите условия, на територията на общината не се генерират големи количества отпадъци от строителна и строително-ремонтна дейност. Практика е строителните отпадъци и земни маси да се депонират на депата за битови отпадъци. Към момента няма депа за строителни отпадъци, които да се намират в процес на изграждане или за които да има проектна готовност. Общината не разполага с инсталации за предварително третиране на строителните отпадъци. Не са предприети или планирани действия от страна на общините или частния бизнес относно въвеждане

на алтернативи на депонирането, на строителни отпадъци с цел тяхното оползотворяване, посредством повторното им влягане в строителството.

Опасните отпадъци на територията на общината - препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност (пестициди) са обезвредени и запечатани в 52 Б-Б кубове. В момента няма опасност от замърсяване.

Още през 2007 г. общината започва активни действия за почистване и закриване на нерегламентираните сметища и депото за битови отпадъци в гр. Бойчиновци. Депото е рекултивирано и закрито през 2010 г., съгласно изискванията на ЗУО и ЗООС. За поддържане на чист и приветлив вид на благоустроените територии се грижат лица назначени по програми за осигуряване на временна заетост.

5.6. Шум

На територията на община Бойчиновци няма агломерации, основни летища, железопътни линии и пътища, определени като такива в Закона за защита от шума в околната среда.

Съществуващите шосейни и железопътни артерии не могат да бъдат класифицирани като силно натоварени и не представляват сериозен проблем по отношение на шумовото натоварване на околната среда. Основните промишлени източници на шум са разположени в отдалечени от жилищните райони промишлени зони, като се предприемат мерки за обезшумяване на производствата и съоръженията.

5.7. Радиоактивна натовареност

В резултат от извършения мониторинг на радиационния гама фон от РИОСВ - Монтана, атмосферната радиоактивност и повърхностните води през 2011 г., може да се направи извода, че няма повишаване на радиологичните показатели на наблюдаваните компоненти на околната среда.

5.8. Екологичен риск

Основният екологичен риск за територията на община Бойчиновци е опасността от наводнения.

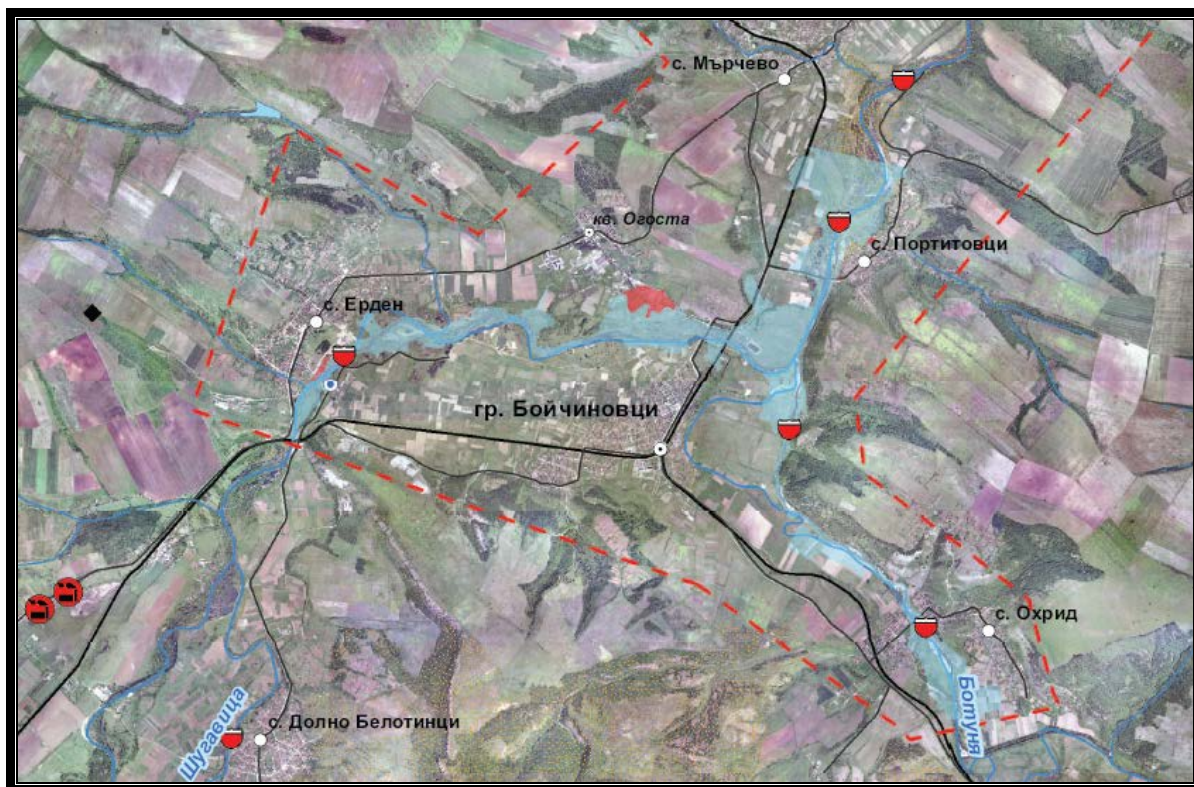
Съгласно Предварителната оценка на риска от наводнения, изготвена от БДУВДР - Плевен, в община Бойчиновци са определени зоните с повишен риск от наводнения, възникнали в миналото, със значителни неблагоприятни последици върху човешкото здраве, околната среда, културното наследство, техническата инфраструктура и стопанската дейност, за които може да се очаква да се повторят в бъдеще. Като рисков е идентифициран участъка по поречието на р. Огоста - гр. Бойчиновци, с. Ерденово, с. Охрид и с. Портитовци.

Таблица 48: Настъпили минали наводнения

НАСЕЛЕНО МЯСТО	ЕКАТТЕ	ОБЩИНА	ОПИСАНИЕ НА УЧАСТЪКА, В КОЙТО Е ВЪЗНИКНАЛО НАВОДНЕНИЕТО	ОБОБЩЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЪБИТИЕТО	РЕКА	ПРОЕКТ НА ЕДИНИЦА	ДАТА НА НАСТЪПВАНЕ	ЗНАЧИМОСТ НА НАВОДНЕНИЕТО
Бойчиновци	05236	Бойчиновци	в и извън регулацията на населеното място	обилни валежи; засегнати хора; има изградени защитни съоръжения; през 2007г. е изграден отводнителен канал на стойност 485 000 лв., който при обилни валежи отвежда водата в р. Огоста	Ботуня	Река Огоста	1999.07.04	да
Охрид	54496	Бойчиновци	в и извън регулацията на населеното място, част от населеното място	обилни валежи; засегнати хора; има изградени защитни съоръжения; през 2007г. е изграден отводнителен канал на стойност 485 000 лв., който при обилни валежи отвежда водата в р. Огоста	Ботуня	Река Огоста	1999.07.04	да
Ерден	27557	Бойчиновци	в и извън регулацията на населеното място	обилни валежи; засегнати хора; има изградени защитни съоръжения; през 2007г. е изграден отводнителен канал на стойност 485 000 лв., който при обилни валежи отвежда водата в р. Огоста	Огоста	Река Огоста	1999.07.04	да
Портитовци	57844	Бойчиновци	в и извън регулацията на населеното място	обилни валежи; засегнати са сгради и съоръжения;	Огоста	Река Огоста	2005.08.22	да
Бели брод	03397	Бойчиновци	извън регулация на населените места	в периода на интензивни валежи 05-08.08.2005 г. река Рибине покачва нивото си и залива земеделски земи с царевични насаждения и Помпена Станция - в с.Бели брод и трафопоста.	Рибине	Река Огоста	2005.08.06.	да
Владимирowo	11418	Бойчиновци	в и извън регулацията на населеното място	обилни валежи; издадени 18 бр. констативни актове за засегнати сгради и съоръжения; отпуснати са 79 777 лв. от Постоянната комисия за защита на населението за предотвратяване и ликвидиране на последствията за всички засегнати от наводнението места	Огоста	Река Огоста	2005.08.22	да
Мърчево	49607	Монтана	в и извън регулацията на населеното място	обилни валежи; засегнати са сгради и съоръжения;	Огоста	Река Огоста	2005.08.22	да
Бойчиновци	05236	Бойчиновци	в и извън регулацията на населеното място	обилни валежи; издадени 18 бр. констативни актове за засегнати сгради и съоръжения; отпуснати са 79 777 лв. от Постоянната комисия за защита на населението за предотвратяване и ликвидиране на последствията	Ботуня	Река Огоста	2005.08.22	да

Източник: БДУВДР

Карта на териториите в община Бойчиновци, застрашени от наводнения:

Източник: БДУВДР

Управлението и поддържането на инфраструктурата за предпазване от наводнения е основен елемент от превантивните действия, целящи да минимизират заплахата от подобни природни явления. В тази връзка е необходимо да се осъществява постоянен мониторинг и при необходимост да се реализират мерки за подобряване на проводимостта на речните легла и техническото състояние на защитните съоръжения.

6. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Повишаването на административния капацитет на местната администрация е важно за по-доброто задоволяване на потребностите на гражданите и бизнеса. Общият извод е, че за периода 2007-2011г.общинска администрация Бойчиновци работи за реализиране на принципите за добро управление чрез подобряване на качеството и ефективността при осигуряването на обществените услуги. Друга важна задача е развитието на административния капацитет за управление на проекти финансирани от европейските фондове и трансгранично сътрудничество.

Като постижения и развитие на административния капацитет на Общинска администрация Бойчиновци през изминалия период се отчита:

- Предоставяне на пълна информация на потенциалните потребители за административните услуги чрез различни комуникационни средства;
- Провеждане на активна политика по осигуряване на заетост и инвестиране в човешките ресурси на територията на общината;

- Осигуряване на навременна информираност; мотивиране на младежите от ромски произход за развитие в сферата на образованието и социалното включване;
- Създаване на партньорство и сътрудничество с чуждестранни партньорски администрации и съседни български общини от област Монтана и област Враца.
- Работата за изпълнението на приоритетите и мерките, включени в ОПР , включително при търсене на източници за финансиране и при разработка на конкретни проекти и програми.

Числеността на персонала в общинска администрация Бойчиновци е 60 щатни бройки, разпределени както следва:

Структурни звена и длъжностни наименования	Брой на длъжностите
Кмет	1
Заместник кметове	2
Секретар	1
Кметове на кметства	8
Кметски наместници	4
Финансов контролор	1
А. Обща администрация	17
Отдел „Административно-правно и информационно обслужване и човешки ресурси”	9
Началник отдел	1
Главен специалист	5
Специалист	2
Шофьор-домакин	1
Отдел „Финансово-стопански дейности и местни приходи”	8
Началник отдел	1
Главен счетоводител	1
Главен инспектор	1
Младши експерт	1
Главен специалист	2
Старши специалист	1
Касиер-събирач	1
Б. Специализирана администрация	
Дирекция „Социално-икономическа политика, общинска собственост и устройство на територията	13
Директор на дирекция	1
Младши експерт	3
Главен специалист	5
Старши специалист	2
Специалист	2
В. Администрация в кметствата	13
Старши специалист	8
Специалист	5
Общо:	60

Възрастовата характеристика на общинската администрация е както следва:

До 29 г.	5
от 30-44 г.	30
от 45-59 г.	20
над 60 г.	5

Качеството на извършваната от всеки служител дейност в голяма степен е обвързана с квалификацията и професионалния му опит. При постъпване за първи път на държавната служба е въведен конкурс, който цели обвързване на определена квалификация и професионален опит на кандидатите с нуждите на администрацията. Образователно –квалификационната структура на заетите в общинската администрация е:

-	висше образование	ОКС Магистър	- 12
-	висше образование	ОКС Бакалавър	- 5
-	висше образование	ОКС Проф.бакалавър	- 2
-	средно		- 41

Общо:	60

Служителите с висше образование са 31,7 % от общата численост на администрацията. Причините за относително ниския дял на заетите с висше образование в общинската администрация се дължи преди всичко на миграцията на млади и образовани хора от малките населени места в общината към по-големите градове и областни центрове, които предлагат по-добри възможности за развитие, атрактивността на частния сектор като заплащане, демографски проблеми и др. Липсата на работа води до трудно задържане на квалифицирани кадри в общината.

Възрастово – образователна структура на Общинския съвет при общ брой на общинските съветници 13 се разпределя както следва:

Възраст		Завършено образование	
от 30-44 г.	5	висше	- 5
от 45-59 г.	4	средно	- 8
над 60 г.	4		
Общо:	13	Общо:	13

Тези данни показват, че сред общинските съветници преобладават хора със средно образование, но наличието на високо образовани съветници е предпоставка за успешно изпълнение на съответните функции съгласно ЗМСМА и Правилника за организацията и дейността на общинския съвет.

Политиката за управление на човешките ресурси в администрацията е важна част от укрепването на административния капацитет за по –доброто задоволяване на потребностите на гражданите и бизнеса. Изграждането на административния капацитет за изпълнение на общинските планове за развитие е залегнало и в Областната стратегия за развитие и трябва да се разглежда в съответствие в промяната на външната среда. Основните предпоставки за това са както следва:

- Намаляване на числеността на общинската администрация, предизвикано от различни фактори: намаляване на средствата за делегираната от държавата дейност „ общинска администрация”, което налага дофинансиране с местни приходи /средствата предвидени в държавния бюджет са недостатъчни, тъй като механизма за определянето им е обвързан само с брой кметове и брой население,

което всяка година драстично намалява/ , промени в законодателството, касаещо държавната служба.

- Съвместяване на длъжности, което произтича от допълнителни отговорности пред общината, а липса на средства за персонал. В малките населени места един служител трябва да изпълнява разнородни дейности поради малкия обем на услуги.

Всичко това пряко влияе на капацитета за изпълнение на общинския план за развитие.

В общинския бюджет се предвиждат средства за обучение на служителите, но те са крайно недостатъчни за задоволяване на потребностите им от повишаване на квалификацията, а те наистина имат нужда от допълнителни, специализирани обучения, които биха подобрили значително работата им и ще дадат възможност на практика да се разработват и прилагат националните и европейски политики, като се отговори на очакванията на гражданите и бизнеса за по-добро управление и етика, защото ефективното функциониране на администрацията повишава доверието в нея. Служителите на общинската администрация осъществяват държавните политики на местно ниво, а ключов елемент за прилагането на ефективна и модерна политика за управление и развитие на човешките ресурси в администрацията е постоянното развитие на професионалните умения и квалификация на служителите.

През периода 2007 – 2012 г. през обучения към различни обучаващи институции са преминали едва 10% от служителите в администрацията, като всички са с платени такси за участие, а ключов елемент за прилагането на ефективна и модерна политика за управление и развитие на човешките ресурси в администрацията е постоянното развитие на професионалните умения и квалификация на служителите.

Едва в края на програмния период, през 2013 г. стартират мерки и проекти по ОПАК, директно насочени към обучение на общински служители и изборни лица по ключови общински теми като: административно обслужване на гражданите, общински политики в сферата на образованието, социалните дейности, култура, устройство на територията, местни финанси и др. Програмата дава възможност за кандидатстване на общините с проекти по различни схеми с финансиране от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. От такава възможност се възползва и Община Бойчиновци, като кандидатства и чака одобрение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Административен капацитет” по Приоритетна ос II „Управление на човешките ресурси”, Подприоритет 2.2 „Компетентна и ефективна държавна администрация”. Общата цел на проекта е повишаване на капацитета на общинските служители за ефективно и качествено изпълнение на служебните задължения. Тази обща цел ще бъде постигната чрез реализирането на две специфични цели - „Повишаване на мотивацията и придобиване на ключови компетентности на общинските служители за качествено и ефективно изпълнение на задълженията” и „Повишаване на професионалните знания и умения на общинските служители в община Бойчиновци”. Общият брой на обучените служители, получили сертификат ще бъде 100. Проектът е в синхрон с общата цел на ОПАК и очакваме, ако бъде одобрен да допринесе за подобряване на работата на общинската администрация за реализиране на ефективни политики, качествено обслужване на гражданите и бизнеса и създаване на условия за устойчив икономически растеж и заетост, защото всяка администрация се нуждае от добре мотивирани и толерантни служители, както към гражданите, които обслужват така и в междуличностните си отношения. Ако проектът бъде одобрен и се осъществи неговата реализация Община Бойчиновци ще постигне: повишен капацитет на служителите чрез подобряване на професионалните знания и умения, повишаване на мотивацията им, и придобиване на ключови компетентности посредством:

- проведени обучения в Института по публична администрация
- проведено обучение по ключови компетентности
- обучение по информационни технологии
- обучение за работа с хора със специфични потребности

- проведени дейности по информация и публичност.

Община Бойчиновци участва заедно с общините Криводол и Хайредин по Приоритетна ос I „Добро управление” Подприоритет „Ефективна структура на държавната администрация”, с проект „Оптимизиране на функциите и подобряване на ефективността на общинските администрации Криводол, Хайредин и Бойчиновци”, който е насочен към постигане на по-висока ефективност, подобряване на работните процеси и координацията в рамките на административната структура.

Участието на община Бойчиновци в тези проекти ще доведе до подобряване на работата на общинската администрация, осигуряване на модерно и отговарящо на изискванията на гражданите и бизнеса административно обслужване.

Общината разполага с необходимата собствена нормативна рамка, регламентираща различни процеси и взаимоотношения в нея. Сред по-важните стратегически документи и нормативни актове може да се посочи наличието на:

- План за развитие на общината за периода 2007-2013 г.
- Програма за реализация на общинския план за развитие
- Програма за опазване на околната среда 2006-2013 г.
- Общинска стратегия за повишаване участието на младите хора в живота на община Бойчиновци 2006-2013 г.

Общински наредби за:

- Поддържане на чистотата и опазване на околната среда
- Регистрация, стопанисване и контрол на кучета
- Реда за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество
- Спазване на обществения ред
- Противопожарна и аварийна безопасност
- Определяне и администриране на местни такси и цени на услуги
- Определяне размера на местните данъци
- Съставянето, изпълнението и отчитането на общинския бюджет
- Упражняване на правата върху общинската част от капитала на търговските дружества
- За концесиите
- Управление и разпореждане с общински жилища

Изводът е, че общината разполага с определен административен капацитет, който да подпомогне изпълнението и актуализацията на стратегическите документи за местно социално-икономическо развитие. Независимо от това, включването в обучение на общинската администрация и общинските съветници в различни области: управление на персонала; стратегическо планиране; управление на общинска собственост; управление на проекти; изграждане на стратегически партньорства; работа с клиенти; местни финанси и бюджет; прилагане на новоприети нормативни актове и пр. в рамките на обща програма води до постоянно повишаване на квалификацията им и на професионалните компетентности..

1. SWOT АНАЛИЗ

Въз основа на вътрешните характеристики и елементите на външната среда, които въздействат или може да имат влияние върху община Бойчиновци, са дефинирани основните силни, слаби страни, възможности и заплахи, които дават основата за разработването на стратегическата част на Общинския план за развитие за периода 2014-2020.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
1. Стратегическо географско местоположение с достъп до транснационални транспортни коридори и регионална свързаност с области Монтана и Враца; 2. Достъп до р. Дунав по две направления - през пристанище Лом и през пристанище Оряхово; 3. Близост, както до областния център гр. Монтана, така и до гр. Враца и столицата; 4. Обслужване с главна ЖП линия, част от ЕТК № 4 и добре развита ЖП инфраструктура; 5. Добре изградена електроенергийна инфраструктура - наличие на разпределителна подстанция на територията на общината; 6. Наличие на качествен и ефективно използван поземлен ресурс; 7. Чиста околна среда и водно богатство; 8. Относително равномерно разположение на мрежата от населени места в общината; 9. Добре изградена мрежа от средни училища, наличие на средно професионално училище; 10. Развита телекомуникационна мрежа; 11. Воля и опит за изграждане на устойчиви междуобщински партньорства за местно развитие;	1. Влошени демографски, икономически, социални и инфраструктурни показатели; 2. Третокласната и общинската пътна мрежа са в лошо състояние; 3. Достигнати критични нива на обезлюдяване на територията и миграция на квалифицираните и образованите млади хора; 4. Много нисък интензитет на икономическа активност и технологична изостаналост на бизнеса, липса на конкурентоспособност и ограничени местни пазари; 5. Закрити са повечето от промишлените мощности, икономиката е съсредоточена преди всичко в първичния сектор; 6. Висок относителен дял на хората, живеещи в бедност, ниски доходи и ниска покупателна способност на населението; 7. Висока и постоянна структурна безработица, като преобладава дялът на ниско образованите и неквалифицираните безработни; 8. Висок относителен дял на ромското население като източник на асоциални, малообразовани и без добри трудови навици лица; 9. Висок относителен дял на възрастните хора и продължаващо влошаване на възрастовата структура на населението. 10. Ниско качество на жизнената среда - недоизградени благоустройствени и комунални системи в населените места;

	11. Незадоволително качество на образователния процес в местните училища;
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
1. Усвояване на средства от европейски програми (основно ПРСР) за подобряване на инфраструктурата и социално-икономическата среда в общината; 2. Реализация на големи регионални инфраструктурни проекти, облагодетелстващи общината; 3. Реализация на МИГ „Бойчиновци - Якимово”; 4. Ефективно използване на възможностите за развитие, предоставяни от трансграничните стратегии и програми, в частност Дунавската стратегия и Програмите за ТГС България - Сърбия и България - Румъния; 5. Реализация на приоритетните транспортни проекти на общината за стимулиране на икономиката и инвестиционната активност; 6. Задържане на младите хора и инвестиране в образованието и квалификацията им с цел развитие на човешкия ресурс в общината чрез реални стимули; 7. Развитие на селския туризъм, както и на екстремните въздушни спортове като запазена марка на общината; 8. Развитие на биологичното земеделие и зеленчукопроизводството, както и привличане на инвестиции за изграждане на съпътстващите ги	1. Задълбочаване на негативните демографски тенденции; 2. Влошаване на икономическия профил на общината, фалити и закриване на МСП, свиване на икономическите дейности; 3. Ограничени възможности за заетост и нарастване на безработицата; 4. Недостатъчни или ограничени ресурси на общината за реализация на инфраструктурните ѝ проекти; 5. Забавяне на изграждането и/или рехабилитацията на ключовата инфраструктура за региона, което ще окаже неблагоприятно въздействие и върху общината; 6. Недостатъчно оползотворяване на възможностите на географското местоположение; 7. Продължаващ процес на изтичане на квалифицираната работна ръка от общината към други градове и извън страната; 8. Ограничаване на възможностите за усвояване на природния и териториалния потенциал на общината поради намаляващия капацитет на човешкия ресурс; 9. Влошаване на околната среда и качеството на водите поради отсъствието на канализационни мрежи и ПСОВ;

преработвателни МСП;

9. Активно участие на общината в проекти за квалификация и преквалификация на безработни за активното им включване на пазара на труда;

10. Общината да се възползва от статута си на „район за целенасочена подкрепа“;

Така представените фактори на SWOT анализа дават ясна основа за откриването на съществени взаимодействия между двойките „силни страни - възможности“ и „слаби страни - заплахи“, които са решаващи за дефиниране на основните приоритети в стратегическата част. Географското разположение и близостта на общината до основни оси на развитие е предпоставка за устойчив напредък.

Основната слабост е свързана с икономическата активност, нивото на развитие на малкия и среден бизнес, които определят доходите и мотивацията на населението да остане да живее и работи в община Бойчиновци. Затворения характер на местната икономика и ниската ѝ конкурентоспособност, както и продължаващия ефект на деиндустриализация и концентрацията на бизнеса в първичния сектор, крият сериозен риск от задълбочаване на проблемите в общината. Необходима е целенасочена подкрепа за малкия и среден бизнес, както и за привличането на външен инвестиционен ресурс, който да подпомогне местния потенциал. Също така, добре разработеният сектор на селското стопанство и възможностите, съществуващи на база на запазените природни ресурси следва да бъдат приоритетно развивани.

На второ място, като следствие от икономическата картина, слаба страна е ниското ниво на образованост на част от работещите, липсата на основни квалификации сред голяма част от безработните, както и развиващите се процеси, свързани с повишаването на дела на хората, които са на прага на социалното изключване или отвъд него, най-вече поради бедност. Ако тези фактори не бъдат овладени ще бъде ускорено изтичането на работна ръка, и най-вече на млади хора, които ще търсят възможности за живот и препитание в по-добри райони на страната или в чужбина. Критичното ниво на демографските процеси би могло да доведе до обезлюдяване на населените места на общината, до маргинализацията ѝ. В този контекст трябва да се потърси решение чрез оптимизация на образователната структура, обвързване на средното професионално образование с потребностите на бизнеса и въвеждане на образователни стимули. Наред с това трябва да се потърсят възможности за подпомагане на процеса на трудова интеграция и повишаване адаптивността на безработните към изискванията на реалния сектор на икономиката.

Накрая, географското положение и инфраструктурата, са два ключови фактора, които в системата „силни страни - възможности“ могат сериозно да подпомогнат развитието на всички останали елементи и системи (икономическо развитие, качество на работната сила, инвестиционна активност и др.). Ето защо, приоритетно следва да се вложат ресурси в подобряването на транспортната и техническата инфраструктура. Стимул за съживяването на икономиката е възможността в периода 2014-2020г. общината да реализира ключовите си транспортни проекти с оглед свързването ѝ с основните оси на териториално развитие. Едновременно с това трябва да се разгърне потенциала за развитие на трансграничното и териториалното сътрудничество. Всичко това следва да бъде съобразено с дейностите по опазване и управление на околната среда и биоразнообразието, с оглед запазването на природните дадености и ресурси.

2. КОНТЕКСТ НА ПЛАНИРАНЕТО НА РАЗВИТИЕТО НА ОБЩИНА БОЙЧИНОВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 ГОД.

Стратегическият контекст на Общинския план за развитие 2014-2020 г. е разработен в съответствие с предвижданията на Областната стратегия за развитие на област Монтана и Регионалния план за развитие на Северозападен район за периода 2014-2020. Той е интегриран документ, в който са отчетени целите и приоритетите в планирането на регионалното развитие на национално ниво, така и спецификите на региона, областта и общината. Общинският план за развитие на община Бойчиновци за периода 2014-2020 г. е съобразен с:

- Стратегията на ЕС „Европа 2020“;
- Стратегията на ЕС за развитие на Дунавския район;
- Националната програма за развитие „България 2020“;
- Националната стратегия за регионално развитие 2012 - 2022 г.;
- Регионалния план за развитие на Северозападния район за периода 2014 - 2020 г.
- Областната стратегия за развитие на област Монтана 2014-2020г.

Направен е анализ и са взети под внимание мерките и дейностите, които се финансират по Оперативните програми и Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г. В документа са отразени новите вътрешни и външни условия за развитието на общината, промените в социално-икономическото развитие, анализа на силните и слабите страни, възможностите и заплахите, както и изводите от направената междинна оценка на ОПР 2007-2013 г. Специално внимание е отделено на препоръките и изводите, направени по време на обществените обсъждания на документа.

Общинският план за развитие 2014-2020 определя средносрочните цели и приоритети за развитие като от една страна отчита специфичните характеристики и потенциала на общината, а от друга страна ключовите моменти, дефинирани в стратегическия пакет от документи, задаващи рамката на основните цели, приоритетите и политиките за развитие за периода до 2020 г.

Анализът обобщава ключовите проблеми и нужди на развитието на община Бойчиновци - изоставането ѝ в социално-икономически план, сериозните структурни и демографски предизвикателства, липсата на достатъчно собствен потенциал за разрешаване на широк спектър от свързани проблеми, който да реализира ускорен и догонващ растеж. В това отношение общината има същите характеристики като за целия СЗР, с уточнението, че негативните процеси са по-ярко изразени в малките общини, като Бойчиновци. Това поставя общината в силна зависимост спрямо възможностите ѝ да усвоява външна подкрепа - както по линията на проекти, финансирани от ЕС, така и от страна на държавата.

Община Бойчиновци попада в обхвата на най-високите категории райони за целенасочена подкрепа, спрямо показателите посочени в чл. 6 от ЗРР. За съжаление, за периода 2007-2013 г. не се наблюдава съществен напредък в преодоляването на негативните тенденции. Независимо от реализацията на няколко благоустройствени проекта, по-голяма част от показателите се влошават. Това налага търсенето на нов подход в целеполагането и планирането на приоритетите, както и по-активно прилагане на инструментите за териториално сближаване - най-вече трансгранично и междуобщинско сътрудничество, които въздействат едновременно в няколко области на развитието.

Основният стратегически документ, който задава рамката на развитието до 2020 г., е стратегията „Европа 2020“. На базата на тази стратегия всички държави членки и техните райони работят за идентифициране на политиките си за развитие, като част от общ механизъм за постигане на целите на европейско ниво. Стратегията е основана на три взаимно подкрепящи се приоритета:

- интелигентен растеж;
- устойчив растеж;
- приобщаващ растеж;

Стратегическите цели на „Европа 2020“ са ясно, еднозначно, времево и стойностно дефинирани, като те са отразени и в новите моменти на програмиране на териториалното сближаване на ЕС, съответно и в Споразумението за партньорство на Република България за периода 2014-2020г. Основните тематични цели, върху които Фондовете на Общата стратегическа рамка ще съсредоточат своята подкрепа са, както следва:

ТЦ1 - Засилване на научно изследователската дейност, технологичното развитие и иновациите;

ТЦ2 - Подобряване достъпа до ИКТ;

ТЦ3 - Повишаване на конкурентоспособността на МСП и на селскостопанския сектор;

ТЦ4 - Подкрепа за преминаването на ниско въглеродна икономика във всички сектори;

ТЦ5 - Насърчаване на адаптацията към изменението на климата и превенцията и управлението на риска;

ТЦ6 - Опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност ;

ТЦ7 - Насърчаване на устойчивия транспорт и премахване на участъците с недостатъчен капацитет във всички ключови мрежови инфраструктури;

ТЦ8 - Насърчаване на заетостта и подкрепа за мобилността на работната сила

ТЦ9 - Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността;

ТЦ10 - Инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот;

ТЦ11 - Повишаване на институционалния капацитет и ефективна публична администрация;

Настоящият ОПР, на базата на извършения анализ и отчитайки нуждите и потенциала на общината, адресира най- пълно ТЦ 3, ТЦ6, ТЦ 7 до ТЦ 11.

Интегрираният подход при териториалното развитие, който на ниво европейски политики ще оказва влияние върху развитието на община Бойчиновци, се базира върху:

- комплексно реализиране на мерки, които адресират интегрирано проблемите върху дадена територия;
- възможността за прилагане на новата инициатива за водено от общността местно развитие, по примера на подхода ЛИДЕР, за развитие на селските райони чрез програмиране и прилагане на интегрирани многосекторни стратегии за местно развитие, финансирани по линия на ЕСИФ;
- продължаващо прилагане на подхода ЛИДЕР за развитие на селските райони;
- определяне и финансиране на предварително определени проекти с водещо регионално значение , в . т. ч. по Дунавската стратегия на ЕС;
- продължаващо прилагане на мерки, ограничени до конкретни територии със специфики в различието, например граничните райони¹¹, като се търси по-високо ниво на ефективна допълняемост на мерките и проектите по Европейското териториално сътрудничество (ЕТС) с общите инвестиции за растеж и заетост;
- диференциация на условията на подкрепа спрямо целевите групи и/ или територии;

Стратегията на ЕС за Дунавския район е свързана с подобряване на мобилността и мултимодалността, както за вътрешните водни пътища и Дунавските пристанища, така за свързаната с тях автомобилна и ЖП инфраструктура. Насърчаването на по-устойчива енергия, културата, туризма и връзките между хората, както и управлението на водите и опазването на околната среда в региона на р. Дунав са сред другите приоритетни области в Дунавската стратегия.

---

¹¹ Община Бойчиновци попада в обхвата на общините, бенефициенти по програмите за ТГС - България - Сърбия и България - Румъния;

Националната програма за развитие на България до 2020 г. е водещия стратегически и програмен документ на държавно равнище, който конкретизира целите и приоритетите на политиките за развитие до 2020 г. Постигането на ускорен икономически растеж и повишаване на жизнения стандарт на българските граждани в средносрочен и дългосрочен план ще се реализира чрез реализацията на мерки, разписани в осем приоритета: са 1. Подобряване на достъпа и качеството на образованието и обучението, както и качествените характеристики на работната сила; 2. Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване; 3. Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал; 4. Развитие на селскостопанския сектор за осигуряване на хранителна сигурност и производство на продукти с висока добавена стойност при устойчивото управление на природните ресурси; 5. Подкрепа на иновациите и на инвестиционните дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката; 6. Укрепване на институционалната среда за по-ефективни обществени услуги за гражданите и бизнеса; 7. Енергийна сигурност и повишаване на ефективността на ресурсите; 8. Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари.

Националната стратегия за регионално развитие на Р.България (2012 - 2022 г.) е ключов документ в комплекса от стратегически документи за следващия планов период и основният по отношение на интегрираното развитие на регионите на страната. Новият Общински план за развитие на община Бойчиновци за периода 2014-2020 трябва да бъде съобразен с реализацията на стратегическите цели на НСРР 2012-2022 г., както следва:

- Икономическо сближаване в европейски, национален и вътрешно регионален план чрез развитие на собствения потенциал на районите и опазване на околната среда;
- Социално сближаване и намаляване на регионалните диспропорции в социалната сфера чрез развитие и реализация на човешкия капитал;
- Териториално сближаване с европейските региони чрез трансгранично, между регионално и транс национално сътрудничество;
- Балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градове-центрове, подобряване свързаността в районите и качеството на средата в населените места.

- Важен териториален ориентир за бъдещото развитие на общината, като интегрална част от Северозападния район, илюстрират сценариите на урбанистично развитие, описани в Националната концепция за пространствено развитие 2012-2025 г. Община Бойчиновци е класифицирана от 5 - то ниво - много малки градове и села, центрове с общинско значение. Анализът на различните модели на развитието, показва че независимо от сценария за развитие на по-големите градски центрове (Монтана, Враца), община Бойчиновци запазва значението си на общински център.

Регионалният план за развитие определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие на територията на Северозападния район, като най-беден в ЕС, като задава следните стратегически цели за догонващ растеж:

- Стратегическа цел 1: Развитие на конкурентноспособна икономика чрез развитие на собствения потенциал на СЗР.
- Стратегическа цел 2: Съхранение и развитие на човешкия капитал.
- Стратегическа цел 3: Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност.

Областната стратегия за развитие на област Монтана 2014-2020 г. е изработена и съответства на националните стратегически документи и Регионалният план на Северозападния район 2014-2020. Отчетено е, че областта и съставните ѝ общини изостават в своето социално - икономическо развитие, като стратегията се фокусира върху възможните решения, които биха могли да противодействат най-ефективно върху неблагоприятните фактори чрез политики за подкрепено и управлявано развитие. На тази основа стратегическите цели, които следва да определят развитието на област Монтана в периода 2014-2020 г., в съответствие с дефинираните стратегически цели за развитие на Северозападен район, са:

- Стратегическа цел 1: Подобряване на конкурентоспособността на областната икономика и повишаване на икономическата активност.
- Стратегическа цел 2: Съхранение и подобряване качествата на човешкия капитал чрез социално развитие.
- Стратегическа цел 3: Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност.

В контекста на регионалните документи - Регионалният план за развитие на СЗР и Областната стратегия за развитие на област Монтана за периода 2014-2020, община Бойчиновци, като една от общините, разположени в сърцевината на Северозапада, трябва да допринесе за постигане на визията на областта и региона чрез балансирано местно развитие и осъществяване на политики, насочени към преодоляване на вътрешно регионалните различия, по-голяма част от които характеризират по-малките общини.

III. ВИЗИЯ, ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БОЙЧИНОВЦИ ЗА ПЕРИОДА 2014-2020

1. Визия за развитие на община Бойчиновци

Община Бойчиновци отбелязва дълготрайна тенденция за изоставащо социално-икономическо развитие. В резултат на негативните процеси в икономиката, демографските характеристики на общината също се влошават.

Сериозен проблем е трайната миграция на младите хора и специалистите, което допълнително утежнява възрастовата структура на населението. Ниската производителност и конкурентоспособност на местната икономика, невъзможността ѝ да създава нови работни места са основни предизвикателства, които планът за развитие трябва да отчете и съответно да потърси решения за преодоляването им.

Развитието на община Бойчиновци трябва да се разглежда като комплекс от мерки за икономическо съживяване, инфраструктурно развитие и стабилизиране на демографския баланс. Предложеният стратегически документ има за задача да фокусира управленските процеси и да даде рамката за използването на наличните ресурси по такъв начин, че община Бойчиновци да възстанови жизнено способността си и да преодолее значителното си изоставане, което се наблюдава в момента. Чрез прилагането на взаимносвързани и целенасочени мерки, на базата на реалистични цели, може да се постигне значим напредък в рамките на периода до 2020 г.

Приетата визия, която определя стратегическите насоки за развитие на община Бойчиновци в периода 2014-2020, е следната:

**Запазила и усвоила своя природо-географски потенциал,
община Бойчиновци е развит селски район,
в сърцето на Северозападна България,
където хората оползотворяват своя потенциал и откриват нови
възможности за развитие.**

Предвид изходната позиция на община Бойчиновци е твърде трудно да се определят само няколко приоритетни области, където да бъдат концентрирани усилията на политиките за развитие. С оглед критичните сектори с ключово дългосрочно значение, като такива биха могли да бъдат посочени:

- По-добра икономическа среда и насърчаване на растежа чрез привличане на инвестиции и развитие на предприемачество, по-висока заетост;
- Съхраняване и развитие на демографския потенциал с грижа към младите хора - подобряване качеството на училищната среда в системата на средното образование и намаляване на дела на рано отпадащите от училище, стимулиране на младите хора за завършване на висше образование и последващата им реализация в общината;
- По-добра свързаност - развитие на инфраструктурата за излаз до ключови транспортни оси и подобряване на вътрешната свързаност на периферните населени места, с достъпни услуги, съхраняване и развитие на културно-историческото наследство и традиции, опазване на природното богатство;

Така стратегическите цели, които следва да определят развитието на община Бойчиновци в периода 2014-2020г. и които кореспондират със стратегическите цели за област Монтана и Северозападния район, са:

- **Стратегическа Цел 1 - Насърчаване на икономическата активност и предприемачеството за развитие на конкурентоспособността на местната икономика;**
- **Стратегическа Цел 2 - Запазване и развитие на човешкия потенциал чрез възможности за образование, заетост, социално развитие и личностна изява;**
- **Стратегическа Цел 3 - Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност и качествено управление на околната среда;**

Тези стратегически цели нямат амбицията да дадат всеобхватни решения на всичките проблеми, пред които е изправена общината. Те извеждат на преден план областите, върху които трябва да се концентрират усилия за разрешаване на съществени задачи от развитието, като те подпомагат формулирането на приоритетните насоки и конкретните мерки, които трябва да бъдат предприети и реализирани. За по-голяма яснота, всяка една стратегическа цел е представена с ключова дума, която показва сектора, който тя адресира.

Приоритетите са конкретните области за действие, където следва да се инвестират финансовите ресурси и осъществят общинските инициативи през следващия програмен период. Необходимо е да се направи уточнението, че приоритетите могат да се отнасят и да подпомагат постигането на една или няколко стратегически цели. Това произтича от интегрирания подход на планирането на Общинския план за развитие за периода 2014 -2020.

Графично представено, структурата на стратегическата част има следното съдържание:

ВИЗИЯ

- Запазила и усвоила своя природо-географски потенциал,
- община Бойчиновци е развит селски район, в сърцето на Северозападна България,
- където хората оползотворяват своя потенциал и откриват нови възможности за развитие.

Стратегическа Цел 1 -
Насърчаване на икономическата активност и предприемачеството за развитие на конкурентоспособността на местната икономика;

РАСТЕЖ

Приоритет 1.1. - Насърчаване на предприемачеството чрез подкрепа на развитието на нови бизнес идеи и създаването на нови фирми;

Приоритет 1.2. - Привличане на инвестиции и развитие на нови сектори в икономиката;

Приоритет 1.3. - Оползотворяване на специфичния потенциал на местната икономика;

Приоритет 1.4. - Развитие на селското стопанство и съпътстващите го преработвателни отрасли;

Приоритет 1.5. - Подобряване и подкрепа на бизнес средата;

Стратегическа Цел 2 -
Запазване и развитие на човешкия потенциал чрез възможности за образование, заетост, социално развитие и личностна изява;

ИДЕНТИЧНОСТ

Приоритет 2.1. - Реализиране на инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот за пълно използване на трудовия потенциал;

Приоритет 2.2. - Подобряване качеството и обхвата на образованието и на образователната инфраструктура, както и стимулиране качеството на човешкия ресурс;

Приоритет 2.3. - Осигуряване на пълноценен обществен живот чрез културни и спортни дейности и инфраструктура;

Приоритет 2.4. - Подобряване достъпа и повишаване на качеството на предлаганите здравни услуги;

Приоритет 2.5. - Подобряване на условията за предлагане на достъпни, качествени и разнообразни социални услуги;

Приоритет 2.6. - Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността;

Стратегическа Цел 3 -
Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност и качествено управление на околната среда;

СРЕДА

Приоритет 3.1. - Развитие и модернизация на инфраструктурата за свързаност и достъп;

Приоритет 3.2. - Развитие и модернизация на техническата инфраструктура;

Приоритет 3.3. - Обновяване на населените места и открояване на спецификите им;

Приоритет 3.4. - Опазване на околната среда и природните ресурси и развитие на екологичната инфраструктура;

Приоритет 3.5. - Развитие на трансграничното и териториалното сътрудничество;

Хоризонтален приоритет 4: Подобряване на административния капацитет на местно ниво за подобряване процесите на управление и реализиране на политиките за развитие, по-добри условия на живот и труд;

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1

Насърчаване на икономическата активност и предприемачеството за развитие на конкурентоспособността на местната икономика;

Тази стратегическа цел е фокусирана върху желаното състояние на икономиката в общината. Поставя се акцент върху усъвършенстването на традиционните отрасли - селско стопанство, хранително-вкусова промишленост и развитието на нови сектори от икономиката, за които има природен и географски потенциал, като транспорт и логистика.

Освен това, тя адресира основните потребности на икономиката в община Бойчиновци, свързани с липсата на конкурентоспособност и ниската икономическа активност и предприемачеството. Освен догонващ растеж чрез специално насочена подкрепа, общината трябва да мобилизира и включи специфичния си потенциал. Сред недостатъчно добре оползотворените ресурси, които са и носители на икономическо развитие, са природните дадености, възможностите за биологично земеделие, възможностите за създаване на микро-, малки и средни предприятия, преработващи селскостопанска продукция. Възможност за създаване на специфичен туристически бранш има Летателният център в с.Ерден - единствен на територията на Северозападна България и област Монтана; Необходимо е да се приложат мерки за ефективното използване на тези специфични потенциали.

По отношение на привличането на външни инвестиции общината е в неблагоприятна позиция, ето защо всяко действие, свързано с подобряване на условията за правене на бизнес и на средата на живот, повишава конкурентоспособността и улеснява икономическото развитие.

За реализацията на тази стратегическа цел, освен чрез целенасочена подкрепа и пакет от стимули за предприемачите, важно значение имат и мерките за подобряване на транспортната и техническа инфраструктура, представени в следващата стратегическа цел за постигане. Като първостепенен приоритет се приема развитието на преработващата промишленост с нейния добър потенциал в традиционни, но и в нови производства.

Планираните мерки и дейности, които се предлагат в изпълнение на тази цел, са в подкрепа на местната икономика и включват:

Приоритет 1.1. - Насърчаване на предприемачеството чрез подкрепа на развитието на нови бизнес идеи и създаването на нови фирми;

Запазване на съществуващия жизнеспособен местен малък и среден бизнес, насърчаване на предприемачеството, стартирането и развитието на икономически дейности в нови МСП, привличане на местни и чуждестранни инвестиции в

преработващата промишленост и други ефективни стопански дейности са целите, които са включени в обхвата на този приоритет. Тяхната реализация ще се осъществи чрез провеждане на целенасочени политики от общинското ръководство за подпомагане и насърчаване на предприемачеството и бизнеса, чрез публично частното партньорство и подкрепата на проекти, реализирани със средства на държавния бюджет и Европейските структурни и инвестиционни фондове. Приоритетът включва следните мерки:

Мярка 1.1.1 Подобряване на бизнес инфраструктурата и предоставяните услуги в подкрепа на бизнеса; Мярката е кохерентна на мерките в приоритетите от СЦ 3 - „Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност и качествено управление на околната среда”, като допълва тези мерки чрез проекти за развитие на ИКТ сектора, логистиката и отрасловата инфраструктура.

Мярка 1.1.2. Провеждане на обучения за придобиване на предприемачески и бизнес умения; Обучението по бизнес предприемачество е изключително важен фактор за икономическото и социално развитие и преодоляването на различията във вътрешно регионален аспект между община Бойчиновци и разположените в съседство общини. Развитието на предприемачески умения ще допринесе за решаването на различни проблеми по отношение на социалното приобщаване, уменията за работа и конкурентоспособността. Мярката ще се реализира чрез проекти, осъществени в партньорство с различни образователни институции и НПО, като основно ще се използват схемите и мерките, финансирани по линия на ЕСФ.

Мярка 1.1.3. Подпомагане процеса на пазарна информация и търговски контакти с местни и чуждестранни фирми за подобряване на достъпа до нови пазари и интернационализация на МСП; Тази мярка се допълва с мерките от Стратегическа цел 3, приоритет 3.5 - „Развитие на трансграничното и териториалното сътрудничество”.

Мярка 1.1.4. Осигуряване на институционална подкрепа за развитие на бизнеса и подкрепа за усвояването на средства от европейските финансови инструменти - причина за въвеждането на мярката е неоптималното приложение на финансовите инструменти на ЕС през изминалия период от страна на бизнеса. За решаването на проблема е необходимо да се популяризират възможностите на новите оперативни програми и Програмата за развитие на селските райони, както и ангажиране на местната администрация с информационна подкрепа за сектора на МСП;

Приоритет 1.2. - Привличане на инвестиции и развитие на нови сектори в икономиката;

Основен дефицит в общинската икономика е липсата на инвестиции, в т. ч. и външни. Важно сравнително предимство, което притежава и трябва да оползотвори общината е свързаността и с пристанищата по р. Дунав - Лом и Оряхово т.е. близостта до западните и северните пазари, а така също до транспортни пътища за вътрешността на страната по направление към столицата, както чрез автомобилен, така и чрез ЖП транспорт .

Реализирането на този приоритет е тясно свързан с горния, но в голяма степен той налага по-добро и успешно включване на местните власти в различни форми на сътрудничество и партньорство.

Мярка 1.2.1. - Реализация на програма за общински инвестиционен маркетинг. Тази мярка цели да обхване ресурса на община Бойчиновци за привличане на инвестиции чрез преглед на съществуващите сгради и терени, подходящи за бизнес, идентифициране и търсене на партньори за ключови проекти с икономическа стойност, които да бъдат реализирани на принципа на публично-частното партньорство.

Мярка 1.2.2. - Подобряване на качествените характеристики на работната сила; Мярката е базирана на принципа „икономика на знанието“ и е насочена към привличането на инвестиционен интерес чрез подпомагане адаптацията на работната ръка към потребностите на бизнеса.

Мярка 1.2.3. - Осигуряване на подходящи места за развитие на нов бизнес, изграждане на индустриални зони и логистичен център, които да служат като места за ускореното развитие на местната икономика;

Мярка 1.2.4 - Подкрепа за инвестиции за модернизация на материалните активи и производствените фактори на съществуващите предприятия;

Тяхното финансиране ще бъде подпомогнато от бъдещите програми за транснационално и териториално сътрудничество, а също така от форми на публично-частното партньорство.

Приоритет 1.3. - Оползотворяване на специфичния потенциал на местната икономика;

Природните ресурси, географското положение, съществуващите традиции в някои отрасли и наличието на уникални за региона инвестиции са важна част от специфичния потенциал на икономиката на община Бойчиновци. Тези възможности в значителната си част не са усвоени и включени в производството на добавена стойност и генерирането на растеж и заетост. Необходими са значителни усилия и реализиране на мерки чрез успешни проекти и практики за усвояването на този специфичен потенциал.

Мярка 1.3.1. - Брандиране на община Бойчиновци като уникална туристическа дестинация за екстремни въздушни спортове; В мярката се включват както публични, така и частни проекти за развитието на туристическата инфраструктура и туристически маркетинг, обвързани с местните забележителности и културно наследство;

Мярка 1.3.2. - Изграждане на необходимите съоръжения и модернизация на съществуващата инфраструктура за утвърждаването на община Бойчиновци като важен ЖП възел. Визира се утвърждаване и реализиране на актуалните идеи за интермодален (комбиниран) превоз, както и активно използване и разширяване на железопътната инфраструктура в общината.

Мярка 1.3.3. - Възраждане на традиционни отрасли в хранително-вкусовата промишленост; Мярката идентифицира проекти в този ключов икономически сектор, за чието развитие има както квалифицирана работна ръка, така и природо-

географски условия. Чрез развитие и диверсификация на селскостопанските отрасли е възможно да се реализират проекти, основно по Програмата за развитие на селските райони, за постигане на затворен производствен цикъл и добавена стойност към селскостопанските продукти.

Приоритет 1.4. - Развитие на селското стопанство и съпътстващите го преработвателни отрасли

Въпреки развитието на сектора през последните няколко години, се отчитат сериозни проблеми, като е необходимо усилията да бъдат концентрирани в повишаването на степента на устойчиво и ефективно използване на ресурсите в отрасъла. Приоритетните дейности са насочени към структурното балансиране на селскостопанския отрасъл, преодоляването на технологичното изоставане, повишаване общата производителност, подобряването и опазването на околната среда, изграждане на хидромелиоративни структури и постигането на производствен цикъл в хранително-вкусовата промишленост.

Мярка 1.4.1. - Възстановяване, изграждане и модернизиране на хидромелиоративната инфраструктура, осигуряваща ефективно използване на водните ресурси - Климатичните условия и ограничените количества на повърхностните води, в съчетание на значимостта на земеделието за местната икономика, изискват реализация на проекти за изграждане и поддръжка на хидромелиоративни мрежи и съоръжения, захранвани от богатите залежи на подпочвени води и повърхностните водни ресурси. Нужни са и мерки за предотвратяване на замърсяването на подпочвените води в общината;

Мярка 1.4.2. - Поддържане в добро състояние на инфраструктурата за предпазване от вредното въздействие на водите - диги, речни корекции, дренажи и др. В мярката се включват проекти за управление на инфраструктурата за защита на селскостопанските територии и личните дворове от наводнения;

Мярка 1.4.3. Насърчаване на агроекологичното и биологичното земеделие; В повечето от землищата на населените места в общината са идентифицирани земи с висока природна стойност, като опазването им е изключително важно за биоразнообразието. Освен това общината попада в групата на общините, застрашени от водна ерозия и в списъка с нитратно уязвимите зони. Агроекологичното и биологичното земеделие са възможност за въвеждане селскостопански практики с грижа за природната среда.

Мярка 1.4.4. Насърчаване на отрасловата диверсификация и добавяне на стойност към дейностите в селското стопанство чрез изграждане на производствен цикъл в хранително-вкусовата промишленост. Дейностите по тази мярка кореспондират и допълват мярка 1.3.3 - „Възраждане на традиционни отрасли в хранително-вкусовата промишленост”.

Мярка 1.4.5. Модернизация и технологично обновяване на стопанствата и инфраструктурата в отрасъла; В основата на тази мярка стои разбирането, че материално-техническата обезпеченост на отрасъла води до повишаване на неговата конкурентоспособност и до възможности за инвестиции в свързани производства.

Мярка 1.4.6. Поддържане и съхраняване на природните ресурси; Тази мярка цели разрешаване на основни екологични проблеми, свързани с интензивното земеползване - прилагане на земеделски практики за опазването на околната

среда и природосъобразното поведение за опазване на почвите, ландшафта и водите и устойчиво управление на природния ресурс. Прилагането на добри практики се стимулира от ОСП до 2020 и ще намери своята подходяща реализация с проекти в местната стратегия за развитие по подхода ЛИДЕР.

Приоритет 1.5. - Подобряване и подкрепа на бизнес средата;

Основната цел, върху която този приоритет се фокусира е подобряването на информационната среда и административните услуги за бизнеса. Сътрудничеството с частния сектор е важно за местната власт, тъй като той е основния източник, генериращ заетост.

Мярка 1.5.1. Повишаване на общото качество на административните услуги, предоставяни от община Бойчиновци чрез максимално улеснение и възможност за електронно обслужване;

Мярка 1.5.2. Стимулиране външнотърговския капацитет и конкурентоспособността на местните фирми, чрез обучения за повишаване квалификацията на МСП в областта на външната търговия, както и организирани участия в бизнес събития;

Мярка 1.5.3. Въвеждане на общински преференции при инвестиционна активност; Тази мярка цели да пригоди местното законодателство към затрудненото икономическо състояние на община Бойчиновци с цел насърчаване на инвестициите, което да доведе до нови работни места и запазване на демографския ресурс на общината.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2

Запазване и развитие на човешкия потенциал чрез възможности за образование, заетост, социално развитие и личностна изява;

Тази стратегическа цел е изцяло фокусирана върху качеството на живот в община Бойчиновци и съхраняването на идентичността ѝ чрез качествено образование и заетост, социалното развитие и възможности за пълноценна изява на всеки един член на общността.

Залагането на така формулираната цел се обосновава от твърде сериозния характер на проблемите в социалното развитие на общината:

- Негативно демографско развитие и процес на обезлюдяване на територията;
- Влошени характеристики на населението - възрастови, етнически, образователни;
- Наличие на значителен контингент ромско население, без образование и лоши трудови навици, живеещо в бедност;
- Неблагоприятни характеристики на пазара на труда - качество на работната сила, възможности за използване на трудовия потенциал, високо ниво на безработица и др.;

- Недостатъчна развитост на социалната инфраструктура и възможностите за задоволяване на социалните потребности на населението.

Стратегическата цел включва няколко основни приоритета, които обхващат една твърде широка, разнообразна, но в същото време комплексна тематика и се нуждаят от интегрирани дейности и проекти.

Приоритетните дейности са ориентирани към разширяване на достъпа до качествено образование; постигане на по-голяма гъвкавост на образователната система спрямо промените в пазара на труда; създаване на условия за качествена заетост, гарантираща социално включване; изграждане на адекватна образователна мрежа и обхват на здравеопазването, спортната и културната инфраструктура; разнообразяване на културния живот и подобряване на социалното включване.

Съхраняването на идентичността на община Бойчиновци е най-важната, дългосрочна цел и е предварително условие за нейната привлекателност, за развитие на икономиката и съпътстващите обществени сектори. Стратегическата цел поставя ясен и недвусмислен акцент върху възможността за социално развитие и личностна изява, за запазване и подобряване характеристиките на човешкия потенциал. В това отношение, за идентичността е важно съхранението на културното наследство и традициите, както и по-активното им включване в съвременния живот. Отделено е внимание в специален приоритет на читалищната и църковна дейност, поддържаща творческата и личностна изява на местните жители, особено в по-малките населени места. Спортът също е представен като начин за активен и здравословен начин на живот, особено за децата и младите хора в община Бойчиновци.

Приоритет 2.1. - Реализиране на инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот за пълно използване на трудовия потенциал; Дейностите, в обхвата на този приоритет, включват засилване взаимодействието между образователните институции и бизнеса и осъвременяването на общинската образователна мрежа и на учебните ѝ програми с цел пригодността за заетост. Изграждането на капацитет, с цел подобряване на предлагането и достъпа до възможности за качествено професионално обучение и повишаване на квалификацията/ преквалификация на възрастни в съответствие с пазара на труда, и ограмотяване и квалификация на малограмотни и неграмотни безработни са друга част от мерките, които този приоритет реализира. Осигуряването на по-лесен достъп до целеви обучения, обмен на добри практики и изграждане на подходящи механизми за подкрепа на предприемачеството ще доведат до по-добра структура на трудовия пазар и до по-добро усвояване на потенциала на работната сила.

Мярка 2.1.1. Придобиване на компетентности в съответствие с пазара на труда. Мярката включва осъществяването на проекти за професионална преквалификация и реализация на възможности за учене през целия живот на възрастни с цел повишаване на тяхната адаптивност към изискванията на пазара на труда. В обхвата на мярката са дейности и инициативи за провеждане на целеви

обучения, информационни и демонстрационни събития, съобразени със структурата на икономиката, особено що се отнася до земеделските производители.

Мярка 2.1.2. Развитие на предприемачеството. Мярката цели въвеждане на мерки (например улеснено административно обслужване) в подкрепа на предприемачи, реализация на проекти с цел трансфер на добри практики за насърчаване на предприемачеството, реализация на модели на социални предприятия като устойчиви форми на заетост.

Мярка 2.1.3. Изграждане на система за професионално ориентиране и професионално обучение на младежи и други категории лица, съобразени с потребностите на трудовия пазар. Тази мярка изисква оптимизация на училищната мрежа в общината и осъвременяване на учебните и програми с оглед пригодността за заетост. Мярката включва подкрепа за реализирането на проекти за въвеждане на нестандартни, извънучилищни форми на обучение, например по предприемачество, проекти за професионална ориентация и изграждане на система за връзка между образованието и бизнеса.

Мярка 2.1.4. Създаване на условия за задържането на висококвалифицирани специалисти. Мярката е ключова в реализацията на настоящия приоритет, тъй като има важно значение за повишаване на конкурентоспособността на община Бойчиновци и за стабилизиране на негативните демографски, икономически и социални процеси. Мярката включва стипендии за талантиливи и ученолюбиви младежи с обвързване с последващ договор за работа, както и преглед на местното законодателство с оглед преференции за бизнеса при наемане на младежи с висше образование на първо работно място.

Мярка 2.1.5. Повишаване адаптивността на уязвими социални групи към пазара на труда. Мярката включва разработването и реализацията на проекти за ограмотяване и придобиване на професионални компетенции и умения сред неграмотните и малограмотни безработни, както и сред неквалифицираната работна ръка. Мярката включва и проекти за субсидирана заетост.

Приоритет 2.2. - Подобряване качеството и обхвата на образованието и на образователната инфраструктура, както и стимулиране качеството на човешкия ресурс; Планираните мерки и дейности са насочени към осъвременяване на системата на образованието и постигане на по-голяма гъвкавост спрямо бързо променящите се потребности на пазара на труда. Приоритетът цели подобряване на знанията и уменията на подрастващите, като ключов фактор за демографска стабилизация на община Бойчиновци за постигане на по-висока конкурентоспособност в социалния живот и икономиката. Този приоритет отговаря на належащите нужди както по отношение на подобряване достъпа до образование и качеството на образованието, така също и по отношение на изграждането и модернизацията на образователната инфраструктура. Специални усилия трябва да бъдат положени за тези групи, които са изправени пред затруднения в обучението.

Мярка 2.2.1 - Подобряване и оптимизиране на образователната инфраструктура. Мярката цели модернизиране и прилагане на енергоспестяващи мерки в общинската образователна инфраструктура, както и осъвременяване на материално-техническата база в училищата и детските заведения. Участието в транснационални проекти за обмяна на опит и въвеждане на нови интерактивни подходи в преподаването също са обект на интервенция на мярката.

Мярка 2.2.2. - Комуникация между средното образование и бизнеса. Адаптирането на образователните програми към потребностите на местната икономика и въвеждането на нови образователни форми, в зависимост от тях е с особена важност както за завършилите средните училища, така и за запазване на демографския потенциал в общината. В тази мярка влизат и възможностите за реализация на проекти с бенефициент Професионалната гимназия по транспорт в с. Владимирово.

Мярка 2.2.3. - Повишаване на образователното равнище сред ромското етническо малцинство. Ниското образователно ниво е основен проблем за интеграцията на ромското население. Мярката включва проекти, насочени към подобряване превенцията към семействата с проблемни ученици, приоритетно участие на деца от рискови групи в целодневна организация на учебния ден, развитие на интересни училищни форми за превръщане на училището в желано място и др.

Мярка 2.2.4. - Преодоляване недостига на кадри с висше образование и въвеждане на образователни стимули. Количеството подготвени кадри за определени висококвалифицирани професии е недостатъчно и общината е принудена да внася работна ръка. Същевременно перспективните образовани млади хора не намират стимул да останат в родния си край. Мярката предвижда реализация на програма за образование, обвързано първо с работно място на принципа на стипендиантските програми. В обхвата на мярката са и дейности и проекти за насърчаване талантиливи млади хора в науката и изкуствата.

Приоритет 2.3. - Осигуряване на пълноценен обществен живот чрез културни и спортни дейности и инфраструктура; Възможностите за пълноценен обществен живот и културните дейности обслужват духовните потребности на населението и имат пряко отношение към интелектуалното и образователно ниво на гражданите, особено на младото поколение. Развитието на инфраструктурата на културата и спорта са предпоставка за пълноценно участие в живота на общността и личностна изява, която стимулира човешкия потенциал на общината, съхранява и гради нейната идентичност.

Мярка 2.3.1. Стимулиране на читалищната и църковна дейност в общината. Мярката включва проекти за обновяване на читалищните и църковни сгради, които са във влошено състояние. Читалищната дейност следва да се обогати с нови, съвременни функции, да обнови материално-техническата си база и да се предприемат инициативи за поддържането на мрежа, както между отделните читалища в общината, така и между тях и училищата за по - пълно включване и изява на подрастващите в творчески дейности.

Мярка 2.3.2. - Осигуряване на модерна и надеждна спортна инфраструктура и съоръжения и популяризиране на спорта като активен и здравословен начин

на живот. Мярката е обвързана с проекти, свързани с осъвременяването на материално-техническата база за масов спорт и изграждане на спортни съоръжения и площадки на открито и в училищата за активно спортуване на младите хора в община Бойчиновци. Мярката включва и запазването и разширяване на обхвата на съществуващите спортни клубове в общината.

Мярка 2.3.3. - Физическо и духовно съхраняване на поставените под юридическа защита културни ценности. Реализацията на мярката включва разработването на проекти за консервация и реставрация на археологически и архитектурни ценности, заедно с въвеждането на регламенти за допустимото им предназначение.

Мярка 2.3.4. - Духовно съхраняване и обогатяване на живота културно наследство и местните традиции. Мярката е насочена към проекти, реализиращи инициативи за открояване на местните традиции, за популяризирането им и представяне на оригинални теми, характеризиращи идентичността на община Бойчиновци.

Приоритет 2.4. - Подобряване достъпа и повишаване на качеството на предлаганите здравни услуги; Подобряване качеството на здравното обслужване и осигуряване достъп на всеки гражданин до здравна помощ и услуги, е от изключително значение, особено за хората в отдалечените и труднодостъпните населени места; Приоритетът е насочен, в рамките на компетенциите на общинските власти, към изпълнението на ефективни мерки за намаляване на основни рискови за здравето фактори и подобряване профилактиката на болестите, както и към подобряване на инфраструктурата на здравните кабинети.

Мярка 2.4.1. Подобряване на достъпа и модернизация на здравната инфраструктура; Мярката е насочена към създаването на условия за реализация на проекти за подобряване физическите качества на здравните обекти на територията на общината, както и за подобряване медицинското оборудване на лекарските и денталните кабинети. Освен това мярката цели да улесни достъпа до извънболнична медицинска помощ във всички населени места на общината, както и подпомогне реализацията на проекти и инициативи, целящи повишаване качеството на здравните услуги.

Мярка 2.4.2. Създаване на условия за повишаване на здравната култура сред уязвими групи от населението; Мярката включва дейности по превенция и обогатяване на здравната култура на населението от уязвими социални групи, в частност ромската. Тук са включени и партньорски проекти с НПО, развитие на услугата „здравен медиатор“, подобряване на репродуктивната култура и повишаване обхвата на лицата, подлежащи на имунизационни процедури.

Мярка 2.4.3. Ефективна превенция чрез профилактични прегледи и повишаване на физическата култура на населението. В тази мярка се включват проекти, предимно с партньори здравни мрежи и здравни организации за провеждането на периодични изнесени профилактични прегледи по населени места. Мярката подкрепя реализацията на проекти свързани с утвърждаването на масовия спорт като начин на здравословен и активен живот, като и инициативи и дейности срещу вредни и опасни навици.

Приоритет 2.5 - Подобряване на условията за предлагане на достъпни, качествени и разнообразни социални услуги; Този приоритет адресира необходимостта от развитието на гъвкави, достъпни и разнообразни социални услуги, предоставяни в общността, които да имат реален принос за подобряване на качеството на живот на социално уязвимите групи от населението и които да им позволят възможната самостоятелност и пълноценна реализация. Важността на този приоритет се определя от влошаващата се демографска структура на населението и необходимостта община Бойчиновци да разшири капацитета и обхвата на социалните услуги, като в същото време постигне модерно и качествено социално обслужване.

Мярка 2.5.1. Създаване на условия за пълен достъп до транспортната система; Мярката подчертава необходимостта от дългосрочното планиране на транспортната система за оптимална мобилност на населението на общината и умелото съчетаване на ЖП и автобусен транспорт. Освен това мярката цели пълно обхващане на населените места на общината от транспортната система и осигуряване на транспортна свързаност за населението по най-важните направления.

Мярка 2.5.2. Подобряване инфраструктурата на социалните услуги. Мярката включва проекти за подобряване на материално-техническата база, въвеждане на мерки за енергийна ефективност и доставка на подходящо оборудване за звената, предоставящи социални услуги в общността като Домашен социален патронаж, Дом стари хора - с. Владимирово, пенсионерски и младежки клубове, специализирани жилища и др.

Мярка 2.5.3. Постигане на по-високо качество и разнообразие в общественото обслужване и социалните услуги. Мярката цели обезпечаването на населените места в общината от широк набор от социални услуги, заедно с повече разнообразие във възможностите за социален живот, социално и обществено обслужване. Мярката включва и проекти за активен и пълноценен живот на възрастните хора, хората с увреждания, както и реализиране на възможности за подобряване на социалната среда в периферно разположените населени места в общината.

Мярка 2.5.4. Развитие на социалните институции. Тази мярка включва широк набор от проекти, които да разширят капацитета и модернизират качеството на предоставяните социални услуги от специализираните звена чрез разкриване на нови социални функции, повишаване на професионалните умения на персонала, постигане на по-добра мобилност на услугите, гъвкавост и разширяване на социалния модел чрез привличане на партньори и нови доставчици на социални услуги.

Приоритет 2.6. - Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността; Реализацията на този приоритет е важна задача както на регионалната, така и на местната политика и е свързана с една от целите на Стратегията на ЕС "Европа 2020" за приобщаване на групи от населението в неравностойно положение. Този приоритет е нужно да бъде подкрепен с комплекс от мерки и дейности, които са съобразени с профила на уязвимите от социално изключване групи - възрастни и самотни хора, лица с увреждания, маргинализирани общности, и т.н. Важна мярка на приоритета е свързана с

реализиране на проекти за интегрирани социални, здравни и образователни услуги за групите в риск.

Основните области за интервенции са институционално развитие за борба с бедността и подкрепа за активно социално включване и интеграция на групите със специални нужди и на ромите. Най-устойчивият подход в тази връзка е да се подпомогнат дейностите и мерките на институциите с оглед създаването на необходимата среда за труд, образование, социални и здравни грижи, като основна предпоставка за реализирането на последваща заетост и пълноценен социален живот в общността.

Мярка 2.6.1. Подобряване на обхвата и качеството на образователния процес, както и достъпа до образование, обучение и развитие на социални и професионални умения. Мярката цели да увеличи възможностите на уязвимите групи да участват активно в образователния процес като задължително условие за тяхната последваща социална и трудова интеграция, което ще доведе до подобряване на тяхното положение в обществото и начин на живот. Мярката включва и проекти за превенция на отпадането от училище и ограмотяване на неграмотни и малограмотни деца отпаднали от училище, както и прилагане на разнообразни форми и програми за работа с деца с трудности и дефицити в обучението с цел тяхната реинтеграция.

Мярка 2.6.2. Подобряване на средата за достъп и живот на групите, застрашени от социално изключване и изолация. Мярката включва проекти и инвестиции в дребно мащабна инфраструктура за достъп (подходи за хора с увреждания на открито или в институции), както и благоустрояване и развитие на жилищни квартали и махали със сегрегирано ромско население в т.ч. изграждане на детски площадки, зелени площи, младежки клубове, спортни съоръжения на открито и др.

Мярка 2.6.3. Осигуряване на ред и сигурност на жителите на населените места в общината. Мярката включва подкрепа на органите на реда, както и формиране на патрули с цел превенция и предотвратяване на негативни обществени прояви и противозаконни прояви. Мярката ще реализира и проекти по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” с цел осигуряване на заетост на лица за дейности от типа „Нощен пазач”, „Охрана” и др.

Мярка 2.6.4. Подобряване на достъпа до пазара на труда и подобряване на трудовите умения и навици на уязвими социални групи. Мярката цели трудова реализация на лица от уязвими социални групи, в т.ч. и на хора с увреждания. Мярката включва и проекти за субсидирана заетост, която да помага на хората с риск от бедност и социално изключване да се завърнат в обществото. Освен това мярката е насочена към осигуряване на възможности за заетост и трайна интеграция на пазара на труда на младежи, както и към подпомагането на безработни лица в предпензионна възраст.

Мярка 2.6.5. Подкрепа на политика за превенция и пълноценно участие в социалния живот чрез културни, спортни и др. мероприятия. Мярката включва проекти, насочени към ежедневната социална интеграция и включването на групите, застрашени от социална изолация в живота на общността. Тя ще се реализира в партньорство с местните читалища, спортни клубове, кметства по

населени места, училища и др. Освен това мярката е насочена и към осигуряването на съвременни и достъпни социални услуги за лицата в риск, като например Центрове за временно настаняване, социални жилища и др.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3

Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност и качествено управление на околната среда;

Тази стратегическа цел акцентира върху постигането на балансираност и свързаност на територията, както вътре в самата община, така и в областен, регионален, национален и трансграничен план чрез изграждане на необходимата транспортна, техническа и екологична инфраструктура, развитие и благоустрояване на населените места и изграждане на устойчиви практики за териториално и трансгранично сътрудничество.

Функционалната обезпеченост на община Бойчиновци е основа за комплексното ѝ развитие, респективно за осъществяване на трите стратегически цели. Изброените приоритети и мерки в състава на тази стратегическа цел допринасят за по-голяма икономическа активност, осигуряват по-добри условия за живот и отдих, подобряват пространствените параметри и са предпоставка за постигане на териториален баланс, търсещ намаляване на неравенствата чрез ускорено и догонващо развитие.

Важен аспект от стратегическата цел е доброто състояние на околната среда и съхраняване на природните ресурси. Ефективното управление на водните ресурси, присъединяващо оползотворяване на подпочвените води, третирането на отпадъчните води, опазване на биоразнообразието, почвите и въздуха са задължително условие за пълноценно и устойчиво бъдеще.

Заедно с подобряването на вътрешната свързаност, се предвижда реализацията на проекти, които да насърчат пространственото развитие чрез достъп до основните транспортни оси на областта и региона - Е79 - София - Видин и РП II-81 - Монтана - Лом. Възможностите за достъп до пристанищата на р. Дунав по две направления - към Лом и към Оряхово са предпоставка за развитие на интермодалния транспорт и прилежащата му инфраструктура. Стартирането на подготвителни дейности за изграждане на трети мост над р. Дунав (Оряхово-Бекет) и реализацията на разработения технически проект за основен ремонт на републикански път III -101 в участъка "Гр. ОПУ Враца - начало обход с. Мърчево" в периода 2014-2020 ще имат положителен ефект върху цялостното развитие на общината.

Важно значение за община Бойчиновци имат железопътните проекти. Необходимо е община Бойчиновци да отстоява стратегическото си местоположение на важен ЖП възел в рамките на проекта за модернизацията на ЖП линията Видин - София, като част от направлението на ЕТК № 4. С оглед съществуващия потенциал на възлова ЖП гара Бойчиновци за пътнически превози, и потенциалът на гара Мърчево за товарни превози е наложително да се осъществят допълнителни действия за подобряване на инфраструктурата им и развитие на капацитета им. В частност, това е особено важно за ЖП гара Мърчево,

която може да се развие като интермодален възел, комбиниращ ЖП и автотранспорт по направленията от вътрешността на страната към р. Дунав.

Трансграничното сътрудничество ще се осъществява чрез програмите за ТГС България - Сърбия и България - Румъния, а в териториалното сътрудничество акцентът е върху реализацията на Местна инициативна група „Бойчиновци - Якимово” за подобряване качеството на живот и стимулиране на икономическите дейности.

Приоритет 3.1 Развитие и модернизация на инфраструктурата за свързаност и достъп.

Приоритетът е насочен към реализацията на ключовите транспортни проекти на община Бойчиновци, които да реализират ефективно предимствата на географското ѝ местоположение. На първо място това са връзките с основните оси на развитие - ЕТК № 4 и направленията Монтана - Лом и Враца - Оряхово. Разширяване на ЖП инфраструктурата и възможностите за подобряване на транспортните връзки със съседните общини са важен фактор за стимулиране на икономическото развитие. Модернизацията на общинската пътна мрежа и изграждането на липсващите ѝ звена е друг ключов момент в планирането на устойчивото развитие на транспортната система.

Мярка 3.1.1. Изграждане на транспортни отсечки, свързващи общината с главните транспортни оси - Е- 79 (ЕТК №4) и II-81 - Монтана - Лом; Мярката ще се реализира чрез осъществяването на проект за изграждане на общински път Монтана - Ерден, успореден на ЖП линия Бойчиновци - Монтана до ЖП спирка с. Ерден, където да се влива в път III-816 с отклонение през с.Белотинци до Е-79 и проект за доизграждане на път с.Мърчево - с.Габровница с излаз на РП II-81 - Монтана- Лом.

Мярка 3.1.2. Повишаване на вътрешно регионалната свързаност чрез изграждане на пътни отсечки за връзка със съседни общини; Мярката допълва мярка 3.1.1. като в нея се включва проект за изграждане на междуобщински път с. Владимирово - с. Якимово, с оглед постигане на териториална кохезия в рамките на Местна инициативна група „Бойчиновци- Якимово”.

Мярка 3.1.3. Изграждане и модернизация на липсващите елементи от общинската пътна мрежа; Съществуват отсечки от общинската пътна инфраструктура, които са допълнителни второстепенни връзки за населените места, но имат важно значение за социално-икономическото развитие на селищната система и за преодоляване на периферния характер на части от нея. Мярката цели доизграждането на общинската пътна мрежа с оглед пълноценното включване на населените места от общината в транспортната ѝ система, като допълва мерки 3.1.1 и 3.1.2 за постигане на цялостна и балансирана пространствена структура на територията.

Мярка 3.1.4. (изм.и доп. р.№121/2016г) Рехабилитация и реконструкция на общинска пътна мрежа; Лошото състояние на общинската пътна мрежа ограничава свързаността и достъпността на отделните населени места и редуцира възможностите за социално-икономическо взаимодействие и обслужване на

населението, живеещо в тях. Най-лошо е състоянието на общински път IV - 10122 - Портитовци - Бели брег и продължението му IV-10126 „Бели брег - Кобиляк” . Важно значение има проекта за рехабилитация на мостово съоръжение над р. Огоста на общински път IV - 10112 - Ракево - Градешница - Громшин при км. 16+500, което е в тежко, предаварийно състояние.

Мярка 3.1.5. Модернизация на ЖП инфраструктурата при запазване на стратегическото положение на община Бойчиновци в ЖП транспорта. Мярката е насочена към реализацията на проекти, които са насочени към активно използване на железопътната инфраструктура в общината, модернизация на железопътните гари като важна част от транспортната система на общината. Партньори на общината са железопътната администрация, ДП „НКЖИ” и частния сектор. Чрез реализацията на тази мярка община Бойчиновци трябва да запази и утвърди възловото си положение за пътнически и товарни превози в рамките на националната ЖП мрежа.

Мярка 3.1. 6 Развитие на мултимодалния транспорт; Мярката включва проект за изграждане на мултимодален възел на ЖП товарна гара с.Мърчево и прилежащата му логистична инфраструктура.

Приоритет 3.2 Развитие и модернизация на техническата инфраструктура. Проектът е насочен към реализацията на координирани действия за подобряване и развитие на инфраструктурните мрежи и следователно, към подобряване на качеството на публичните услуги на територията на общината. Доизграждането и модернизацията на местната инфраструктура за достъп, както и инженерните мрежи, предоставящи публични услуги са във фокуса на мерките, осъществявани в приоритета.

Мярка 3.2.1. (изм.и доп. р.№121/2016г)Рехабилитация и реконструкция на уличната мрежа по населени места; Тази мярка включва необходимите интервенции за рехабилитация и осъвременяване на уличната мрежа, включително и тротоарите, с оглед на предлагането на достъпна и комфортна среда.

Мярка 3.2.2. Модернизация и разширяване на уличното осветление; Мярката включва проекти за реконструкция, модернизация и разширяване обхвата на уличното осветление в община Бойчиновци, както и въвеждане на мерки за енергийна ефективност, ВЕИ и изграждането на автоматична система за управление и контрол на уличното осветление.

Мярка 3.2.3. Изграждане на газоразпределителна мрежа и поетапна газификация. Мярката цели изграждане на ефективна енергийна инфраструктура чрез газифициране. Основен проект, който се планира, е свързване на община Бойчиновци с газопреносната мрежа на областния град Монтана.

Мярка 3.2.4. Развитие на телекомуникационната и енергийната инфраструктура. Модернизиране на мрежите и услугите на ИКТ са един от „териториалните ключове” за преодоляването на периферността и пространствената изолация. Изграждането на инфраструктура за осигуряване на безжичен достъп на обществени места в по-големите населени места на община Бойчиновци и гарантираното предлагане на Интернет услуги за обществения сектор са част от проектите по мярката. Проектите за модернизация на амортизираната електроснабдителна мрежа НН в някои населени места и частичната подмяна ел. проводници също са в обхвата на мярката.

Мярка 3.2.5 - Управление на критичната инфраструктура за защита от бедствия, аварии и катастрофи. Доброто управление на критичната инфраструктура има изключително важно значение за поддържането на жизненоважни обществени функции, здраве, безопасност, сигурност, икономическо или социално благосъстояние на населението. В тази мярка се включват проекти, насочени към обезпечаването на нормалното функциониране на елементите от критичната инфраструктура, разположени на територията на община Бойчиновци.

Приоритет 3.3 Обновяване на населените места и открояване на спецификите им.

Този приоритет изразява най-важните предизвикателства пред развитието на населените места в община Бойчиновци и превръщането им в желана територия за обитаване и отдиш. Наред с обновяване на публичната инфраструктура - сгради, улична мрежа, ВиК инфраструктура, зелена система, приоритет е насочен към открояване на спецификите на отделните селища с оглед обозначаване на възможностите им за развитие.

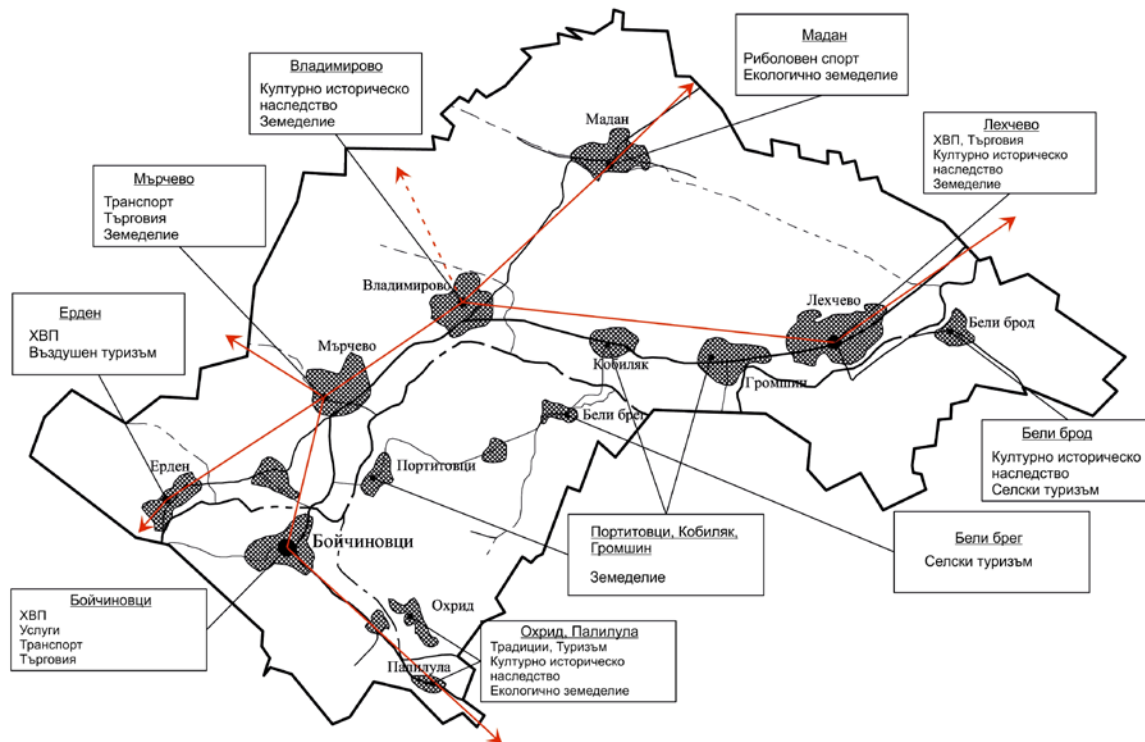
Мярка 3.3.1. Обновяване на откритите публични пространства и добавяне на нови функции към тях. Откритите публични пространства обхващат улиците, пешеходните зони, площадите, детските площадки и зелените площи на населените места. Съвременното им състояние прави належащо реализирането на проекти за благоустрояването им. Освен физическото възстановяване, задачата на мярката е осигуряването на допълнителни елементи на публичната среда, които да допринесат за функционалността и естетическия вид на населените места в общината.

Мярка 3.3.2. Подобряване и поддръжка на елементите на зелената среда, включително паркове, градини, улично и площадно озеленяване. Освен, че зелените площи са основен ресурс за ежедневен отдиш на населението, те са важен екологичен и естетически елемент от средата за живот. Мярката допълва мярка 3.3.1., но извежда отделен акцент върху дейностите по озеленяването и поддържането на зелените площи, като важна част от облика на населените места.

Мярка 3.3.3. Обновяване на публичната инфраструктура и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в обществените сгради. Енергийната ефективност е важна част от устойчивото развитие на населените места. Мярката включва проекти за ремонтни дейности за реконструкция и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в обществените сгради - училища, читалища, кметства и др. в т.ч. и вертикална планировка.

Мярка 3.3.4. Подобряване на икономическата активност в населените места и открояване на спецификите им. Населените места в общината имат собствена идентичност и специфични характеристики, които са част от тяхното природо-географско положение, историческото им развитие и икономическите им функции. Обхватът на мярката включва реализацията на проекти, които да оползотворят специфичния им потенциал и да създадат нови възможности за развитие.

Специфики в развитието на населените места

Мярка 3.3.5. Устойчиво и балансирано устройствено планиране; Устройствоното планиране е важна част от комплексното развитие за разрешаване на проблемите на всяка отделна територия. Мярката включва разработването на ОУП, дейности по пълната цифровизация на регулационните и кадастрални планове на населените места, изработка на нови кадастрални и регулационни планове на някои населени места, като с приоритет са с.Владимирово и с.Лехчево.

Приоритет 3.4. Опазване на околната среда и природните ресурси и развитие на екологичната инфраструктура.

Настоящият приоритет е насочен към устойчивото управление на природните ресурси, доизграждането и модернизацията на инфраструктурата за опазване на околната среда, включително ВиК мрежи, пречистването на отпадъчните води и подобряването на системата за управление на битовите отпадъци. Опазването на компонентите на околната среда, като води, почви, биологично разнообразие и др., както и предприемането на мерки за подобряване на енергийната ефективност и за превенция от рискове, породени от неблагоприятни природни процеси и явления са включени в специфичните мерки на този приоритет.

Мярка 3.4.1. Подобряване и модернизация на ВиК мрежите и изграждане на съоръжения за пречистване на отпадъчни води. Мярката включва проекти за рехабилитация на водопроводната мрежа, доизграждане на канализационните системи в населените места и изграждане на ПСОВ в гр. Бойчиновци и с. Лехчево с оглед опазване на повърхностните води от битови и индустриални замърсявания. Мярката е разпозната като приоритетна за периода 2014-2020, тъй като общината изостава в модернизацията на ВиК инфраструктурата.

Мярка 3.4.2. Възстановяване на нарушени територии и развитие на подходящи функции в тях. Индустриалното развитие на община Бойчиновци в миналото, настоящите концесии за добив на инертни материали и замърсените терени са довели до образуването на нарушени територии. Тази мярка е насочена към разработването и реализирането на проекти за рекултивацията им, както и последващо развитие на подходящи функции в тях - напр. залесяване или преотреждане на бивши производствени терени за друга инвестиционна дейност.

Мярка 3.4.3. Съхранение на специфичното съчетание на полски територии и горски фонд, както и ограничаване на негативните въздействия върху качеството на въздуха, водите и почвите. Съхраняването на ценните земеделски земи и горския фонд на общината е основен фактор за нейното бъдещо развитие. Ефективното ползване на земеделските територии и опазването на почвите, както и защитата на горския фонд чрез залесителни мероприятия са част от най-важните дейности по мярката. Необходим е постоянен мониторинг върху компонентите на околната среда и правилно управление на отпадъците. Мярката включва и разработването и изпълнението на програми за ограничаване на замърсяванията и опазване на околната среда в т.ч. подобряване на ефективността на системата за управление на отпадъците и недопускане на замърсявания.

Мярка 3.4.4. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие, защитените територии и развитие на екотуризма. Дейностите по тази мярка включват поддържане на благоприятно природозащитно състояние на природните местообитания, осъществяване на мониторинг за установяване на промени, с оглед инициране на природозащитни мерки, както и опазването, поддържането и възстановяването на местообитания и видове в района. Биоразнообразието е не само природно богатство, но и потенциал за развитие. Създаването на подходящи условия за екотуризъм ще подпомогне съхранението на околната среда и благополучието на местните жители.

Мярка 3.4.5. Приложение на мерки за енергийна ефективност в публичната инфраструктура. Мярката цели въвеждане на иновативни модели в публичната инфраструктура за оползотворяване възможностите на ВЕИ с цел икономия на енергия и спестяване на емисии CO₂. Обхвата на мярката допълва Мярка 3.3.3., но поставя акцент върху възобновяемите енергийни източници, като например усвояването на покривни пространства на публични сгради за производство на енергия от фотоволтаични панели.

Мярка 3.4.6. - Управление на природните рискове и изграждане на система за защита от природни бедствия. Най-значими като въздействие природни рискове, застрашаващи община Бойчиновци, са наводненията и пожарите. Управлението и поддържането на инфраструктурата за предпазване от наводнения е основен елемент от превантивните действия, целящи да минимизират заплахата от подобни природни явления. По тази мярка се реализират проекти за подобряване на проводимостта на речните легла, техническото състояние на защитните съоръжения и изграждане на нови такива. Своевременната и надеждна реакция при възникване на пожари са друга приоритетна област за инвестиции по мярката.

Приоритет 3.5. - Развитие на трансграничното и териториалното сътрудничество.

Община Бойчиновци попада в обхвата на Трансграничните програми за сътрудничество между България и Сърбия и България и Румъния. Освен това област Монтана е избираема по програма „Дунав“, която ще финансира регионални проекти за изпълнение на целите и приоритетите на Дунавската стратегия на ЕС. Трансграничното сътрудничество е важен фактор за интегрирано местно развитие, като подобрява качеството на живот, насърчава обмена на добри практики при решаването на общи или сходни проблеми.

Наред с трансграничното сътрудничество, териториалното сътрудничество и включването на община Бойчиновци в мрежи за партньорства и развитие би оказало положителен ефект, както върху капацитета на местните власти, така и върху останалите заинтересовани страни - образователни институции, икономически субекти, НПО и др. Основна мярка в подкрепа на изграждането на устойчиви местни партньорства за развитие е осъществяването на проект за реализацията на Местна инициативна група „Бойчиновци - Якимово“.

Мярка 3.5.1. Подобряване на икономическите, социалните и екологичните връзки с трансграничните партньори в Р Сърбия и Р Румъния за устойчиво местно развитие. Мярката цели реализиране на проекти, които решават общи или сходни проблеми от двете страни на границата, стимулира трансфера на добри практики и институционален капацитет като съдейства за устойчивото управление на природните, социалните и демографски ресурси.

Мярка 3.5.2. Прилагане на Стратегията за местно развитие на Местна инициативна група „Бойчиновци - Якимово“. Мярката включва придобиване на умения и постигане на обществена активност за управление на МИГ „Бойчиновци - Якимово“ и реализация на целите и приоритетите, дефинирани в Стратегията за местно развитие, които да подобрят качеството на живот и местната икономика, което да доведе до оживяване на територията, включена в обхвата на Местната инициативна група.

Мярка 3.5.3. Изграждане на партньорства и участие в мрежи, структури и сдружения за развитие. Мярката включва проекти за подобряване уменията на местните партньори за планиране и реализация на стратегията за развитие, както и осъществяване на публично - частни партньорства за стимулиране на икономическото и социално развитие на община Бойчиновци.

ХОРИЗОНТАЛЕН ПРИОРИТЕТ 4: Подобряване на административния капацитет на местно ниво за подобряване процесите на управление и реализиране на политиките за развитие, по-добри условия на живот и труд; Този приоритет сполучливо допринася за реализацията на всички приоритети и мерки от плана. Действията тук са насочени преди всичко към създаване на необходимия капацитет и постигането на разнообразни партньорства за предприемане на инициативи във всички сфери на обществения живот, за изпълнението на общи цели и проекти, които да ги реализират. Основния принцип при прилагането на този хоризонтален приоритет е сътрудничеството, както между отделните населени места, така и между общинските власти, гражданите, бизнеса и местните организации.

Мярка 4.1. Повишаване на административния капацитет за разработване, управление и мониторинг на проекти. Разработването, управлението и мониторингът на проекти са неразривно свързани с ефективността и ефикасността на провежданите местни политики за развитие. Успешното усвояване на средствата от националните и европейските финансови инструменти гарантира повишаване на конкурентоспособността на община Бойчиновци, а тази задача е изпълнима само при добре обучени и подготвени кадри в общинската администрация. Проектите по тази мярка включват подобряване на уменията на общинските служители за стратегическо планиране и управлението на проекти, въвеждането на ефективни системи за наблюдение и финансов контрол, информационно осигуряване и др.

Мярка 4.2. Повишаване на административния капацитет при предлагането на съвременни административни услуги чрез прилагането на новите информационни технологии и принципите за прозрачност и качество. Мяроката цели повишаване на уменията и компетенциите на служителите в кметствата и общинска администрация, както и подобряване на материално-техническата база за предоставяне на административни услуги и въвеждане на нови форми за обслужване, вкл. и е-управление.

Мярка 4.3. Формиране на активни партньорства за местно развитие. Мяроката включва проекти за приобщаването на гражданите, бизнеса и местните организации в процеса на управление, стратегическото планиране и реализацията на общи идеи и инициативи в подкрепа на икономическото развитие, екологията, социалната сфера, културата спорта и младежките дейности.

IV. ОБЩА ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМИТЕ РЕСУРСИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПЛАНА

Общата оценка на необходимите ресурси за реализация на Общинския план за развитие (2014-2020 г.) на община Бойчиновци представлява експертна оценка за общата финансова рамка, която се предвижда да бъде изпълнена като предпоставка за постигане на поставените цели и приоритети за развитие към края на периода. Финансовата рамка е и условие за мобилизиране на допълнителни ресурси от други източници – публични и частни, които не са включени в експертната оценка, както и за насочване на външните и вътрешните инвеститори към избраните приоритетни области, които ще получават публично финансиране и по този начин ще се създаде по-благоприятна бизнес среда в съответните сектори.

Финансовите средства са оценени в следните направления:

- Национално публично финансиране (републикански /централен бюджет, местни приходи, публични фондове);
- Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейски социален фонд (ЕСФ) и Кохезионен фонд (КФ) чрез Оперативните програми „РЧР”, „НОИР”, „Добро управление”, „Околна среда” и програмите за териториално и трансгранично сътрудничество;

- Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) чрез ПРСР;
- Международни финансови институции;
- Средства на физически и юридически лица (инвеститори), граждански организации;
- Други допълнителни източници.
-

Индикативният общ размер на необходимият ресурс, който според Областната стратегия за развитие на област Монтана следва да бъде усвоен в областта до 2020 г. възлиза на 430 милиона лева. Тази сума е взета като отправна точка за извършването на отделните изчисления като са отчетени и проектната готовност на община Бойчиновци за следващия период, както и досегашния темп на усвояване на средства от европейските фондове.

Съгласно ЗРР е определен и териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа по социално-икономически показатели. Община Бойчиновци отговаря на шест от осемте показателя, както следва:

- Нетни приходи от продажби на един жител под 70 на сто от средната стойност за страната за последните три години;
- Равнище на средната работна заплата, по-ниско от средната стойност за страната за последните три години;
- Средно равнище на безработица над 105 на сто от средната стойност за страната за последните три години;
- Коефициент на възрастова зависимост над 120 на сто от средната стойност за страната за последните три години;
- Гъстота на населението под 70 души на един квадратен километър;
- Над 30 на сто от населените места са без изградена канализационна мрежа;

Тази оценка показва, че общината не прави изключение от повечето общини в област Монтана и региона и се нуждае от специална държавна подкрепа. Приемането на специална програма за Северозападен район ще окаже положително въздействие върху община Бойчиновци и ще допринесе за намаляване на вътрешно регионалните различия и постигане на устойчиво местно развитие.

Индикативната финансова таблица обобщава общата прогнозна стойност на проектите от Общинския план за развитие 2014-2020 и пресъздава общата финансова рамка за реализацията на Плана, както следва:

Период /приоритетна област	Местно публично финансиране			Външно публично финансиране						Частно Финансиране		Финансови инструменти		ОБЩО
	общински бюджет	в т.ч. съфинансиране на европейски проекти	общ дял	Централен бюджет	общ дял	Фондове на ЕС	общ дял	други източ- ници	общ дял	Фондове, външни инвестиции, фирми	общ дял	Фонд ФЛАГ и др.	общ дял	
	/хил.лв./	/хил.лв./	%	/хил.лв./	%	/хил.лв./	%	/хил.лв./	%	/хил.лв./	%	/хил.лв./	%	
в.т.ч. 2014	271,83			1758,89								319,80		15989,89
2015	396,78			2777,46								700,20		23339,96
2016	349,62			1527,30								239,22		18401,23
2017	251,69			1543,70								721,51		16779,35
2018	148,46			992,52								191,83		8340,53
2019	49,16			331,08								74,59		2858,04
2020	30,46			187,05								47,85		1781,47
ОБЩО	1498,00			9118,00								2295,00		87490,47
Стратегическа Цел 1 - На сърчаване на икономическата активност и предприемачеството за развитие на конкурентоспособността на местната икономика														
Приоритет 1.1. На сърчаване на предприемачеството чрез подкрепа на развитието на нови бизнес идеи и създаването на нови фирми;														
Индикативна оценка:	10	6	10,75	0	0	63,86	68,66	10	10,75	9,14	9,83	0	0	93
Приоритет 1.2. - Привличане на инвестиции и развитие на нови сектори в икономиката														
Индикативна оценка:	3	0	0,58	0	0	365	70,46	0	0	150	28,96	0	0	518
Приоритет 1.3. - Оползотворяване на специфичния потенциал на местната икономика														
Индикативна оценка:	0	0	0	0	0	450	52,94	0	0	150	17,65	250	29,41	850
Приоритет 1.4. - Развитие на селското стопанство и съпътстващите го преработвателни отрасли														

Индикативна оценка:	50	0	2,35	80	3,76	1550	72,77	0	0	450	21,13	0	0	2130
Приоритет 1.5. - Подобряване и подкрепа на бизнес средата														
Индикативна оценка:	12	12	12,63	0	0	83	87,37	0	0	0	0	0	0	95
ОБЩО СЦ1	75	18	2,03	80	2,17	2511,86	68,15	10	0,27	759,14	20,60	250	6,78	3 686
Стратегическа Цел 2 - Запазване и развитие на човешкия потенциал чрез възможности за образование, заетост, социално развитие и личностна изява														
Приоритет 2.1. - Реализиране на инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот за пълно използване на трудовия потенциал														
Индикативна оценка:	50	0	5,56	0	0	800	88,89	50	5,556	0	0	0	0	900
Приоритет 2.2. - Подобряване качеството и обхвата на образованието и на образователната инфраструктура, както и стимулиране качеството на човешкия ресурс														
Индикативна оценка:	123	81	9,50	350	27,027	210	16,22	612	47,26	0	0	0	0	1295
Приоритет 2.3. - Осигуряване на пълноценен обществен живот чрез културни и спортни дейности и инфраструктура														
Индикативна оценка:	237	40	3,47	1555	22,776	3895,47	57,06	295	4,321	350	5,126	495	7,25	6827,47
Приоритет 2.4. - Подобряване достъпа и повишаване на качеството на предлаганите здравни услуги														
Индикативна оценка:	80	20	19,512	210	51,22	50	12,20	70	17,07	0	0	0	0	410
Приоритет 2.5 - Подобряване на условията за предлагане на достъпни, качествени и разнообразни социални услуги														
Индикативна оценка:	52,25	52,25	6,92	163	21,589	340	45,03	199,75	26,46	0	0	0	0	755
Приоритет 2.6. - Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността														

Индикативна оценка:	70	0	13,208	0	0	360	67,92	100	18,87	0	0	0	0	530
ОБЩО СЦ2	612,25	193,25	5,71	2278	21,255	5655,47	52,77	1326,75	12,38	350	3,266	495	4,619	10717,47
Стратегическа Цел 3 - Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност и качествено управление на околната среда														
Приоритет 3.1. - Развитие и модернизация на инфраструктурата за свързаност и достъп														
Индикативна оценка:	175	175	0,88	5100	25,50	10725	53,63	0	0	3300	16,50	700	3,50	20000
Приоритет 3.2. - Развитие и модернизация на техническата инфраструктура														
Индикативна оценка:	127	120	2,88	0	0	3600	81,69	680	15,43	0	0	0	0	4407
Приоритет 3.3. - Обновяване на населените места и открояване на спецификите им														
Индикативна оценка:	75	75	2,36	80	2,52	2600	81,76	425	13,36	0	0	0	0	3180
Приоритет 3.4. - Опазване на околната среда и природните ресурси и развитие на екологичната инфраструктура														
Индикативна оценка:	324	124	0,76	1580	3,72	39500	92,92	136	0,32	120	0,282	850	2,00	42510
Приоритет 3.5. - Развитие на трансграничното и териториалното сътрудничество														
Индикативна оценка:	60	60	2,26	0	0	2340	88,30	250	9,434	0	0	0	0	2650
ОБЩО СЦ3	761	554	1,05	6760	9,29	58765	80,78	1491	2,05	3420	4,701	1550	2,131	72747
Хоризонтален приоритет 4: Подобряване на административния капацитет на местно ниво за подобряване процесите на управление и реализиране на политиките за развитие, по-добри условия на живот и труд;														
Индикативна оценка:	50	0	14,706	0	0	290	85,29	0	0	0	0	0	0	340
ОБЩА ФИНАНСОВА РАМКА НА ОПР	1 498	765,25	1,71	9118	10,422	67222,33	76,83	2828	3,232	4529,14	5,177	2295	2,623	87490,47

V. СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020

1. Подход за разработването на система от индикатори

Съгласно Закона за регионално развитие се предвижда наблюдение и оценка на изпълнението на всички документи за регионално планиране и развитие. Изпълнението на Общинския план за развитие 2014-2020 е многопосочен процес, свързан с влиянието на различни политически, икономически и социални фактори в динамична и променяща среда. Ето защо е необходимо реализацията на ОПР да се възприема като непрекъснат процес на наблюдение, оценка и актуализация, анализ и адаптиране на съществуващите насоки за развитие и дейности към новите обстоятелства. Наблюдението/мониторингът е систематично събиране, анализ и използване на информация, необходима за управлението и вземането на решения в процеса на работата по изпълнение на плана. Неговата основна функция е обратна връзка по отношение на процеса на реализация и предотвратяване на рисковете пред изпълнението на предвидените дейности и в резултат на това, на стратегическите цели и приоритети.

Системата от индикатори за наблюдение и оценка е основен инструмент за проследяване на степента на изпълнение на ОПР, като те са неразривно свързани с цялостният процес за наблюдение и оценка. Селектирането на индикаторите се основава на специфичните характеристики на стратегическата част на ОПР, както и с целите и приоритетите на стратегическите документи, с които ОПР е свързан. Индикаторите дават обща информация за промените в социално-икономическото състояние на общината и за промените в развитието ѝ, отчитайки интервенцията по основни приоритети и мерки. Планираната система от индикатори е информационно осигурена, като се предвиждат начини за проследяване на данните чрез използване на официални информационни и статистически източници.

Планирането на системата от индикатори и структурирането ѝ в два основни компонента - индикатори за въздействие и индикатори за резултат съответства на Методическите указания за разработване на общинските планове за развитие 2014-2020 на МРРБ. Двата вида индикатори съвместно позволяват да се определи степента на постигане на целите и приоритетите от съдържанието на ОПР. Стратегическите цели представляват желаното и възможно бъдеще на община Бойчиновци, докато приоритетните области представляват сферите на действие и интервенция. Двата елемента изискват към тях да се приобщят различни индикатори.

2. Източници на информация

Съществен момент от системата индикатори е осигуряването на надеждни и точни източници на информация. Основното средство за събиране на информация е базата данни на Националния статистически институт, неговата текуща

статистика и периодично издавани сборници. Проведеното през 2011 г. национално преброяване предоставя ценна информация за демографското развитие на населението, образователното равнище и икономическа активност, включително и на общинско ниво. Данните позволяват добра отправна база за сравнение в периода до 2020 г.

Възможности за получаване на търсена информация съществуват и по отношение на други обществени институции като РИОСВ, Областна дирекция „Земеделие” - Монтана, АПИ и Областно пътно управление - Монтана, Агенция по заетостта, както и дружества и частни фирми - ВиК - Монтана, ЧЕЗ Електроразпределение АД и др. Ключов източник представлява и общинската администрация и поддържаните от нея регистри и бази данни. Навременната им актуализация за целите на наблюдението и оценката на ОПР следва да се осигурява именно от информационните масиви на общинска администрация - Бойчиновци.

3. Видове индикатори

Включените в системата индикатори касаят социални, икономически, физически и финансови характеристики на община Бойчиновци. Планирани са и специфични индикатори, свързани с управлението и сътрудничеството в местното развитие.

Съобразно Методическите указания на МРРБ, индикаторите за въздействие отчитат изпълнението на специфичните и стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори, а в някои случаи – с качествени оценки относно достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

Индикаторите за резултат, от друга страна, се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и мерки за развитие на общината. По някои от мерките или приоритетите те могат да се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за местното развитие. Дефинираните индикатори са количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и мерките и постигнатото пряко въздействие в съответната сфера на интервенция.

Първия вид индикатори следва да оцени цялостната ефективност на ОПР и какво е достигнатото състояние от общината спрямо Визията и стратегическите цели до 2020 г. Втория вид индикатори могат да бъдат съотнесени и до конкретни проекти, включени в програмата за реализация на ОПР.

3.1. Индикатори за въздействие

Индикаторите за въздействие са разделени в три категории, спрямо стратегическите цели на ОПР. Индикаторите за всяка цел са формулирани въз основа на ключовите компоненти от съдържанието на целите.

№	Индикатори за въздействие	Мярка/ период	Начална стойност	Междинна стойност	Целева стойност	Източник на информация	Изменение
				2017	2020		
Стратегическа Цел 1 - Насърчаване на икономическата активност и предприемачеството за развитие на конкурентоспособността на местната икономика							
1	Брой инициативи и проекти, реализирани съвместно с бизнеса;	бр.					
2	Увеличение на инвестициите в ДМА	%					
3	Разработени специфични бизнес инициативи	бр.					
4	Брой модернизирани стопанства, свързани с преработвателен сектор.	бр.					
5	Преференции и улеснени процедури за бизнеса	бр.					
Стратегическа Цел 2 - Запазване и развитие на човешкия потенциал чрез възможности за образование, заетост, социално развитие и личностна изява							
1	Наети лица по трудово и служебно правоотношение	% от общия дял					
2	Реализирани проекти за модернизиране и осъвременяване на образователната инфраструктура;	бр.					
2	Брой млади хора завършили висше образование и реализирани в община Бойчиновци;	%	---	3	5	Община Бойчиновци, частен сектор	+5
3	Реализирани проекти за осъвременяване на обществената инфраструктура;						
4	Реализирани проекти за ремонт и рехабилитация на здравните кабинети;						
5	Дял на обхванатите от различни социални услуги, нуждаещи се лица;						
6	Намаляване на общия						

	дъл на социално слабите и нуждаещите се лица;						
Стратегическа Цел 3 - Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност и качествено управление на околната среда							
1	Новоизградена пътна и ЖП инфраструктура	км.	0	11	27	ОПУ- Монтана, община Бойчинов- ци	+27
2	Рехабилитирана техническа инфраструктура	км.	0,5	2	4	ОБА- Бойчинов- ци	+3,5
3	Обновени централни части на населените места	бр.	4	7	7	ОБА- Бойчинов- ци	+3
4	Изградена ВиК инфраструктура	км.	9,6	15	25	ОБА- Бойчинов- ци	+15,4
5	Реализирани проекти за териториално сътрудничество	бр./ спрямо 2011	0	4	7	ОБА- Бойчинов- ци	+5
Хоризонтален приоритет 4: Подобряване на административния капацитет на местно ниво за подобряване на процесите на управление и реализиране на политиките на развитие, по- добри условия на живот и труд.							
1	Брой въведени електронни услуги за гражданите и бизнеса при внедрени нови хардуерни и софтуерни продукти за достъпно, прозрачно и качествено административно обслужване.						
2	Брой служители преминали обучение за повишаване квалификацията и компетентността.						

3.2. Индикатори за резултат

Индикаторите за резултат разглеждат количествено измеримите мерки от състава на приоритетните области. Те се фокусират върху предполагаемите резултати и следствия от изпълнението на предвидените действия и проследяват динамиката в общинското развитие. Комбинирани са разнообразни източници на информация представящи точни и актуални данни за следените от индикаторите характеристики. Подборът на индикаторите спрямо стратегическите цели и приоритети, в съчетание с конкретните мерки на интервенция, позволяват успешното прилагане на системата за наблюдение, оценка и актуализация на плана.

Мярка №	Индикатори за резултат	Мярка/ период	Начална стойност	Междинна стойност	Целева стойност	Източник на инфор- мация	Изме- нение
				2017	2020		
Стратегическа Цел 1 - Насърчаване на икономическата активност и предприемачеството за развитие на конкурентоспособността на местната икономика							
Приоритет 1.1. Насърчаване на предприемачеството чрез подкрепа на развитието на нови бизнес идеи и създаването на нови фирми;							
1.1.1.	Участия на община Бойчиновци в различни национални и трансгранични изложения и бизнес събития;	бр.	0	2	4	Община Бойчинов- ци	+4
1.1.2.	Лица, преминали обучение по предприемачество;	бр.	0	10	20	Община Бойчинов- ци, НПО, ДБТ и др.	+20
1.1.3.	Брой местни фирми участвали в трансгранични инициативи	бр./ спрямо 2011г.	0	2	5	Община Бойчинов- ци	+5
1.1.4.	Информационни срещи с бизнеса за възможностите на европейските фондове и програми	бр.	1	3	7	Община Бойчинов- ци	+6
Приоритет 1.2. - Привличане на инвестиции и развитие на нови сектори в икономиката							
1.2.1.	Привлечени външни инвестиции от общия дял на инвестиционната активност;	% спрямо 2011г.	---	5	10	ТСБ- Монтана	+10
1.2.2	Заети лица, преминали през курсове за повишаване на професионалните умения и компетентности;	бр.	4	10	18	ДБТ- Монтана	+14
1.2.3	Брой регистрирани микро, малки и средни предприятия;	бр./ спрямо 2011 г.	157	168	185	ТСБ- Монтана	+28
1.2.4	Фирми, получили финансова подкрепа за технологична модернизация;	бр./ спрямо 2011г.	2	4	6	ТСБ- Монтана, община Бойчинов- ци	+4
Приоритет 1.3. - Оползотворяване на специфичния потенциал на местната икономика							
1.3.1.	Реализиран проект за разширяване на капацитета на „АВА Летателен център” - с.Ерден	бр.	1	2	2	АВА Летателен център - с.Ерден	+1
1.3.1.	Брой проекти за	бр.	1	2	3		+2

	развитие на туристическата инфраструктура;						
1.3.2.	Брой реализирани проекти за развитие на ЖП инфраструктурата	бр.	0	1	1	ДП „НКЖИ”, частен сектор	+1
1.3.3.	Брой предприятия в сектора на ХВП	бр.	4	6	8	ТСБ-Монтана	+4
Приоритет 1.4. - Развитие на селското стопанство и съпътстващите го преработвателни отрасли							
1.4.1.	Дял на поливните земеделски площи от всички площи	% / 2011г.	0	10	20	ОД „Земеделие”	+20%
1.4.2.	Реконструирана и новоизградена инфраструктура за защита от наводнения	бр.	1	2	3	Общинска администрация	+2
1.4.3.	Агроекологични или биологични стопанства	бр. /спрямо 2011	10	15	20	ОД „Земеделие”	+10
1.4.4.	Площи заети с трайни насаждения и зеленчукопроизводство;	% спрямо 2011	1	3	5	ОД „Земеделие”	+4
1.4.4.	Нови преработвателни предприятия	бр./ за 2011г.	1	2	3	Търговски регистър	+2
1.4.5	Реализирани проекти за модернизация на земеделските стопанства	бр.	0	2	5	ОД „Земеделие”	+5
1.4.6.	Одобрени и реализирани проекти за въвеждане на агроекологични мерки в стопанствата през МИГ „Бойчиновци-Якимово”	бр.	0	2	3	МИГ Бойчиновци - Якимово	+3
Приоритет 1.5. - Подобряване и подкрепа на бизнес средата							
1.5.1.	Електронни услуги за бизнеса	бр.	0	3	5	Общинска администрация	+5
1.5.2.	Участия на местни фирми в международни бизнес събития и (делегации, семинари, изложения и др.)	бр./ за година	0	2	4	Общинска администрация	+4
1.5.3.	Нормативни документи на общината, съдържащи преференции за бизнеса	бр.	0	1	1	Общинска администрация	+1
1.5.3.	Площ на предоставените	кв.м.	0	500	500	Общинска админи-	+500

	терени за развитие на производствена дейност и търговия;					страция	
Стратегическа Цел 2 - Запазване и развитие на човешкия потенциал чрез възможности за образование, заетост, социално развитие и личностна изява							
Приоритет 2.1. - Реализиране на инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот за пълно използване на трудовия потенциал							
2.1.1	Брои курсове за професионална квалификация и преквалификация;	бр.	3	5	7	Дирекция „Бюро по труда“	+4
2.1.2	Брои на предприемачите обучени за развитие на мениджърски умения;	бр.	0	10	20	Дирекция „Бюро по труда“	+20
2.1.3	Брои съвместни инициативи със социални партньори за продължаващо професионално обучение;	бр.	0	2	5	Дирекция „Бюро по труда“, ОБА, частен сектор	+5
2.1.4	Брои включени младежи до 29 години в програми и проекти за заетост и обучение	бр.	1	2	5	Общинска администрация, частен сектор;	+4
2.1.5	Брои на участниците в програми за временна заетост;	бр.	187	250	380	ОБА	+193
Приоритет 2.2. - Подобряване качеството и обхвата на образованието и на образователната инфраструктура, както и стимулиране качеството на човешкия ресурс							
2.2.1	Брои деца, подлежащи на задължително обучение и обхванати в детските заведения;	% спрямо общия брой	92	95	100	ОБА - Бойчиновци	+8
2.2.1.	Брои детски заведения с извършен основен ремонт и/или въведени мерки за енергийна ефективност;	бр.	0	2	6	ОБА - Бойчиновци	+6
2.2.1.	Брои учебни заведения с извършен основен ремонт и/или въведени мерки за енергийна ефективност;	бр.	1	3	6	ОБА - Бойчиновци	+5
2.2.1.	Намаляване броя на преждевременно напускащите училище;	% спрямо общия брой	12	10	8	ОБА - Бойчиновци	-4
2.2.1.	Брои педагогически и управленски кадри в системата на основното и средното образование преминали	% спрямо общия брой	15	25	32	ОБА - Бойчиновци	+17

	през курсове за повишаване на квалификацията;						
2.2.2	Брой подкрепени проекти за развитие на предприемачески, творчески и иновативни компетентности сред учащите се;	бр.	0	1	3	ОбА - Бойчиновци	+4
2.2.3	Реализирани проекти/дейности в областта на превенцията;	бр.	0	4	7	ОбА - Бойчиновци	+7
2.2.4	Отпуснати стипендии на талантлив млади хора;	бр.	0	2	7	ОбА - Бойчиновци	+7
Приоритет 2.3. - Осигуряване на пълноценен обществен живот чрез културни и спортни дейности и инфраструктура							
2.3.1.	Реновирани читалища и църкви	бр.	0	4	8	ОбА - Бойчиновци	+8
2.3.2.	Новоизградени и рехабилитирани спортни съоръжения	бр.	1	1	3	ОбА - Бойчиновци	+2
2.3.3.	Реализирани проекти за консервация и реставрация на исторически и културни ценности на територията на общината;	бр.	0	1	3	ОбА - Бойчиновци	+3
2.3.4.	Брой проекти за подкрепа на художествено творчески дейности;	бр.	0	1	2	ОбА - Бойчиновци	+2
Приоритет 2.4. - Подобряване достъпа и повишаване на качеството на предлаганите здравни услуги							
2.4.1.	Рехабилитирани здравни служби	бр.	0	2	4	Община Бойчиновци	+4
2.4.2.	Проведени мероприятия, включващи дейности по превенция и обогатяване на здравната култура на населението от уязвими социални групи	бр.	0	2	5	Община Бойчиновци, НПО	+5
2.4.3.	Посещения на населените места от мобилни специализирани медицински звена с цел превенция и ранна диагностика на болести	бр. посещения	2	5	8	Община Бойчиновци, НПО, здравни мрежи	+6
Приоритет 2.5 - Подобряване на условията за предлагане на достъпни, качествени и разнообразни социални услуги							
2.5.1.	Брой населени места, обхванати от	бр.	9	11	11	Областна администрация	+2

	областната транспортна схема					ация - Монтана, община Бойчинов- ци	
2.5.2.	Реализирани проекти за обновяване и модернизиране на социалната инфраструктура;	бр.	1	2	3	община Бойчинов-ци	+2
2.5.3.	Брой нововъведени социални услуги	бр.	2	3	4	община Бойчинов-ци	+2
2.5.3.	Дял на обхванатите от социални услуги от всички нуждаещи се;	%, спрямо 2011 г.	36	48	62	община Бойчинов-ци	+26
2.5.4.	Брой социални работници, преминали курсове за повишаване на квалификацията;	бр.	0	5	8	община Бойчинов-ци	+8
2.5.4.	Капацитет на ДСХ-Владимирово	бр. домува- щи	54	70	70	ДСХ	+16
Приоритет 2.6. - Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността							
2.6.1	Брой на отпадналите ученици, които отново посещават училище;	бр., спрямо 2011	0	10	18	община Бойчинов-ци	+18
2.6.1.	Брой ограмотени малограмотни и неграмотни деца и младежи;	бр., спрямо 2011	0	25	50	община Бойчинов-ци	+18
2.6.2.	Реализирани проекти за достъпна среда	бр.	1	2	3	община Бойчинов-ци	+2
2.6.2.	Реализирани проекти за благоустрояване на ромските квартали;	бр.	2	3	4	община Бойчинов-ци	+2
2.6.3.	Лица, назначени като „Охрана” и/или „Пазач”	бр.	20	24	28	община Бойчинов-ци	+8
2.6.4.	Брой лица в неравностойно положение, назначени по програмите за временна заетост;	бр.	12	20	30	община Бойчинов-ци	+18
2.6.5.	Проведени инициативи за социална интеграция;	бр./ спрямо 2011г.	2	3	4	община Бойчинов-ци	+2
Стратегическа Цел 3 - Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност и качествено управление на околната среда							
Приоритет 3.1. - Развитие и модернизация на инфраструктурата за свързаност и достъп							
3.1.1	Километри новоизградена пътна инфраструктура	Км./ Спрямо 2011	0	4	12	ОПУ - Монтана, ОБА	12

3.1.2	Километри новоизградена пътна инфраструктура	Км./ Спрямо 2011	0	7	15	ОПУ - Монтана, ОБА	15
3.1.3.	Асфалтирана пътна настилка;	Км./ Спрямо 2011	0	5	11	Общинска администрация	+11
3.1.4	Рехабилитирана пътна настилка;	км./ Спрямо 2011	0	5	10	Общинска администрация	+10
3.1.5	Брой проекти за реконструкция на ЖП инфраструктурата;	бр.	0	1	2	ДП „НКЖИ“	+2
3.1.6	Брой реализирани проекти за развитието на логистичната инфраструктура;	бр.	0	0	1	Частен сектор	+1
Приоритет 3.2. - Развитие и модернизация на техническата инфраструктура							
3.2.1.	Площ рехабилитирана улична мрежа	м./ спрямо 2011	50	2000	3500	Общинска администрация	+2970
3.2.2.	Брой проекти за подобряване организацията на движението по пътната и уличната мрежа в общината ;	бр.	0	0	1	Общинска администрация	+1
3.2.3.	Изградена интелигентна система за автоматизирано управление на уличното осветление в общината и въвеждани енергоспестяващи мерки;	бр.	0	1	1	Общинска администрация	+1
3.2.4.	Брой газифицирани сгради;	бр.	0	3	5	Общинска администрация, Монтана газ	+5
3.2.5	Брой населени места с високоскоростна интернет връзка;	бр.	11	2	13	Общинска администрация	+2
3.2.6.	Реализиран 1 бр. проект за рехабилитация на критична инфраструктура - мост над р. Огоста на общински път IV - 10112	бр.	0	1	1	Общинска администрация	+1
Приоритет 3.3. - Обновяване на населените места и открояване на спецификите им;							
3.3.1.	Благоустроени централни части на населените места	бр.	4	3	7	Общинска администрация	+3

3.3.2.	Брой проекти за естетизиране на зелената среда и новоизградени зони за отдих и отмора;	бр.	3	7	13	Общинска администрация	+10
3.3.3.	Брой проекти за въвеждане на мерки за енергийна ефективност в обществените сгради;	бр.	0	3	7	Общинска администрация	+7
3.3.4	Брой проекти, налагащи специфичен продукт, реализиращ особеностите на населените места в общината;	бр.	1	2	4	Общинска администрация, частен сектор	+3
5	Дял на цифровизираните регулационни и кадастрални планове на населените места;	бр.	4	7	13	Общинска администрация	+9
Приоритет 3.4. - Опазване на околната среда и природните ресурси и развитие на екологичната инфраструктура;							
3.4.1.	Новопроектирани и новоизградени ПСОВ;	бр.	0	1	2	Общинска администрация	+2
3.4.1.	Реконструирана водоснабдителна мрежа;	% от общата дължина	28,45	39,8	73,5	Общинска администрация, ВиК - Монтана	+45,05
3.4.1.	Новоизградена / реконструирана канализационна мрежа;	км.	9,6	15	25	Общинска администрация, ВиК - Монтана	+15,4
3.4.2	Площ на рекултивираните нарушени територии;	дка	5	8	10	Общинска администрация, РИОСВ-Монтана	+5
3.4.3.	Площ на новозалесени територии;	дка	0	800	800	Общинска администрация	+800
3.4.3.	Брой населени места, обхванати от система за разделно събиране на отпадъците;	бр.	0	2	5	Общинска администрация, РИОСВ-Монтана	+5
3.4.4.	Новоизградена екологосъобразна туристическа инфраструктура;	бр.	0	1	2	Общинска администрация	+3
3.4.5.	Брой проекти за въвеждане на ВЕИ в административни сгради;	бр.	0	1	1	Общинска администрация	+2

3.4.6.	Новоизградени и реконструирани съоръжения за предпазване от природни бедствия;	бр.	2	3	8	Общинска администрация	+6
Приоритет 3.5. - Развитие на трансграничното и териториалното сътрудничество							
3.5.1.	Брой проекти, реализирани по програмите за ТГС България - Сърбия и България - Румъния	бр.	0	2	3	Общинска администрация	+3
3.5.2.	Брой проекти, финансирани по мерките на стратегията за местно развитие на МИГ Бойчиновци - Якимово	бр.	0	5	15	МИГ Бойчиновци - Якимово	+15
3.5.3.	Брой проекти, осъществени чрез прилагане на ПЧП	бр.	0	1	3	Общинска администрация	+3
Хоризонтален приоритет 4: Подобряване на административния капацитет на местно ниво за подобряване процесите на управление и реализиране на политиките за развитие, по-добри условия на живот и труд;							
4.1.	Служители, преминали обучение за управление на проекти	бр.	4	8	12	Общинска администрация	+4
4.1.	Спечелени и реализирани проекти	бр./ за година	4	6	8	Общинска администрация	+2
4.2.	Въведени работещи е-услуги	бр.	0	10	20	Общинска администрация	+20
4.3.	Реализирани проекти и инициативи в партньорство с общественения сектор	бр.	2	4	10	Общинска администрация	+8

VI. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020

1. Значение на действията за наблюдение и оценка

Ефективната реализация на Общинския план за развитие на община Бойчиновци в периода на неговото действие изисква способност за адаптация към променящите се характеристики на външната и вътрешната среда. Тази особеност посочва нуждата от планирането на системни действия за наблюдение и оценка на плана. Тези действия обвързват отделни заинтересовани страни и звена, извършваните от тях функции и последователността на изпълнението им във времето. Целта на тази система е да се определи степента на изпълнение на планираните цели, да се анализира съответствието на плана с променящата се среда и да аргументира необходимостта от промени.

Основните компоненти на тези действия изискват информационно обезпечаване, приложение на системата от индикатори, координация и взаимодействие между участващите структури в приложението на плана, публичност на междинните резултати.

2. Участващи структури

Основните участници в дейностите по наблюдение и оценка на ОПР са общинския съвет на община Бойчиновци, кмета, общинската администрация, кметовете на населени места и кметските наместници, разнообразните звена, осигуряващи информация, заинтересованите страни и обществените партньори.

Общинският съвет е ръководния орган за наблюдението на ОПР. Представители на общинския съвет участват, както в разработването на настоящия план, така и в последващия мониторинг и оценка. Осигуряването на условия за публичност и прозрачност на процедурите по прилагането му трябва да бъде продължено и за целите на отчетността и анализа на резултатите от изпълнението му.

Кметът на общината организира наблюдението на ОПР. Основният инструмент за наблюдение и оценка е годишния доклад за изпълнението на ОПР, подготвян в началото на всяка година, с изключение на първата. Кметът въвежда и контролира процедурата за подготовката на годишните доклади, след което ги предлага за одобрение от Общинския съвет. Освен това доклада се изпраща и до председателя на областния съвет за развитие на област Монтана.

Важна роля в подготовката и изпълнението на общинския план за развитие имат и специализираните звена в общинската администрация. Освен взаимодействието със заинтересованите страни, администрацията събира и обработва информация по наблюдението и оценката на плана. Съществена дейност в това отношение имат експертните функции на специализираните звена при анализа на натрупаната база данни.

Кметовете и кметските наместници също са важна част от системата за наблюдение и оценка. Те наблюдават реализацията на предвидените мерки и тяхното въздействие по населени места и осигуряват информация за състоянието и тенденциите в развитието им.

Задължителна е комуникацията с институциите, предоставящи нужната информация за проследяване изпълнението и резултатите на плана като НСИ и Териториално статистическо бюро - Монтана, Агенция по заетостта, Областно пътно управление, ВиК и др.

Заинтересованите страни са местни партньори, училища, читалища, НПО, частния сектор, гражданите на община Бойчиновци и др.

Обвързването на всички изброени звена в единна система за наблюдение и оценка позволява постигането на реалистична представа за изпълнението на ОПР и съответно формирането на точна оценка за неговия напредък и постиганите във всеки един етап резултати.

3. Функции за наблюдение и оценка

Съгласно Закона за регионалното развитие, кметът на община Бойчиновци и Общинския съвет съвместно обезпечават дейностите по изработването, съгласуването и последващата реализация и наблюдение на ОПР. Те осигуряват и условията за публичност и широко обществено участие в работата по създаването и прилагането на плана. Кметът на общината организира цялостния процес в условията на непрекъсната комуникация с одобряващия и приемащия орган - Общинския съвет.

Общинския съвет е определен като основен орган за наблюдение на ОПР. Съгласно чл. 81 от Правилника за прилагане на ЗРР неговите функции, включват:

- осигуряване на информация и данни и прилагане на система от индикатори за наблюдение по отношение на реализацията на целите и приоритетите за местно развитие;
- координация на дейностите по наблюдението между централните и местните органи на изпълнителната власт, други заинтересувани органи, организации и юридически лица на основата на принципа за партньорство;
- обсъждане и одобряване на доклади за наблюдението на документа, осигуряване на комуникация и взаимодействие с административните структури, участващи в процеса на изпълнение ОПР;
- разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски;
- определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност.

Кметът организира наблюдението на конкретните действия за реализация на ОПР, като основен инструмент за наблюдение и обобщаване на информацията по изпълнението и резултатите от прилагането на ОПР, е Годишния доклад. Изводите от съдържанието на докладите през периода 2014-2020 са основата за междинната и последващата оценка на ОПР, като годишните доклади ще предоставят информация за:

- социалните, икономическите и екологичните промени на територията на общината и прилежащата и външна среда;
- степента на изпълнение на зададените цели, приоритети и мерки;
- конкретните резултати от изпълнението на задълженията на компетентните органи по изпълнението на плана;
- идентифицираните проблеми и предприетите мерки за тяхното преодоляване, както и предложения за подобряване на системата за наблюдение и изпълнение на ОПР;
- информация за предприетите мерки за осигуряване на публичност, използваните начини за събиране на информация и последващ анализ, функционирането на формираните партньорства;

Докладът се обсъжда и приема в Общинския съвет и се изпраща на председателя на Областния съвет за развитие.

Съществена функция на Общинския съвет и кмета на общината е планирането на вътрешноорганизационна структура, където подробно са разпределени задълженията на структурните звена, които имат отношение към процеса по изпълнение и наблюдение на ОПР.

За периода на действие на плана ще бъдат изработени две оценки - междинна и последваща. Изработването на Междинна оценка е предвидено за 2017 г. Тя ще проследи:

- първоначалните резултати от изпълнението на плана и неговия напредък по отношение на постигане на съответните цели;
- използването на финансовите ресурси и процедурите за управление и наблюдение;
- актуалността на плана спрямо настъпилите промени във вътрешната и външната среда;
- ефективността му;

Кметът внася Междинната оценка за обсъждане в Общинския съвет и по този начин формално процесът приключва. Въз основа на Междинната оценка, ако се прецени, се извършва актуализацията на плана в съответствие със изискванията на ЗРР. Главните причини за актуализация на плана могат да бъдат продиктувани от динамични социално - икономически процеси, съществени изменения в екологичната обстановка, важни промени настъпили в законодателството и в стратегическата рамка на планиране, основните секторни политики, планове и програми. Междинната оценка следва да оцени значимостта на настъпилите изменения и адекватността на наличния ОПР спрямо тях, като се извърши анализ и преценка за целесъобразността за изработката на актуализиран документ за оставащото време от програмния период.

Последващата оценка отчита целия период до 2020 и включва:

- цялостна оценка на постигнатите резултати и общото въздействие на плана;
- ефективността и ефикасността на вложените ресурси;
- анализ на устойчивостта на резултатите, както и на положителните и отрицателните фактори при изпълнението на плана;
- изводи и препоръки;

Последващата оценка трябва да бъде изготвена до 12 месеца след приключване на плана, като изводите и препоръките дават информация за следващия етап от планирането на местното развитие.

4. Разпределение на дейностите

Всяка една от дейностите по наблюдение и оценка на Общинския план за развитие е ориентирана към определен момент във времето и е свързвана със детайлно разработената система за успешното управление на ОПР.

През 2014г. е предвидено първоначалното изграждане на каналите за информация и въвеждането на методи за събиране и анализ на информацията от

страна на общинска администрация. Основните методи са създаване на база данни за всички проекти, включени в ОПР с цел последващ мониторинг на напредъка им, активен диалог със заинтересованите страни, доизграждане на партньорската мрежа за активно наблюдение на общинското развитие. Този механизъм трябва да се доразвие през следващите години във връзка с изработването на Годишните доклади, междинната и последващата оценка на плана.

През останалите години трябва да се проведе последователността от действия по изработването на годишен доклад, чрез прилагането на системата от индикатори и използването на събраната и анализираната информация от общинската администрация. След изготвянето на доклада следва да се осигури неговата публичност и достъпност, което е в рамките на компетенциите също на общинската администрация.

Междинната оценка следва да се извърши през първата половина на 2017 г. , като избрания екип от експерти /външни или от общинска администрация/ задължително прилага системата от индикатори и оценява ОПР по отношение на необходимостта от актуализация. При необходимост от актуализация следва реда за изработката на ОПР, като процесът приключва с неговото обсъждане и приемане от Общинския съвет. Актуализираният документ задължително е обвързан с изводите и решенията на проблемите, описани в доклада за Междинната оценка, като актуализацията надгражда изпълнявания до момента план.

Аналогична е и процедурата за последващата оценка на плана, предвидена за 2021 г. , която представлява финален момент в наблюдението и оценката на ОПР. Последващата оценка, анализите и резултатите постигнати до момента дават изводи и препоръки за следващия програмен период.

VII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕ ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

1. Значимост на партньорствата, публичността и информираността.

Общинският план за развитие на община Бойчиновци може да бъде ефективен инструмент за пълноценна реализация на целите му единствено при активен обмен на идеи и координирани действия между всички заинтересовани страни по време на двата етапа от ОПР - разработването и реализацията му. Публичното представяне на документа е възможност за натрупване на информация и идеи, реализирането на партньорства и повече възможности за съвместни действия.

Общинският план за развитие на община Бойчиновци за периода 2014-2020г. е разработен въз основата на прилагането на принципите на партньорство, публичност и прозрачност като ръководен принцип за постигане на устойчиво местно развитие.

Основните принципи на партньорство, върху които се основава стратегическата концепция за местно развитие, формулирана в ОПР, са:

- партньорство между всички институции, заинтересовани лица и структури на гражданското общество в процеса на разработване и реализация на документа;
- координация и ефективно взаимодействие между всички институционални звена с отговорности по реализация на плана за постигане на неговите цели и приоритети;
- едноточност и концентрация на усилията, човешките и материални ресурси за осъществяване на плана ;
- интегриране на действията, осъществявани от различните партньори за постигане на комплексен социално-икономически ефект;
- откритост към предложенията на партньорите и заинтересованите страни и адаптивност към променящите условия на средата;

2. Осъществяване на дейностите по време на разработване на ОПР

В рамките на разработването на документа се представиха и популяризираха работните предвиждания на ОПР, начините за реализация на неговите цели и приоритети, очакваните конкретни ползи за развитието на общината и нейната общност. Отчетоха се разнообразните интереси и съображения с оглед постигането на балансиран, реалистичен и отразяващ местните потребности документ. Постигането на обществена ангажираност към плана бе разгледано като първата стъпка към неговото успешно изпълнение. За тази цел в разработването и общественото обсъждане на плана се включиха и представители на Общинския съвет.

Публичното представяне на ОПР се осъществи чрез обществени дискусии по населени места, като в тях се включиха представители на всички заинтересовани страни - кметства, читалища, училища, бизнес, граждани и др.

Наред с това бе разработена анкета, която събра мненията на заинтересованите страни, както точна информация за приоритетните сфери на интервенция за периода 2014-2020 г. Специално внимание бе отделено на кметовете и кметските наместници, както и на потребностите на бизнеса в общината.

С оглед осигуряване на информация и публичност във всеки един момент информация за плана за развитие бе качвана на интернет страницата на община Бойчиновци.

Получените в процеса на обсъждане и консултации, аргументирани предложения и становища бяха отразени в окончателния вариант на документа.

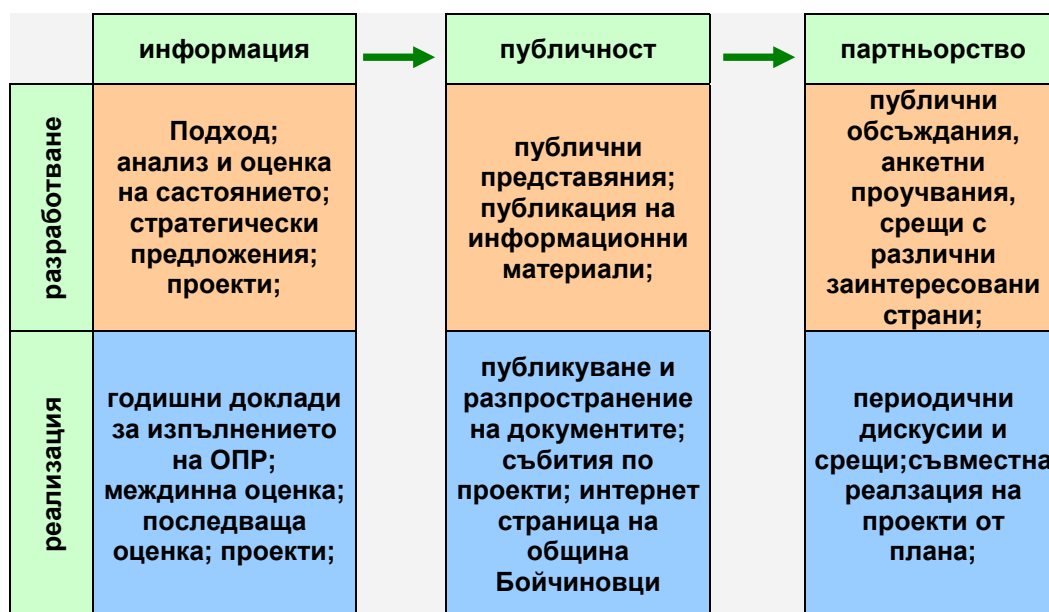
3. Осъществяване на дейностите по време на реализация на ОПР

Реализацията на Общинския план за развитие 2014-2020 г. се основава на осъществяването на включените в неговата програма конкретни проекти. Разпределението на дейностите и отговорностите между публичния, частния и

неправителствения сектор се реализира чрез партньорство, което подкрепя постигането на устойчиви резултати за местно развитие.

Освен публичното представяне и обсъждане на годишните доклади за изпълнението на ОПР, Междинната и Последващата оценка, е необходимо и формирането на оперативни партньорства за реализирането на определените с общинския план конкретни ключови проекти. Ето защо неразделна част от Програмата за реализация на ОПР е описанието на необходимата организационна основа за изпълнение на проектите, отговаряща структура и участващ партньор. Наличието на подобен подход позволява обединение и концентрация на усилията за общо използване на ресурсите и постигане на стратегическите цели.

Подходящо е да се използва и интернет сайта на общината като място за отчитане напредъка на ключовите проекти от Общинския план за развитие.

В процеса на осигуряване на партньорства, информация и публичност Общинският съвет има важна роля като орган по координация и взаимодействие, ангажиран с изпълнението на целите и приоритетите на плана.

VIII. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Програмата за реализация е заключителен елемент от структурата на ОПР и водеща предпоставка за реализация на плана и неговите цели. В единство с останалите инструменти тя определя начините за разпределение на наличните и потенциалните общински времеви, финансови и организационни ресурси. Същността на програмата е да обособи проектите по конкретните мерки, които да осигурят оперативна основа за изпълнение на плана.

Цели и приоритети, заложи в настоящия програмен документ, които са развити конкретно в проектни предложения, са на базата на стратегическата рамка на документите от по-високо йерархично ниво, като отчитат:

- принципите на планиране за Област Монтана и Северозападен район за планиране;
- наличните ресурси и потенциалът на община Бойчиновци и възможностите за тяхното използване за целите на демографското, социалното, икономическото и инфраструктурно развитие и опазването на околната среда;
- специфичните силни и слаби страни на общината, които могат да имат стимулиращо или задържащо въздействие върху процесите на местно развитие;

Друг съществен момент при разработването на конкретните проекти на програмата е условието те да са „работещи“ т.е. да изпълняват своето предназначение за постигане на приоритетите и целите на съответна мярка, което означава те да отговарят на следните критерии:

- реалистичност, свързана с отчитането на ресурсите, потенциалите и спецификите на общината;
- постижимост, свързана с наличието на воля в заинтересованите страни за реализацията им;
- измеримост, свързана с изискването да се прилагат обективни индикатори за отчитане на въздействието върху развитието на общината;

Проектите са съобразени в максимална степен с бъдещите Оперативни програми, като се търси синергичен ефект при тяхното планиране и осъществяване. Въпреки, че включените в състава на ОПР проекти принадлежат към конкретна приоритетна област и мярка, повечето от тях имат комплексен характер. Ориентирането на проектите към един приоритет и мярка се налага и заради търсенето на рационална подредба и оптимално управление и разпределение на ресурсите.

Приложение № 1А - Обобщение на проектите по ОПР 20147-2020 на община Бойчиновци

Стратегическа Цел 1 - Насърчаване на икономическата активност и предприемачеството за развитие на конкурентоспособността на местната икономика		
мярка	приоритет	съответстващ проект
1.1.1.Подобряване на бизнес инфраструктурата и предоставяните услуги в подкрепа на бизнеса;	1.1. Насърчаване на предприемачеството чрез подкрепа на развитието на нови бизнес идеи и създаването на нови фирми;	P.1.1.
1.1.2.Провеждане на обучения за придобиване на предприемачески и бизнес умения;		P.1.2.
1.1.3.Подпомагане процеса на пазарна информация и търговски контакти с местни и чуждестранни фирми за подобряване на достъпа до нови пазари и интернационализация на МСП;		P.1.3.
1.1.4.Осигуряване на институционална подкрепа за развитие на бизнеса и подкрепа за усвояването на средства от европейските финансови инструменти;		P.1.4.
1.2.1. Реализация на програма за общински инвестиционен маркетинг;	1.2. Привличане на инвестиции и развитие на нови сектори в икономиката;	P.1.5.
1.2.2. Подобряване на качествените характеристики на работната сила;		P.1.6.
1.2.3. Осигуряване на подходящи места за развитие на нов бизнес, изграждане на индустриални зони и логистичен център, които да служат като места за ускореното развитие на местната икономика;		P.1.7., P.3.11
1.2.4 Подкрепа за инвестиции за модернизация на материалните активи и производствените фактори на съществуващите предприятия;		P.1.8.
1.3.1. - Брандиране на община Бойчиновци като уникална туристическа дестинация за екстремни въздушни спортове;	1.3. Оползотворяване на специфичния потенциал на местната икономика;	P.1.9.
1.3.2. Изграждане на необходимите съоръжения и модернизация на съществуващата инфраструктура за утвърждаването на община Бойчиновци като важен ЖП възел;		P.3.9., P.3.10., P.3.11
1.3.3. Възраждане на традиционни отрасли в хранително-вкусовата промишленост;		P.1.10., P.1.11., P.1.8.
1.4.1. Възстановяване, изграждане и модернизиране на хидромелиоративната инфраструктура, осигуряваща ефективно използване на водните ресурси;	1.4. Развитие на селското стопанство и съпътстващите го преработвателни отрасли;	P.1.12, P.1.13
1.4.2. Поддържане в добро състояние на инфраструктурата за предпазване от вредното въздействие на водите - диги, речни корекции, дренажи и др.;		P.1.14.

1.4.3. Насърчаване на агроекологичното и биологичното земеделие;		P.1.15.
мярка	приоритет	съответстващ проект
1.4.4. Насърчаване на отрасловата диверсификация и добавяне на стойност към дейностите в селското стопанство чрез изграждане на производствен цикъл в хранително-вкусовата промишленост;	1.4. Развитие на селското стопанство и съпътстващите го преработвателни отрасли;	P.1.16., P.1.17
1.4.5. Модернизация и технологично обновяване на стопанствата и инфраструктурата в отрасъла;		P.1.18
1.4.6. Поддържане и съхраняване на природните ресурси;		P.1.19.
1.5.1. Повишаване на общото качество на административните услуги, предоставяни от община Бойчиновци чрез максимално улеснение и възможност за електронно обслужване;	1.5. Подобряване и подкрепа на бизнес средата;	P.1.20
1.5.2. Стимулиране външнотърговския капацитет и конкуренто-способността на местните фирми, чрез обучения за повишаване квалификацията на МСП в областта на външната търговия, както и организирани участия в бизнес събития;		P.1.21.
1.5.3. Въвеждане на общински преференции при инвестиционна активност;		P.1.22.
Стратегическа цел 2 - Запазване и развитие на човешкия потенциал чрез възможности за образование, заетост, социално развитие и личностна изява;		
мярка	приоритет	съответстващ проект
2.1.1. Придобиване на компетентности в съответствие с към пазара на труда;	2.1. Реализиране на инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот за пълно използване на трудовия потенциал;	P.2.1., P.2.8., P.2.2. P.2.3.
2.1.2. Развитие на предприемачеството;		P.2.4, P.2.5
2.1.3. Изграждане на система за професионално ориентиране и професионално обучение на младежи и други категории лица, съобразени с потребностите на трудовия пазар;		P.2.10
2.1.4. Създаване на условия за задържането на висококвалифицирани специалисти;		P.2.12
2.1.5. Повишаване адаптивността на уязвими социални групи към пазара на труда;		P.2.1.
2.2.1 Подобряване и оптимизиране на образователната инфраструктура	2.2. Подобряване качеството и обхвата на образованието и на образователната инфраструктура, както и стимулиране качеството	P.2.6.1÷7, P.2.9
2.2.2.Комуникация между средното образование и бизнеса		P.2.10, P.2.8, P.2.7
2.2.3. Повишаване на образователното равнище сред ромското етническо малцинство		P.2.11

2.2.4. Преодоляване недостига на кадри с висше образование и въвеждане на образователни стимули	на човешкия ресурс;	P.2.12
мярка	приоритет	съответстващ проект
2.3.1. Стимулиране на читалищната и църковна дейност в общината;	2.3. Осигуряване на пълноценен обществен живот чрез културни и спортни дейности и инфраструктура;	P.2.13.1÷ 8, P.2.14, P.2.15, P.2.16, P.2.17, P.2.18, P.2.19
2.3.2. Осигуряване на модерна и надеждна спортна инфраструктура и съоръжения и популяризиране на спорта като активен и здравословен начин на живот;		P.2.20 1÷ 5, P.2.21.1., P.2.21.2, P.2.22
2.3.3. Физическо и духовно съхраняване на поставените под юридическа защита културни ценности;		P.2.23, P.2.24, P.2.25, P.2.26, P.2. 27
2.3.4. Духовно съхраняване и обогатяване на живото културно наследство и местните традиции;		P.2.27, P.2.28, P.2.29, P.2.30
2.4.1. Подобряване на достъпа и модернизация на здравната инфраструктура;	2.4. Подобряване достъпа и повишаване на качеството на предлаганите здравни услуги;	P.2.31. - 1 ÷ 5
2.4.2. Създаване на условия за повишаване на здравната култура сред уязвими групи от населението;		P.2.32, P.2.33.
2.4.3. Ефективна превенция чрез профилактични прегледи и повишаване на физическата култура на населението;		P.2.32, P.2.33.
2.5.1. Създаване на условия за пълен достъп до транспортната система;	2.5 Подобряване на условията за предлагане на достъпни, качествени и разнообразни социални услуги;	проекти по ос 3
2.5.2. Подобряване инфраструктурата на социалните услуги;		P.2.34, P.2.35, P.2.36
2.5.3. Постигане на по-високо качество и разнообразие в общественото обслужване и социалните услуги;		P.37.1., P.2.37.2
2.5.4. Развитие на социалните институции;		P.2.38, P.2.39
2.6.1. Подобряване на обхвата и качеството на образователния процес, както и достъпа до образование, обучение и развитие на социални и професионални умения;	2.6. Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността;	P.2.40, P.2.41, P.42
2.6.2. Подобряване на средата за достъп и живот на групите, застрашени от социално изключване и изолация;		P.2.43
2.6.3. Осигуряване на ред и сигурност на жителите на населените места в общината;		P.2.44, P.2.45

2.6.4. Подобряване на достъпа до пазара на труда и подобряване на трудовите умения и навици на уязвими социални групи;		P.2.1
2.6.5. Подкрепа на политика за превенция и пълноценно участие в социалния живот чрез културни, спортни и др. мероприятия;		P.2.22., P.2.33, P.2.30
Стратегическа цел 3 - Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност и качествено управление на околната среда;		
мярка	приоритет	съответстващ проект
3.1.1. Изграждане на транспортни отсечки, свързващи общината с главните транспортни оси - Е- 79 (ЕТК №4) и II-81 - Монтана - Лом;	3.1 Развитие и модернизация на инфраструктурата за свързаност и достъп;	P.3.1., P.3.2, P.3.8,
3.1.2. Повишаване на вътрешно регионалната свързаност чрез изграждане на пътни отсечки за връзка със съседни общини;		P.3.3.
3.1.3. Изграждане и модернизация на липсващите елементи от общинската пътна мрежа;		P.3.4.
3.1.4. Модернизация на общинска пътна мрежа;		P.3.5, P.3.6., P.3.7
3.1.5. Модернизация на ЖП инфраструктурата при запазване на стратегическото положение на община Бойчиновци в ЖП транспорта;		P.3.9, P.3.10
3.1. 6 Развитие на мултимодалния транспорт;		P.3.11
3.2.1. Рехабилитация на уличната мрежа по населени места;	3.2 Развитие и модернизация на техническата инфраструктура	P.3.12
3.2.2. Модернизация и разширяване на уличното осветление;		P.3.13.
3.2.3. Изграждане на газоразпределителна мрежа и поетапна газификация;		P.3.14.1
3.2.4. Развитие на телекомуникационната и енергийната инфраструктура;		P.3.14.2, P.3.15
3.2.5 Управление на критичната инфраструктура за защита от бедствия, аварии и катастрофи;		P.3.16
3.3.1. Обновяване на откритите публични пространства и добавяне на нови функции към тях;	3.3 Обновяване на населените места и открояване на спецификите им	P.23.17
3.3.2. Подобряване и поддръжка на елементите на зелената среда;		P.3.18
3.3.3. Обновяване на публичната инфраструктура и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в обществените сгради;		P.3.19, P.3.20
3.3.4. Подобряване на икономическата активност в населените места и открояване на спецификите им;		P.3.23
3.3.5. Устойчиво и балансирано устройствено планиране;		P.3.21, P.3.22

3.4.1. Подобряване и модернизация на ВиК мрежите и изграждане на съоръжения за пречистване на отпадъчни води;	3.4. Опазване на околната среда и природните ресурси и развитие на екологичната инфраструктура	P.3.24, P.3.25, P.3.26.
3.4.2. Възстановяване на нарушени територии и развитие на подходящи функции в тях;		P.3.27, P.3.32
3.4.3. Съхранение на специфичното съчетание на полски територии и горски фонд, както и ограничаване на негативните въздействия върху качеството на въздуха, водите и почвите;		P.3.28
мярка	приоритет	съответстващ проект
3.4.4. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие, защитените територии и развитие на екотуризма;	3.4. Опазване на околната среда и природните ресурси и развитие на екологичната инфраструктура	P.3.329, P.3.30P P.3.31
3.4.5. Приложение на мерки за енергийна ефективност в публичната инфраструктура;		P.3.33.1, P.3.33.2
3.4.6. Управление на природните рискове и изграждане на система за защита от природни бедствия;		P.3.34.1, P.3.34.2, P.3.34.3., P.3.4.4.
3.5.1. Подобряване на икономическите, социалните и екологичните връзки с трансграничните партньори в Р Сърбия и Р Румъния за устойчиво местно развитие;	3.5. Развитие на трансграничното и териториалното сътрудничество	P.3.35.1.,P.3.35.2.
3.5.2. Прилагане на Стратегията за местно развитие на Местна инициативна група „Бойчиновци - Якимово”;		P.3.36.
.5.3. Изграждане на партньорства и участие в мрежи, структури и сдружения за развитие;		P.3.37.1., P.3.37.2
Хоризонтален приоритет 4:Подобряване административния капацитет на местно ниво за подобряване процесите на управление и реализиране на политиките за развитие, по добри условия за живот и труд;		
мярка		съответстващ проект
4.1. Повишаване на административния капацитет за разработване, управление и мониторинг на проекти		P.4.1.
4.2. Повишаване на административния капацитет при предлагането на съвременни административни услуги чрез прилагането на новите информационни технологии и принципите за прозрачност и качество		P.4.2., P.4.3., P.4.5.
Мярка 4.3. Формиране на активни партньорства за местно развитие		P.4.4.

№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Стратегическа Цел 1 - Насърчаване на икономическата активност и предприемачеството за развитие на конкурентоспособността на местната икономика												
Приоритет 1.1. Насърчаване на предприемачеството чрез подкрепа на развитието на нови бизнес идеи и създаването на нови фирми;												
P.1.1	Актуализиране и доизграждане на електронна платформа на страницата на община Бойчиновци "Гише на предприемача"	10 000	ОПДУ	община Бойчиновци		x						
P.1.2.	Обучение по предприемачество за възрастни	25 000	ОП "РЧР"	община Бойчиновци		x	x					
P.1.3.	Участие на община Бойчиновци и промотиране на местната икономика в различни национални и трансгранични изложения и бизнес събития	50 000	общински бюджет и частен сектор, бюджет на МИГ "Бойчиновци-Якимово"	община Бойчиновци	МИГ "Бойчиновци - Якимово", местен бизнес	x	x	x	x	x	x	x
P.1.4.	Информиране на местните МСП за възможностите на европейските фондове и програми	8 000	общински бюджет, проекти на партньорски НПО	община Бойчиновци, обучителни организации	местен бизнес	x	x	x	x	x	x	x
ОБЩО ПРИОРИТЕТ 1.1.		93 000										
Приоритет 1.2. - Привличане на инвестиции и развитие на нови сектори в икономиката												
P.1.5.	Разработване на общинска инвестиционна програма и инвестиционен маркетинг	3 000	общински бюджет	община Бойчиновци		x						

P.1.6.	Квалификация на работната ръка съобразно потребностите на бизнеса	15 000	ОП "РЧР"	община Бойчиновци	частен сектор	x	x						
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация							
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
P.1.7.	Преотреждане на общински терени за инвестиционна дейност			община Бойчиновци		x							
P.1.8.	Модернизиране на съществуващите предприятия в общината	500 000	ПРСР	частен сектор		x	x	x	x	x	x	x	x
	ОБЩО ПРИОРИТЕТ 1.2.	518 000											
Приоритет 1.3. - Оползотворяване на специфичния потенциал на местната икономика													
P.1.9.	Създаване на комплексен туристически продукт, маркетинг и обвързването на туристическия бранд "екстремен въздушен спорт" с местни културни и природни забележителности	250 000	ПРСР	AVA FLYING CENTER		x	x						
P.1.10.	Повишаване на ресурсната ефективност в съществуващите предприятия	250 000	ПРСР, банкови кредити, собствени средства	частен сектор			x	x	x	x	x	x	x
P.1.11.	Добавяне на стойност към земеделските продукти	350 000	ПРСР, банкови кредити, собствени средства	частен сектор			x	x	x	x			

	ОБЩО ПРИОРИТЕТ 1.3.	850 000										
Приоритет 1.4. - Развитие на селското стопанство и съпътстващите го преработвателни отрасли												
P.1.12.	Картиране и оценка на съществуващите поливни съоръжения в общината	50 000	ПРСР	община Бойчиновци		x	x					
P.1.13.	Рехабилитация и изграждане на поливни системи	1 000 000	ПРСР	община Бойчиновци			x	x	x			
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.1.14.	Възстановяване на отводнителни канали и диги по течението на р.Огоста	80 000	Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане към МС	община Бойчиновци			x	x				
P.1.15.	Насърчаване на биологичното земеделие и прилагането на агроекологични мерки	100 000	ПРСР	частен сектор, МИГ "Бойчиновци-Якимово"	частен сектор		x	x	x	x	x	x
P.1.16.	Стимулиране проекти за диверсификация на селскостопанския сектор	150 000	ПРСР	частен сектор, МИГ "Бойчиновци-Якимово"	частен сектор	x	x	x	x	x	x	
P.1.17.	Насърчаване възраждането на традиционни отрасли от ХВП	350 000	ПРСР	частен сектор, МИГ "Бойчиновци-Якимово"	частен сектор	x	x	x	x	x	x	x
P.1.18.	Модернизация на земеделските стопанства	350 000	ПРСР	частен сектор, МИГ "Бойчиновци-Якимово"	частен сектор	x	x	x	x	x	x	x

P.1.19	Опазване на природните ресурси - почви, биологично разнообразие и др.	50 000	ПРСР	частен сектор, МИГ "Бойчиновци-Якимово"	частен сектор	x			x			x
	ОБЩО ПРИОРИТЕТ 1.4.	2 130 000										
Приоритет 1.5. - Подобряване и подкрепа на бизнес средата												
P.1.20.	Прозрачна и открита администрация към бизнеса	15 000	ОПДУ	община Бойчиновци		x						
P.1.21.	Насърчаване на търговията и бизнес комуникациите със трансграничен характер	80 000	ТГС България - Сърбия и България- Румъния	община Бойчиновци	частен сектор	x	x	x	x	x	x	x
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.1.22.	Въвеждане на инвестиционни стимули в местното законодателство			община Бойчиновци		x						
	ОБЩО ПРИОРИТЕТ 1.5.	95 000										
ОБЩО ПРОЕКТИ ПО СЦ 1:		3686000										
Стратегическа Цел 2 - Запазване и развитие на човешкия потенциал чрез възможности за образование, заетост, социално развитие и личностна изява												
Приоритет 2.1. - Реализиране на инвестиции в образованието, уменията и ученето през целия живот за пълно използване на трудовия потенциал												
P.2.1	Квалификация и преквалификация на безработни лица в съответствие с пазара на труда	500 000	ОП "РЧР"	община Бойчиновци	Бюро по труда	x	x	x	x	x	x	x

P.2.2.	Повишаване на квалификацията на заети лица с цел повишаване тяхната конкурентноспособност	100 000	ОП "РЧР"	община Бойчиновци		x	x	x	x	x	x	x
P.2.3.	Огранизиране на тематични обучения за представители на бизнеса и селскостопанския сектор	50 000	ОП "РЧР", ПРСР	община Бойчиновци		x	x	x	x	x	x	x
P.2.4.	Въвеждане на извънкласно обучение по предприемачество сред горните класове на средните училища	50 000	ОП "РЧР", ОП НОИР	Училища		x	x					
P.2.5.	Създаване на общинско социално предприятие	200 000	ОП "РЧР"	община Бойчиновци			x	x	x			
	ОБЩО ПРИОРИТЕТ 2.1.	900 000										
Приоритет 2.2. - Подобряване качеството и обхвата на образованието и на образователната инфраструктура, както и стимулиране качеството на човешкия ресурс												
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.2.6.	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност и обновяване на материално-техническата база в т. дворни пространства и вертикална планировка в общинската образователна инфраструктура	920 000										

P.2.6.1.	в СОУ "Васил Левски" - гр.Бойчиновци	150 000	НДЕФ, МФК, училищни бюджети,	училища, община Бойчиновци			x	x	x			
P.2.6.2.	в СОУ "Св.Св.Кирил и Методий" - с. Лехчево	150 000	НДЕФ, МФК, училищни бюджети,	училища, община Бойчиновци		x	x					
P.2.6.3.	в ПГ по транспорт с.Владимирово	200 000	бюджет на МТИТС	ПГ по транспорт			x	x				
P.2.6.4.	в сградата и двора на ОУ "Отец Паисий" и ЦДГ"Щастливо детство " - с.Мадан	180 000	НДЕФ	училища, община Бойчиновци		x	x					
P.2.6.5.	ОДЗ "Звънче" - гр. Бойчиновци	80 000	НДЕФ, МФК, училищни бюджети,	община Бойчиновци		x	x	x				
P.2.6.6.	ОДЗ "Звездица" - с.Лехчево	80 000	НДЕФ, МФК, общински бюджет	община Бойчиновци				x	x			
P.2.6.7.	ОДЗ "Вълшебен свят"- с. Владимирово	80 000	НДЕФ, МФК, общински бюджет	община Бойчиновци			x	x				
P.2.7.	Участие в транснационални мрежи, обмен на добри практики и учене през целия живот в областта на средното образование	50 000	Програма "Еразъм за всички"	училища			x	x	x	x	x	
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020

P.2.8.	Въвеждане на нови кръжочни или др.извънучилищни дейности за придобиване на неформални компетенции и умения	50 000	Програма "Еразъм за всички", ОП НОИР	училища		x	x	x				
P.2.9.	Осъвременяване на материално-техническата база за практика на ПГ по транспорт - с.Владимирово	150 000	МТИТС	ПГ по Транспорт			x	x				
P.2.10.	Въвеждане на професионална ориентация в горните класове на среднообщообразователните училища	30 000	ОП "РЧР"	училища, НПО	община Бойчиновци	x						
P.2.11.	Повишаване образователното равнище на ромски деца и ученици, превенция срещу отпадането им от училище и работа с родителите с цел реинтеграция	80 000	ОП "НОИР"	училища			x	x				
P.2.12.	Стипендии за талантливи младежи в областите на висшето образование	15 000	общински бюджет	община Бойчиновци		x	x	x	x	x	x	x
	ОБЩО ПРИОРИТЕТ 2.2.	1 295 000										
Приоритет 2.3. - Осигуряване на пълноценен обществен живот чрез културни и спортни дейности и инфраструктура												
P.2.13	Ремонт на читалищата в община Бойчиновци и въвеждане на мерки за енергийна ефективност	2 572 470										
P.2.13.1	Ремонт и обновяване на читалище "Развитие 1911" с. Лехчево	421 111	ПРСР	Читалищни настоятелства		x	x					

№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.2.13.2	Ремонт и обновяване на читалище "Просвета 1934" - с. Мърчево	421 102	ПРСР	Читалищни настоятелства		x	x					
P.2.13.3	Ремонт и обновяване на читалище "Светлина 1934" - с. Ерден	337 683	ПРСР	Читалищни настоятелства		x	x					
P.2.13.4	Ремонт и обновяване на читалище "Гоцо Николов 1960" - с. Мадан	421 065	ПРСР	Читалищни настоятелства		x	x					
P.2.13.5	Ремонт и обновяване на читалище "Светлина 1929" - с. Громшин	420 509	ПРСР	Читалищни настоятелства		x	x					
P.2.13.6	Ремонт и обновяване на читалище "Нов живот 1900" - с.Владимирово	421 000	ПРСР	Читалищни настоятелства		x	x					
P.2.13.7	Ремонт на салона на читалище "Просвета 1921" - с.Охрид	50 000	общински бюджет, Междуетатова комисия за възстановяване и подпомагане към МС	община Бойчиновци	читалищно настоятелство	x	x	x				

P.2.13.8	Ремонт на читалище "Христо Ботев 1934" - с.Бели брод	80 000	общински бюджет, Междуправителствена комисия за възстановяване и подпомагане към МС	община Бойчиновци	читалищно настоятелство		x	x	x			
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.2.14	Обновяване и дигитализиране на библиотечното съдържание, закупуване на нови книги, разширяване на хардуерните и софтуерните платформи на библиотеките	25 000	МК, проект "Глобални библиотеки", фондации и финансиращи НПО	читалища		x	x	x	x	x	x	x
P.2.15.	Ремонт на храм "Св. Възнесение" - с. Мърчево	150 000	ПРСР, Дирекция "Вероизповедания" към МС	църковни настоятелства	община Бойчиновци	x	x					
P.2.16	Ремонт на храм "Св.Параскева" с. Бели брод	85 000	ПРСР, Дирекция "Вероизповедания" към МС	църковни настоятелства	община Бойчиновци	x	x					
P.2.17	Ремонт на храм "Св.Николай Чудотворец" - с.Лехчево	180 000	ПРСР, Дирекция "Вероизповедания" към МС	църковни настоятелства	община Бойчиновци	x	x					
P.2.18	Възстановяване, реставрация и консервация на храм "Св.Димитър" - с.Охрид	150 000	бюджет на МК	община Бойчиновци				x	x	x		

P.2.19	Възстановяване, реставрация и консервация на стария храм "Св.Николай Чудотворец" - с.Владимирово	150 000	бюджет на МК	община Бойчиновци				x	x	x		
P.2.20	Възстановяване и обновяване на съществуващата спортна инфраструктура на открито	2 185 000										
P.2.20.1.	стадион с. Лехчево	1 000 000	Министерство на физическото възпитание и спорта, ПРСР	община Бойчиновци, Футболни клубове			x	x	x			
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.2.20.2.	стадион гр. Бойчиновци	800 000	Министерство на физическото възпитание и спорта, ПРСР	община Бойчиновци, Футболни клубове			x	x	x			
P.2.20.3.	стадион с.Мърчево	85 000	Министерство на физическото възпитание и спорта, ПРСР	община Бойчиновци, Футболни клубове				x	x	x		
P.2.20.4.	стадион с.Владимирово	250 000	Министерство на физическото възпитание и спорта, ПРСР	община Бойчиновци, Футболни клубове				x	x	x		
P.2.20.5.	стадион с.Кобиляк	50 000	Министерство на физическото възпитание и спорта, ПРСР	община Бойчиновци, Футболни клубове						x	x	

P.2.21.	Ремонт на физкултурни салони в училищата и обновяване на спортната инфраструктура на открито	155 000										
P.2.21.1.	в СОУ "Св.Св.Кирил и Методий" с.Лехчево	85 000	МОНМ	СОУ "Св.Св.Кирил и Методий" с.Лехчево		x						
P.2.21.2.	в ОУ"Владимир Минчев" с.Владимирово	70 000	МОНМ	ОУ"Владимир Минчев" с.Владимирово			x					
P.2.22.	Провеждане на мероприятия за популяризирането на масовия спорт - спортни турнири, спортни полудни и др.	100 000	МФВС, общински бюджет, "Еразъм за всички", национални младежки програми и др.	община Бойчиновци, спортни клубове	НПО, кметства, младежки организации	x	x	x	x	x	x	x
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.2.23.	Археологически проучвания в местността "Градо" - с. Охрид, консервационно - реставрационни дейности;	150 000	МК	община Бойчиновци, НАИМ при БАН			x	x	x			
P.2.24.	Изграждане и оборудване на Общински музей в Общински обществен център - гр. Бойчиновци;	25 000	МК	община Бойчиновци		x						

P.2.25.	Проект за археологическо проучване и оценка значимостта на паметниците на културата и археологическите обекти с национално значение на територията на община Бойчиновци"	250 000	МК	НАИМ при БАН, община Бойчиновци					х	х	х	х
P.2.26.	Реставрация и консервационни работи по крепостта "Калето" - с.Ерден	350 000	МК, ПЧП	община Бойчиновци	частен сектор, РИМ -Монтана			х	х	х		
P.2.27.	Трансграничен културен обмен и обогатяване на културните традиции и връзки с Дом на културата, община Бабушница, Р Сърбия	180 000	Програма за трансгранично сътрудничество България - Сърбия	Читалища	Дом на културата, община Бабушница, Р Сърбия		х	х				
P.2.28.	Съхраняване и пресъздаване на уникалните обичай на с. Охрид	50 000	МК	Читалище "Просвета 1921" - с.Охрид	читалища, община Бойчиновци			х	х	х		
P.2.29.	Подготовка и издаване на алманах на населените места в община Бойчиновци	20 000	общински бюджет	община Бойчиновци	читалища, училища и др.		х	х	х			
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020

P.2.30	Инициативи за съхраняване и популяризиране на живото културно наследство и привличане на младите хора към непреходните ценности на традиците;	50 000	общински бюджет, бюджет на образователни институции, чаталища, Програма "Еразъм за всички", Национални младежки програми	община Бойчиновци	читалища, училища, НПО идр.	x	x	x	x	x	x	x
ОБЩО ПРИОРИТЕТ 2.3		6 827 470										
Приоритет 2.4. - Подобряване достъпа и повишаване на качеството на предлаганите здравни услуги												
P.2.31.	Подобряване инфраструктурата на здравните кабините в общината	310 000										
P.2.31.1.	Ремонт Здравна служба с.Лехчево	80 000	общински бюджет, Междуведомстве - на комисия	община Бойчиновци		x						
P.2.31.2.	Ремонт Здравна служба гр. Бойчиновци	80 000	общински бюджет, Междуведомстве - на комисия	община Бойчиновци			x	x				
P.2.31.3.	Ремонт Здравна служба с.Мърчево	50 000	общински бюджет, Междуведомстве - на комисия	община Бойчиновци			x					
P.2.31.4.	Ремонт Здравна служба с.Владимирово	50 000	общински бюджет, Междуведомстве - на комисия	община Бойчиновци			x					
P.2.31.5.	Ремонт Здравна служба с.Громшин	50 000	общински бюджет, Междуведомстве - на комисия	община Бойчиновци				x				

№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.2.32	Участие на общината като партньор в проекти за превенция и ранна диагностика на болести чрез специализирани мобилни медицински звена	50 000	НПО и др. фондове	здравни мрежи и НПО	община Бойчиновци	x	x	x	x	x	x	x
P.2.33.	Провеждане на инициативи за превенция и ограничаване на рискови за здравето навици и популяризиране здравословия начин на живот	50 000	общински бюджет, Програма "Младеж", Министерство на физическото възпитание и спорта, фондации и НПО	НПО, училища, спортни клубове и др.	община Бойчиновци	x	x	x	x	x	x	x
	ОБЩО ПРИОРИТЕТ 2.4	410 000										
Приоритет 2.5 - Подобряване на условията за предлагане на достъпни, качествени и разнообразни социални услуги												
P.2.34.	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност и обновяване на материално-техническата база на ДСП - Бойчиновци	150 000	НДЕФ, общински бюджет, МФК	община Бойчиновци		x	x					
P.2.35.	Ремонт и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в пенсионерските клубове в общината	85 000	НДЕФ, общински бюджет, МФК	община Бойчиновци		x	x	x	x			

P.2.36.	Оборудване на Център за временно настаняване с.Лехчево	20 000	Фонд "Социална закрила", МТСП, общински бюджет	община Бойчиновци		x						
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.2.37	Разнообразяване на социалните услуги предоставяни от общината чрез:	300 000										
P.2.37.1.	въвеждане на услугата Домашен помощник	150 000	ОП "РЧР", общински бюджет	община Бойчиновци		x	x	x				
P.2.37.2.	въвеждане услугата Социален асистент	150 000	ОП "РЧР", общински бюджет	община Бойчиновци		x	x	x				
P.2.38.	Повишаване квалификацията и усъвършенстване на уменията на персонала от Социалните заведения на община Бойчиновци - ДСП , ДСХ и др.	50 000	ОП "РЧР", общински бюджет	община Бойчиновци		x	x				x	x
P.2.39.	Подобряване на материално-техническата база на ДСХ - с.Владимирово	150 000	Красива България , Фонд Социална закрила, общински бюджет	община Бойчиновци			x	x	x			
ОБЩО ПРИОРИТЕТ 2.5.		755 000										

Приоритет 2.6. - Насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността												
P.2.40.	Превенция на ранното отпадане от училище чрез въвеждане нови занимания в училище - клубове по интереси, занимални, кръжоци, спорт и др.	80 000	ОП НОИР	училища		x	x					
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.2.41.	Реинтеграция на отпаднали ученици чрез проекти за индивидуална работа и консултации	80 000	ОП НОИР	училища		x	x	x				
P.2.42.	Въвеждане на униформено облекло в средните училища на община Бойчиновци	100 000	ОП "РЧР", ОП НОИР	училища		x	x					
P.2.43.	Подобряване на жилищната среда в ромските квартали на с. Лехчево и с.Владимирово	200 000	ПУДООС - ЧОС, общински бюджет, програми за интеграция на ромите и др.	община Бойчиновци	НПО	x	x	x	x			
P.2.44.	Подкрепа и материално - техническо осигуряване на ПУ- Бойчиновци	70 000	общински бюджет	община Бойчиновци	ПУ- Бойчиновци	x	x	x	x	x	x	x
P.2.45.	Осигуряване на нощна охрана в населените места с висок процент на противообществените прояви		ОП "РЧР", държавен бюджет	Областна администрация - Монтана	Регионална програма за заетост	x	x	x	x	x	x	x
ОБЩО ПРИОРИТЕТ 2.6		530 000										
ОБЩО ПРОЕКТИ ПО СЦ 2:		10 717 470										

Стратегическа Цел 3 - Подобряване на териториалната устойчивост и свързаност и качествено управление на околната среда												
Приоритет 3.1. - Развитие и модернизация на инфраструктурата за свързаност и достъп												
P.3.1	Изграждане на пътна връзка с път II-81 и пристанище Лом от товарна ЖП гара с. Мърчево до с. Габровница	3 500 000	Програма за териториално сътрудничество България - Румъния	община Бойчиновци	община Монтана	x	x	x				
P.3.2	Изграждане на път Бойчиновци - Белотинци до с. Ерден	3 000 000	ПРСР	община Бойчиновци			x	x	x			
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.3.3	Изграждане на общински път Владимирово- Якимово	3 500 000	ПРСР, общински бюджет	община Бойчиновци	община Якимово	x	x	x	x			
P.3.4	Изграждане обход с. Мърчево	1 000 000	ПЧП	община Бойчиновци	частен сектор			x	x	x		
P.3.5	Рехабилитация на общински път IV10122 - Портитовци - Бели брег доп.. р.121/2016 P.3.5.1 Рехабилитация и реконструкция на общински път MON1041 / III - 101, Бойчиновци - Мърчево / - Портитовци - Бели Брег - Кобиляк / III - 101 /"; P.3.5.2. Рехабилитация и реконструкция на общински път MON1040 / III - 101, Бойчиновци - Мърчево / - Бойчиновци, кв. Огоста / III - 816 /"; P.3.5.3. „Рехабилитация и реконструкция на общински път	800 000	ПРСР	община Бойчиновци					x	x	x	

	MON1042 / III - 101 / Мърчево - Граница общ.(Бойчиновци - Монтана) - Габровница - Вирове / II - 81 /"; Р.3.5.4. „Рехабилитация и реконструкция на общински път MON2043 / III - 101, Криводол - Бойчиновци / - Охрид“;											
Р.3.6	Рехабилитация на местен път до Летателен център с. Ерден	800 000	публично-частно партньорство, ПРСР	община Бойчиновци	"AVA FLYING CENTER"			x	x	x		
Р.3.7	Рехабилитация на общински път IV-10116 - отклонение с.Охрид и мостово съоръжение.	800 000	ПРСР	община Бойчиновци				x	x	x		
Р.3.8	Рехабилитация на РП III-101 от гр. ОПУ - Враца до разклон с. Мърчево	4 600 000	ОПРР	АПИ - ОПУ - Монтана		x	x					
Р.3.9.	Ремонт ЖП гара Бойчиновци	300 000	бюджет на ДП "НКЖИ"	ДП "НКЖИ"	община Бойчиновци		x	x				
Р.3.10.	Ремонт ЖП гара Мърчево	200 000	бюджет на ДП "НКЖИ"	ДП "НКЖИ"	община Бойчиновци			x	x			
Р.3.11.	Изграждане на интермодален възел с. Мърчево	1 500 000	публично-частно партньорство	Частен сектор	ДП "НКЖИ", община Бойчиновци				x	x	x	x
	ОБЩО ПРИОРИТЕТ 3.1.	20 000 000										
Приоритет 3.2. - Развитие и модернизация на техническата инфраструктура												
Р.3.12.	изм. р.121/2016 Реконструкция и рехабилитация на уличната мрежа в гр. Бойчиновци, с.Ерден, с. Владимирово, с.Лехчево, с.Мърчево и с.Мадан и с.Громшин	2 600 000	ПРСР	община Бойчиновци						x	x	x

№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.3.13.	Разширяване, модернизиране и въвеждане на автоматизирана система за управление на уличното осветление в община Бойчиновци	800 000	НДЕФ, МФК;	община Бойчиновци				x	x	x		
P.3.14.1	Изграждане на газопреносна мрежа и газифициране на гр. Бойчиновци и с. Ерден		частни източници	Монтанагаз	Община Бойчиновци, частен сектор			x	x			
P.3.14. 2	Обособяване на free WiFi зони в гр. Бойчиновци и селата Мърчево, Владимирово, Ерден, Лехчево и Мадан	5 000	общински бюджет	читалища	община бойчиновци		x	x				
P.3.15.	Изграждане на високоскоростна интернет връзка в населените места с. Кобиляк и с.Бели брег	2000	общински бюджет	община Бойчиновци		x						
P.3.16.	Рехабилитация на мост над р. Огоста на км. 16+500 на общински път IV -10112”	1 000 000	ПРСР	община Бойчиновци			x	x	x			
	ОБЩО ПРИОРИТЕТ 3.2.	4 407 000										
Приоритет 3.3. - Обновяване на населените места и открояване на спецификите им;												
P.3.17.	Благоустрояване на площадните пространства в с. Мърчево, с.Мадан и с. Громшин	1 200 000	ПРСР	община Бойчиновци		x	x					

P.3.18.	Изграждане на зони за отдих и отмора в гр. Бойчиновци и всички дванадесет села на общината	80 000	ПУДООС - ЧОС, общински бюджет	община Бойчиновци		x	x	x	x	x	x	x
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.3.19.	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в кметство с. Мадан, с.Владимирово, с.Мърчево, с Охрид и с.Ерден	500 000	общински бюджет, МФК, НДЕФ	община Бойчиновци		x	x	x				
P.3.20.	Реконструкция на Дом на културата "Гаврил Генов" кв. Огоста, гр.Бойчиновци и възстановяване на обществените му функции.	1 000 000	ПРСР	община Бойчиновци					x	x	x	
P.3.21.	Цифровизация на кадастралните и регулационни планове на населените места в общината	300 000	ОПДУ, общински бюджет	община Бойчиновци				x	x	x		
P.3.22.	Изработка на нови кадастрални и регулационни планове на с.Владимирово и с.Лехчево	100 000	ОПДУ, общински бюджет	община Бойчиновци			x	x	x			

P.3.23.	Открояване на спецификите на населените места чрез стимулиране на икономическата им активност и подобряване на средата за живот		ОС 4 на ПРСР	МИГ Бойчиновци - Якимово	НПО, земеделски производители, граждани и др.		X	X	X	X	X	X
	ОБЩО ПРИОРИТЕТ 3.3.	3 180 000										
Приоритет 3.4. Опазване на околната среда и природните ресурси и развитие на екологичната инфраструктура												
P.3.24.	Рехабилитация на ВиК мрежата и изграждане на ПСОВ в гр. Бойчиновци	15 000 000	ОПОС, ПУДООС	община Бойчиновци			X	X	X	X		
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.3.25.	Рехабилитация на ВиК мрежата и изграждане на ПСОВ село Лехчево	22 000 000	ОПОС, ПУДООС	община Бойчиновци		X	X	X	X			
P.3.26.	Подмяна на водопроводната мрежа в селата Мърчево, Мадан, Владимирово, Ерден, Охрид и Громшин;	2 600 000	ПРСР	община Бойчиновци		X	X					
P.3.27.	Залесяване на нарушени територии и изоставени земеделски земи	800 000	ПРСР	община Бойчиновци		X	X					
P.3.28.	Оптимизиране на системата за управление на отпадъците и въвеждане на разделно сметосъбиране	200 000	ПУДООС	община Бойчиновци			X	X				

P.3.29	Изграждане на еко-пътеки и инфраструктура за еко-туризъм в с.Охрид	100 000	ПРСР	община Бойчиновци				X	X			
P.3.30	Изграждане на еко-пътеки и инфраструктура за еко-туризъм по поречието на р. Рибине в землищата на с. Лехчево и с.Бели брод	100 000	ПРСР	община Бойчиновци			X	X				
P.3.31.	Изграждане на инфраструктура за спортен риболов на язовир "Маданска бара"	120 000	Публично-частно партньорство /концесия/	община Бойчиновци	частен сектор			X	X	X		
P.3.32.	Възстановяване на нарушени територии, ликвидация на стари пестицидни замърсявани и унищожаване на опасни отпадъци на територията на община Бойчиновци	150 000	ПУДООС	община Бойчиновци				X	X	X		
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.3.33.	Подобряване на енергийната ефективност и въвеждане на възобновяеми енергийни източници в съществуващия сграден фонд на публичния сектор	160 000										

P.3.33.1	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност и инсталация на покривна фотоволтаична система на сградата на ОБА-Бойчиновци	80 000	НДЕФ, МФК, Публично частно партньорство	община Бойчиновци	частен сектор		x	x				
P.3.33.2	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност и инсталация на покривна фотоволтаична система на сградата на кметство с.Лехчево	80 000	НДЕФ, МФК, Публично частно партньорство	община Бойчиновци	частен сектор			x	x	x		
P.3.34.	Разширяване и модернизиране на инфраструктурата за защита от наводнения	1 280 000										
P.3.34.1	Отводнителен канал и подпорна стена с. Охрид	80 000	Междуведмстве-на комисия за възстановяване и подпомагане към МС	община Бойчиновци			x	x				
P.3.34.2	Рехабилитация на диги с. Портитовци	50 000	общински бюджет	община Бойчиновци				x	x			
P.3.34.3	Рехабилитация на инфраструктурата за защита от наводнения в кв.Огоста, гр. Бойчиновци	150 000	Междуведмстве-на комисия за възстановяване и подпомагане към МС	община Бойчиновци			x	x				
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020

P.3.34.4	Изграждане на дребномащабна инфраструктура за защита от наводнения по проект "Един проблем - едно решение" по Програмата за ТГС България - Сърбия в т.ч. канали с.Ерден и р. Вировска с.Мърчево;	1 000 000	Програма за трансгранично сътрудничество България - Сърбия	община Бойчиновци	община Бабушница	x	x	x				
	ОБЩО ПРИОРИТЕТ 3.4.	42 510 000										
Приоритет 3.5. Развитие на трансграничното и териториално сътрудничество												
P3.35	Развитие на трансграничното сътрудничество и участие в проекти с партньори от Р Сърбия и Р Румъния	400 000										
P.3.35.1.	Развитие на междуобщинското сътрудничество за разрешаване на общи или сходни проблеми, насърчаване на икономическата активност и устойчивото местно развитие	250 000	ТГС България - Сърбия, България Румъния	община Бойчиновци	община Бабушница, община Каракал	x	x		x	x		
P.3.35.2.	проекти от типа "People- to - people" с други партньори, читалища, НПО, образователни институции и др.	150 000	ТГС България - Сърбия, България Румъния	читалища, училища от община Бойчиновци	трансгранични партньори		x	x	x			
P.3.36.	Прилагане на Стратегията за местно развитие на МИГ Бойчиновци - Якимово	2 000 000	ПРСР	МИГ Бойчиновци - Якимово	община Бойчиновци, община Якимово, земеделски производители, НПО и др.	x	x	x	x	x	x	

№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.3.37	Развитие на транснационалните, националните и регионални партньорства	250 000										
P.3.37.1	Създаване на партньорски взаимоотношения и трансфер на добри практики в местното самоуправление с общини и обществени организации от Централна и Западна Европа	150 000	Българо- швейцайрска програма за сътрудничество, Програма "Прогрес", публични фондове, фондации и др.	община Бойчиновци	трансгранични партньори	x	x	x	x	x	x	x
P.3.37.2.	Участие с проекти в партньорски мрежи на местните власти и организации, насърчаващи развитието на национално и регионално ниво	100 000	Обществено финансиране, фондации, НПО	община Бойчиновци	партньори - местни власти, НПО, сдружения и асоциации и др.	x	x	x	x	x	x	x
	ОБЩО ПРИОРИТЕТ 3.5	2 650 000										
	ОБЩО ПРОЕКТИ ПО СЦЗ:	72 747 000										
Хоризонтален приоритет 4: Подобряване административния капацитет на местно ниво за подобряване процесите на управление иреализиране на политиките за развитие, по добри условия за живот и труд;												
P.4.1	Обучение за повишаване капацитета на община Бойчиновци за усвояване на средства от европейските фондове	50 000	ОПДУ	община Бойчиновци			x	x				

P.4.2.	Въвеждане на електронно управление в общинска администрация и повишаване уменията на служителите за работа със съвременните ИКТ технологии;	80 000	ОПДУ	община Бойчиновци			x	x	x			
№	наименование	индикативна стойност /в лева/	източник на финансиране	отговорна структура	партньорска структура	период за реализация						
						2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
P.4.3	Създаване на платформа за он-лайн комуникация между кметствата и община Бойчиновци за обслужване на гражданите и предоставяне на бързи и качествени административни услуги - кметство с.Лехчево, с.Владимирово, с.Мърчево, с.Мадан , с.Громшин и с.Ерден	80 000	ОПДУ	община Бойчиновци			x	x	x			
P.4.4.	Изграждане на ефективни партньорства между администрацията, частния и общественния сектор за реализация на проекти и инициативи	50 000	общински бюджет	община Бойчиновци	частен сектор, читалища, училища, граждани и др.	x	x	x	x	x	x	x
P.4.5.	Обновяване на хардуерните и софтуерните продукти на община Бойчиновци	80 000	ОПДУ	община Бойчиновци		x	x	x				
ОБЩО ПРОЕКТИ ПО ХОРИЗОНТАЛЕН ПРИОРИТЕТ 4:		340 000										

ОБЩО ПРОЕКТИ ОПР 2014-2020:	87 490 470	

